

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

15
динара

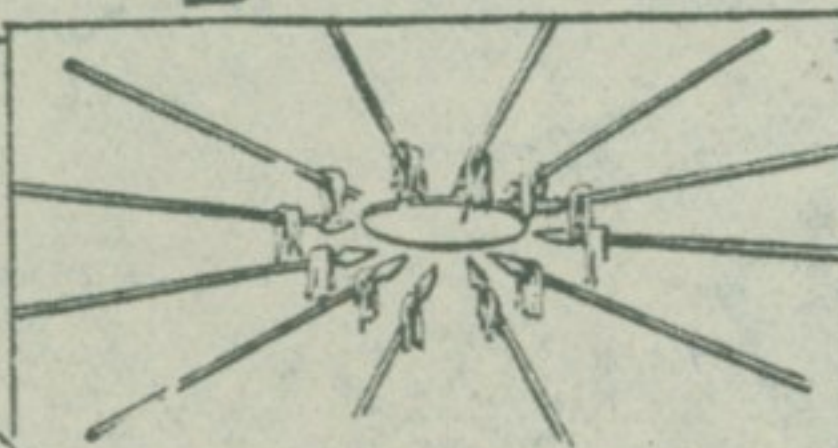
БРОЈ

1521

20. 2. 1981. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА ХLII

Ripley's - Веровали или не!

12 МАЛХ КОПАЉА

КОГА ЈЕ ПРЕ 135 ГОДИНА ИЗ
ОБЕСТИ ЗАБОЛО 12 ВОЗНИКА
У ТАВАНИЦУ ЈЕДНЕ КУКЕ У
БИЛИНГЕРСТУ (ЕНГЛЕСКА)
И ДАНАС СТОЈЕ НА ИСТОМ
МЕСТУ.

230 НИТИ

КРОЗ УШИЦУ ИГЛЕ
БР. 4
ПРОВУКАО ЈЕ
ЛИОН ВИШЕР
ИЗ ЕЛБЕНИЦА
(САД).

НАЈУСАМЉЕНИЈИ ВЛАДАР НА СВЕТУ

ВЛАДАР ОБЛАСТИ КАФЕ У АФРИЦИ,
ЈЕДИНИ У ИМАЖИНИ СМЕО ЈЕ ДА НОСИ
ОДЕЉА ЗЕЛЕНЕ БОКЕ, СЕМ ЊЕГОВИХ ДВОРАНА
КОЈИ СУ ГА СВАКОДНЕВНО ХРАНИЛИ, ВЛАДА-
РА НИКО НИЈЕ СМЕО ЧАК НИ ДА ВИДИ.

ПОШТО СЕ СМАТРАЛО ДА СУ ЊЕГОВЕ
РУКЕ ОДРЕЂЕНЕ САМО ЗА РАТОВАЊЕ,
УВЕК ИХ ЈЕ ДРЖАО УВУЧЕНЕ У РУКАВЕ
И НИЈЕ СМЕО ДА ИХ УПОТРЕБИ ЧАК
НИ ДА ЊИМА УЗИМА ХРАНУ.

НЕОЧЕКИВАНА ПОБЕДА

У ЈЕДНОЈ ТРЦИ У ДОНКАСТРУ
(ЕНГЛЕСКА), УЧЕСТВОВАО ЈЕ И КОЊ
„ТИОДОР“ КОЈИ ЈЕ БИО ТОЛИКО ХРОМ ДА
СУ ЊЕГОВИ ИЗГЛЕДИ НА ПОБЕДУ БИЛИ
5.000 ПРЕМА 1.
КОКЕЈ ЛОН ЛЕКСОН ПЛАКАО ЈЕ КАД
МУ ЈЕ БИЛО ОДРЕЂЕНО ДА ЗАШЕ СВОЈ
КОЊА. „ТИОДОР“ ЈЕ, МЕЋУТИМ, ДОБИО НЕ
САМО ОВУ ТРКУ, ВЕК И ТРКЕ У ЈОРКУ,
МАНЧЕСТЕРУ И ЕДИНБУРГУ.
(1822. ГОДИНЕ)

© King Features Syndicate, Inc., 1962. World rights reserved.

НА ГРЕБУ

ШПАНОКЕ ПРОВИН-
ЦИЈЕ КВИПУЗКОА
НАЛАЗЕ СЕ ЛИКОВИ
12 ТОПОВА
ЗАПЛЕЊЕНИХ ОД
ОРАНЦИЗА У ЈЕДНОЈ
БИЦИ ВОЈЕНОС
ПРЕ 450 ГОДИНА.

ПАЛАТУ-ЉУЉАШКУ У МАНДАУ (ИНДИЈА)

СА КОСИМ СТУБОВИМА САГРАДИО ЈЕ У 15. ВЕКУ
КРАЉ ГИРАТ, ОН ЈЕ ПАТИО ОД ВРТОЛАВИЦЕ И МОРАО ЈЕ ПО
САВЕТУ СВОЈИХ ЛЕКАРА ДА СВАКОДНЕВНО ПРОВЕДЕ НА МАУАШИ
ПО НЕКОЛИКО ЧАСОВА ПА СЕ НЕЛЕО ДА ИЗГЛЕДА ДА СЕ И
ЧИТАВА ПАЛАТА С ЊИМ ЉУЉА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● у областима Средње и Јужне
Америке живи сова која своје
гнездо гради у стаблу великих
бодљикавих кактуса. Дугачке
бодље кактуса представљају
одличну заштиту за сову, а по-
себно за њене младунце.

● прва радионица у којој су се
производиле бомбарде, врста
артиљеријског оруђа, појавила
се у Италији 1345, у Холандији
1356, а у Дубровачкој републи-
ци 1363.

● тачно мерење pulsa моћи ће
убудуће да се врши помоћу јед-
не справе у облику ручног
часовника под називом
хронокардометар кога произво-
ди једна швајцарска фирма.
Довољно је да се зрх прста ста-
ви на сензор који се налази са
странице овог „часовника“ и на
бројчанику ће се показати
откуцаји срца.

● на крову зграде суда у аме-
ричком граду Оклахоми по-
стављено је 48 зелених и цр-
них змија. Међутим, житељи
овог града их се не плаше јер
су израђене од гуме. Њихов
задатак је да растерују јага
голубова и чворана који су
постали права напаст.

● у јапанском граду Соко о-
снована је банка за дрвеће и
остало растиње. Ако се при по-
дизању зграда укаже потреба
да се уклони неко дрво или
жбун, оно се једноставно пре-
несе у банку и тамо чува све
до завршетка грађевинских ра-
дова. После тога може опет да
се засади на првобитно место.

● у близини западне обале
Ирске налази се камено острво
на коме су скоро све зграде
подигнуте од дрвених делова
бродова који су претрпели бро-
долом. Поред острва протиче
голфска струја која ту избацу-
је остатке потонулих бродова.
Најстарија зграда на острву по-
дигнута је од делова британске
фрегате која је потонула 1740.
године.

● У каналу Сен Мартен у Па-
ризу често је укотвљена једна
дереглија. Плакат прилепљен
на њој обавештава да је то
заправо путујуће позориште у
коме играју уметници из театра
„Наивна ластавица“. Представе
на дереглији, која може да
прими 150 гледалаца почеле су
1975. године. Покретно позо-
риште појављује се у различит-
ним крајевима Париза, а често и
далеко изван града.

● у варшавској фабрици за
израду електричних сијалица
пронађен је посебан извор
светлости који растерује ко-
марце. Ова сијалица може да
се прикључи и на аутомобил-
ски акумулатор што је веома
погодно за кампере.

ОБРАТИТЕ ПАЖЊУ НА ВИТАМИН С

Велике дневне дозе витамина С могу да спрече стварање и зауставе, односно успоре, ширење рака. Ово је крајем јула прошле године на конгресу у Лондону изјавио седамдесет деветогодишњи калифорнијски професор Лајнус Паулинг, двоструки добитник Нобелове награде (за хемију 1954. и за мир 1962. године).

Многи научници не прихватају ову смелу тврдњу без обзира на огроман углед професора Паулинга мада им не тако давна прошлост не даје за право.

Од 1970. године милиони људи навалили су на витамин С, односно аскорбинску киселину, уверени да је веома делотворан у спречавању и лечењу назеба и кијавице. Толику популарност витамин С дугује управо професору Паулингу. Књига „Витамин С против назеба“ коју је написао пре десет година одмах је постала бестселер.

У тој књизи професор је тврдио да ће људи који, уместо 60 mg витамина С дневно колико препоручује Амерички савет за истраживања, буду узимали 1000 mg, односно 1 gr, смањити број прехлада за 45 одсто а број дана проведених на боловању за 60 одсто. Написао је да би назеб могао и сасвим да се искорени за десет година ако би већина људи послушала његов савет.

СТРУЧЊАК ПРОТИВ СТРУЧЊАКА

Професор Паулинг је генијалан хемичар али није лекар и већина научника сумњичаво је примила смеле изјаве на пољу које му није уска специјалност. Међу таквима нашао се и професор Теренс Андерсон са Универзитета у Торонту и са својим сарадницима предузео је низ детаљних експеримената са циљем да се победију Паулингове тезе.

Током зиме 1971. и 1972. године половини групе од хиљаду добровољаца давана је доза витамина С коју је саветовао професор Паулинг: један грам сваког дана као превентива, четири грама у прва три дана назеба. Друга група добијала је плацебо таблете без трукне овог витамина. И праве и лажне таблете налазиле су се у потпуно истим паковањима да „пацијенти“ не би ништа посумњали.

Резултати су прилично изненадили Андерсона и његов тим. Од петсто добровољаца који су добијали витамин С није се током зиме уопште разболело 26 одсто, а од оних који су узимали плацебо таблете

ДА ЛИ ЈЕ ПРОФЕСОР У ПРАВУ?

КОПЉА СЕ ЛОМЕ ОКО ПИТАЊА КОЛИКУ ДОЗУ ПРЕПОРУЧИТИ ЉУДИМА. ЈЕДНИ НУДЕ МАМУТСКЕ, ДРУГИ УМЕРЕНИЈЕ АЛИ СЕ СВИ СЛАЖУ ДА САДАШЊЕ ТРЕБА ПОВЕЋАТИ. СТАРИМ ЉУДИМА ПОТРЕБНИЈЕ ЈЕ ВИШЕ НЕГО МЛАДИМ, ПУШАЧИМА ВИШЕ НЕГО ОНИМА КОЈИ НЕ ПУШЕ, У РАНУ ЈЕСЕН ВИШЕ НЕГО У ДРУГО ГОДИШЊЕ ДОБА.

18 одсто! Број дана проведених на боловању био је код прве групе за 30 процената мањи него код друге.

Иста екипа извела је још два експеримента која су, међутим, само делимично потврдила првобитне резултате, а слично се догодило и са покушајима других истраживача. Андерсон је ипак овог пута делио мишљење Лајнуса Паулинга да редовно узимање витамина С чини организам мање пријемчивим за „зимске болести“.

СВИ ИМАМО »СКОРБУТ«

У међувремену је откривено да је витамин С концентрисан у извесним ткивима организма. Има га у изобиљу у надбубрежној жлезди која лучи адреналин под утицајем беса, страха и свих врста стреса, у белим крвним зрнцима која нас бране од вируса и других микроорганизама, у слезини где се крв ослобађа токсина, у мозгу.

Главна питања остала је отворено: колика је количина аскорбинске киселине

потребна човечијем организму. Доза коју препоручује Амерички савет за истраживања — 60 mg дневно за одраслог човека, 80 за трудницу, 100 за дојилу — више је него довољна да спречи настајање скорбута, болести од које су некада оболевали морнари на дугим путовањима без свежег воћа и поврћа на јеловнику.

Професор Паулинг је убеђен да милиони људи имају „преклинички скорбут“, односно да је недостатак витамина С веома мало изражен да би дошло до бурних поремећаја, али довољно да организам учини веома осетљивим на назебе, инфекције и неке друге болести.

Лајнус Паулинг заснива своје тезе на проучавању количина витамина С које производе животиње. Организми свих живих бића, осим човека, мајмуна и морског прасета, спонтано производе аскорбинску киселину. Професор је израчунао да лабораторијски пацови дневно производе количину аскорбинске киселине која би одговарала човеку тешком 70 kg.

Код пацова то изгледа овако: од 1,80 до 4,10 gr у

нормалном стању, а до 10 gr у стању физичког или психичког шока. Однос човек — пацов ипак треба узети као приближан јер је метаболизам код пацова интензивнији него код нас.

ДА ЛИ ПУНОМ ШАКОМ?

Недавни радови показали су да витамин С одлучујуће утиче на механизме одбрамбеног система активирањем интерферона, простагландина, лимфацита

каже већина лекара. Да, тврди професор Паулинг.

Витамин С се брзо излучује и опасност од предозирања практично не постоји. Ипак, огромне дозе од 10 gr дневно могу изазвати дијареју и избацивање неопходних минерала као што је калцијум, на пример. Уколико узимате велике дозе овог витамина, скрените на то пажњу лекарима, нарочито ако вам предстоји нека интервенција или анализа.

Током последњих десет година преко тринаест хиљада особа учествовало је у експериментима са витамином С и није забележен ниједан случај стварања камена у бешици. Теоријски таква могућност се дозвољава код особа са урођеном склоношћу.

Треба знати да организам троши све расположиве количине витамина С. Ако неко узима свакодневну дозу од пет грама на пример, организам ће је у целости апсорбовати и чак стећи навику. Доза се не сме нагло смањивати јер

ниво аскорбинске киселине може да се сведе на опсан минимум.

Најзад које дозе препоручити? Зависи од особе. Старим људима потребно је више него младим. Дуван, алкохол и неки лекови, нарочито аспирин, смањују ниво аскорбинске киселине. Закључено је и да су потребе за витамином С различите у зависности од доба дана и годишњег доба. Најмање резерве организам има почетком јесени.

КАКО ЈЕ КОД НАС

У нашим апотекама витамин С се продаје у таблетама од 0,5 gr. Постоје и инјекције које се убризгавају у вену, мишић или поткожно. Пропратна упутства уз таблете кажу да одрасли као превентиву могу да узимају једну до три а деца једну таблету дневно. Овај витамин веома је непостојан на ваздуху и светлости, нарочито на сунцу. Спарушено или кувано поврће и воће садржи га у занемарљивим количинама...

Т и имуноглобулина. Даље, утврђена је тесна веза између аскорбинске киселине и стања дисајних путева као и количине кисеоника у крви. Витамин С је и значајан противотров за многе опасне материје и убрзава избацивање токсина као што су жива и олово. Потпомаже и деловање аспирина и антибиотика а у болницама се даје после операција да би рана брже зарасла.

Да ли га ипак треба гутати пуним шакама? Не.

Професор Теренс Андерсон не препоручује мамутске дозе за које се залаже професор Паулинг. По њему одрастао здрав човек треба дневно да узима 0,10 до 0,15 gr, а 0,50 када је болестан.

Најновији савет професора Паулинга у вези с раком је свакодневна доза од 10 gr што одговара садржини 110 шоља свеже исцеђеног сока од поморанџе. Време ће показати да ли је професор и овога пута био у праву.

ТРЕНЕРИ ЦЕЛОГ СВЕТА
У ХОРУ ВАПЕ:

ГДЕ СТЕ,

МАЛИ КОШАРКАШИ!

Патуљан међу горостасима: Зоран Славнић у акцији

До пре десетак година сваки кошаркашки тренер задовољно је трљао руке кад би му се за ученика пријавио неки двометраш. Јер, потражња за крилима и центрима била је огромна, а понуда недовољна. Данас се ситуација потпуно променила: „малих“ играча ни од ко-рова, а они од два метра и више надиру ли надиру.

Јасно је да данашња омладина достиже у просеку виши раст него што је то био случај пре једне деценије, али нико није могао наслутити да ће наступити тренутак када ће такозвани „техничари“ постати права реткост.

ПУБЛИКА ИХ ВОЛИ

Кошарка је у основи спорт брзине и врхунске технике. Међутим, то што су, кроз периоде њеног

развоја, високи играчи били све траженији довело је ову игру до тога да се селекција вршила малтене искључиво по висини, а запостављале се остале и те како потребне особине.

Али, одмах треба рећи да су они нижег раста, градитељи игре, такозвани „плејмејкери“, одувек загледаоце били већа атракција од центара знатно виших растом, али и сиромашнијих у игри. И памтила их је публика најдуже. Поменимо само неке: Вилмош Лоци, Александар Геџ, Миодраг Николић Сија, Иво Данеу, Јосип Ђерђа, Рато Тврдић, или данас Никола Плећаш, Зоран Славнић, Драган Кићановић... Сви испод два метра.

Београдским гледаоцима посебно је у сећању остао Араслан Алачачан, мајстор

кошарке и диригент со-вјетског тима са Првенства Европе 1961. године у нашем главном граду. Поред циновског колеге у тиму — Круминша — изгледао је као жива чигра. Дуго после тога сваки виртуозан потез виђен код нас обележен је као „стил Алачачан“. У новије време таквим играма посебно се истичу Италијан Марцорати и Сергеј Белов, капитен репрезентације СССР.

ШТА НАЈНЕ ЖЕРАВИЦА

Како је сада дошло до преокрета? Једноставно, кошарка се није развијала у висину већ у брзину! А носиоци брзине никако не могу бити играчи од 210 сантиметара и виши. Данас је, рецимо, просек висине у нашој првој лиги 198 сан-

тинама трагали за „дугајлијама“ запостављајући оне нижег раста. Томе се прилагођавала и методика тренинга. Тако смо, тако рећи преко ноћи, остали без „техничара“ или „плејмејкера“. Усавршили смо рад са високим играчима, данас смо ту можда најбољи у свету, али се јавила прека потреба за „малима“, највише су нам потребни а најмање их има.

Кошарка се развила у правцу у којем иде спорт у целини, а то је брзина. Зато се толико и осећа недостатак технике у игри што је и основна мана младих играча. Одмах да се разумемо: лакше је и брже изградити крило или центра јер су захтеви у игри који се пред њих постављају мањи од оних које треба да обаве „плејмејкери“. Отуда се брже ствара центар него бек, па смо и ми тренери пошли том линијом мањег отпора. То нам се сада свети.

Из младе генерације југословенских кошаркаша познати стручњак је издвојио имена Дабића (Првена звезда), Поповића (Задар), Петровића (Цибона), Хацића (Босна) и Зоркића (Партизан) као могућих наследника за сада незаменљивом репрезентативном тандему Славнић — Кићановић.

БРУЦОШ РЕШИО ПРВЕНСТВО

Ранко Жеравица нам је испричао и једну занимљиву причу из колевке кошарке, из Сједињених Држава Америке, која на неки начин може да буде прогноза за будућност и дилему: мали или велики.

Виши од највишег: Никола Плећаш постигне нош

Брзина и умеће — Драган Нићановић

Најбољи аматерски кошаркаш у пролеће 1979. године био је Ирвин „Медик“ Џонсон, члан Мичиген универзитета. У тиму игра „плејмејкера“ иако је висок 204 сантиметра. Управо због тога млади Џонсон добио је за прелазак међу професионалце у „Лос Ан-

ђелес лејкерс“ рекордних пет милиона долара (толика сума до сада је исплаћена само за трансфер фудбалера Пелеа у „Космос“ и Кројфа у „Барселону“). Није било мало оних који су сумњали да један почетник може толико да вреди. Али, Џонсон је наставио да прави изненађења па је и међу професионалцима понео титулу најбољег играча! Наиме, у финалу „плејоф“ (међусобни сусрети две првопласиране екипе Националне лиге) после пет утакмица Лос Анђелес је водио у победама против Филаделфије са 3:2. Последња, шеста утакмица играна је у Филаделфији, а у случају победе домаћина и мајсторица је требало да се одигра на истом терену.

На опште изненађење, победио је Лос Анђелес, а најбољи играч утакмице „Медик“ Џонсон постигао је чак 44 коша! Први пут у историји један „бруцош“ међу професионалцима и то још и плејмејкер одлучио је првенство! Утолико сензационалније што у тиму Лос Анђелеса због повреде није могао да наступи један од најбољих професионалаца на свету Љу Алсиндер (данас познат као Абдул Карим Цабар).

— Овај пример из САД — наставља Жеравица — учи нас нечем новом: за плејмејкера више није важна висина већ брзина кретања и техника. Сада је само питање промене методе тренинга па да, у блиској будућности, нестане „висинске разлике“ између појединих места у тиму. То може бити нов, револуционарн корак у развоју кошарке.

На крају смо упитали Ранка Жеравицу шта је, по његовом мишљењу најважнија особина коју треба да има један „плејмејкер“, односно „вођа“ или „диригент“ тима?

— Најважнија особина је — да буде комплетна личност! Само играч високих људских и спортских квалитета може бити „душа“ и „диригент“ игре једног клуба. Пред таквим спортским и људским квалитетима висина постаје споредна.

Очигледно, времена Алачачана и Данеуа су прошлост. Кома ће припасти будућност — за сада је неизвесно јер су неизвесне и границе до којих или од којих се може постати добар кошаркаш. Но, било да се „мали“ врате на сцену или „велики“ преузму њихову улогу, опет ће то морати да буду младићи чија ће имена бити пример не само на спортским бориштима, личности спремне да се наметну младима као идоли, али и да тај ореол часно носе.

Родољуб Марковић

Плејмејкер пред којим је будућност — Дабић из Црвене звезде

У ОСТРОГУ САЧУ

Десетак дана после ка питулације Југославије — започео је своју причу о заиста несвакидашњим догађајима Андрија Копривица — стигао сам са неколицином војника, земљака, пред хан на западној страни манастира Острога. За шанком је стајао мој рођак који је, кад ме је угледао, почео да се крсти и зазива Бога.

— Чему се чудиш толико, Петре? — упитао сам прилазећи да се поздравимо.

— Како чему, па теби! Откуд ти овде?

— Ех, откуд... Издајници земљу продадоше. Опште расуло влада: разјурисе нас из касарни а ја шта ћу него пут под ноге па кући. А свратио сам овде до тебе да видим да нема неког из Бањана или Грахова па да му се придружим.

— Сад ти, Андрија, нема никога, иако је ових дана овде била већа гужва него, мислим, било где у земљи! Прво је, пре неколико дана, стигао патријарх Гаврило Дожић да се ту склони од најезде окупатора. За њим је дошао краљ Петар не би ли га убедио да бежи с њим. А са краљем је дошла сва силесија министара, генерала, ађутаната, ордонанса, агената, жандара. Него, шта ја ту гњавим, хајде иди архимандриту, ту је у Доњем манастиру. Обрадоваће се кад те види а и све ово ће ти он боље испричати него ја.

Управника манастира архимандрита Леонтија Митровића, затекао сам пред стамбеном зградом. Гледао је према долини Зете. Зачувши кораке окренус се. Очи су му зачаклиле па сам помислио: мило му је што ме види. Нисам слутио да ме тако гледа због белаја који га је снашао.

— Изгледа да си ми се много обрадовао — рекао сам пружајући му руку.

— Како не бих пријатељу који је наишао у прави час?

Мени овај одговор баш ништа није говорио па сам наставио:

— Чујем да сте до јуче имали високе госте?

— Јесмо. Сви су били овде осим оних који је требало да буду — Врховне команде. Али о томе ћемо касније, уз кафу. Иди горе у салон, тамо је његова светост, патријарх.

АРХИМАНДРИТ У УЛОЗИ МИША

Гаврила Дожића сам добро познавао и дубоко га поштовао због одлучности и родољубља. Чини ми се да никад нећу заборавити 27. март 1941. године када се

Андрија Копривица у време велике потере за сандуцима злата.

после потписивања Тројног пакта обратио народу преко Радио-Београда речима: „... Пред нашу нацију, у ове дане, судбина је поново поставила питање којем царству ћемо се приволети... Ако је живети, да живимо сви у светињи и слободи, ако је умрети, да умremo сви за светињу и слободу!“

И патријарх се изненадио кад ме је угледао: распитивао се у којој сам јединици био, како су реаговали војници и официри кад су чули за капитулацију, шта сада намеравам. Уто је у собу ушао архимандрит. За њим је ђак мneo кафу. Све време разговора, архимандрит се некако необично понашао: као да је седео на иглама. Очигледно га је нешто мучило. Шта, чекао сам да ми сам каже. У том чекању прошао ми је цео дан.

Сутрадан ујутру, устао сам рано али је Леонтије већ био на ногама.

— Хоћеш ли са мном до Горњег манастира? — упитао је док смо чекали доручак.

— Радо! — одговорио сам.

— Ако ти је тешко уза страну, можемо да узмемо кола — предложио је.

— Више бих волео пешице, а кад мислиш да кренемо?

— После ручка.

И заиста чим се патријарх повукао од стола, кренули смо. Пењући се стрмином, Леонтије се погурио и сваки час уздисао. Мислио сам да је то због поодамких година, међутим, варао сам се. Негде на пола пута стигли смо до тек олисталог храста и застали да се одморимо. И тек што смо сели, на неколико метара од нас угледали смо шарку како дави миша. Миш је цичао, бранио се, покушавао да побегне. Змија се извијала, издизала главу, палацала језиком и заривала свој повијени зуб у дрхтаво тело животињце.

БЕЖЕЋИ ОД ФАШИСТА ПРЕМА РОДНОМ КРАЈУ, ПРОФЕСОР АНДРИЈА КОПРИВИЦА НИЈЕ НИ СЛУТИО У НАКВЕ ЋЕ СВЕ ДОГАЂАЈЕ БИТИ УПЛЕТЕН КАД ЈЕ УШАО У МАНАСТИРСКИ ХАН.

Леонтије је пружио штап и рекао замишљено:

— И ја ти исто тако водим борбу на живот и смрт и све ми се некако чини да сам у улози оног миша — с муком је устао са камена на којем је седео и додао: — Мени је, Андрија, горе

зад преломно, почео је храпавим гласом:

— Тринаестог априла стигао је у Острог краљ Петар

дрија, настаде прави хаос. Сви ти генерали, ађутанти, дворани, појурише ка аутомобилима, прстижући једни друге. А краљ, немајући времена да потражи свој, улетео је у први до којег је стигао. И тако они одоше а мене оставише овде. Али, нисам ја, Андрија, јадан и чемеран што и мене нису повели већ што

но оном мишу. Ти ме знаш као сталоженог и одмереног човека али откад сам се нашао у овом јаду, потпуно сам изгубио главу. Због тога сам те и позвао у шетњу.

ВЕЛИЧАНСТВО НЕ БИРА

Осетио сам како ме све више обузима радозналост. Шта ли толико мучи архимандрита? А он, кад се нај-

п са љубавницом Доли Најдановић, генералом Мирковићем, управником двора и осталом пратњом. Већ сутрадан јавили су му да их чекају авиони за одлазак у Енглеску. Тада ти, мој Ан-

су ми на врат натоварили све злато и новац који нису могли да сместе у авионе. А то није мало: у питању су милијарде, чујеш ли, милијарде?

Од изненађења застао ми је дах у грлу. Толико богатство и то све овде, у Острогу!

— У чему је злато? —

ВАНО ЗЛАТО

упитао сам кад сам се мало прибрао.

— У сандуцима, има их двадесетак што мањих, што већих. Ту су и неки кофери и вреће. Шта мислиш, Андрија, шта да радимо с тим?

— Оче Леонтије, сигуран сам да овај народ неће мировати и допустити да га газе. Наша је дужност да све то злато и новац сачувамо за онај тренутак кад се поново нађемо у слободи. Једини начин да то учинимо је да га сакријемо и

неко хтети да свесно стави главу у торбу? Окупатори ће пре или касније доћи овде а онда...

Већ смо се враћали према Доњем манастиру кад смо направили избор могућих помоћника: манастирског мајстора Петра Копривице и шумара Љубе Круља.

ЉУТЊА КОЈА ГОВОРИ

Још исте вечери потражио сам Љубу. Све онако, околишећи, почео сам да га запиткујем да ли је задовољан послом, како му је породица, шта мисли о рату.

— Шта мислим? А шта

— Хоћу — рекао сам и климнуо главом: тако сам му ставио до знања да имамо и Љубин пристанак.

Обојица смо с нестрпљењем чекали крај вечере. Чим је патријарх кренуо на спавање, пожурили смо ка магацину у којем је било закључано злато. Ту су нас чекали Љуба и Петар.

Леонтије је скинуо кључ који је носио на ланцу око врата и ушао унутра. За њим смо ћутке, притиснути неком необичном тескобом ушли и ми. Одмах смо се дали на посао и почели да отварамо сандуке: било је ту бунди, скупочених хаљина, накита, малих и великих тањира, врчева. Знајући да ће окупатор побити све у манастиру ако не нађе ништа од овог баснословног богатства, одлучили смо да закопамо 11 а оставимо 10 сандука. Дуго смо се премишљали где би то требало да буде и најзад смо дошли до закључка да би трап, величине собе, у који се улазило из манастирске вешернице био најпогодније скровиште. Договорили смо се да са акцијом започнемо сутрадан одмах после вечере.

ПОЛУГЕ У — КЛОЗЕТ!

Следеће вечери пред магацином су нас чекали Љуба и Петар обувени у опанке. Архимандрит и ја имали смо на ногама папуче. Била је то неопходна мера предострожности: плашили смо се да неко не чује наше кораке по стазама посутим шљунком. Овако, били смо нечујни.

Ноћ 24. априла била је необично тиха. Чули су се само зривавци. Пошто смо проверили да ли су сва светла угашена, ушли смо у магацин, одабрали највећи сандук и ставили га на моја леђа. Био је тежак, све сам звезде избројао под њим. Једва сам чекао успео да га однесем до трапа.

Док смо нас тројица носили сандуке, архимандрит је чувао стражу. Поноћ је прошла кад смо све што је требало пренели у трап. Сада је још пресстало да сандуке закопамо. Међутим, те ноћи као да се нешто уротило против нас: тек што смо одгрнули неколико лопата земље, кад смо наишли на тврђу!

— Зло! — почео је да јадикuje Леонтије.

Није било друге него да отворимо сандуке, повадимо злато и затрпамо га у рупе у трапу. Кесе са дукатима смо, на Петров предлог, однели до манастирске чесме и тамо их кроз отвор побацали у воду. Једну касету и два сандука, архимандрит и Љуба су однели

до неког трна и тамо их закопали. Сада су нам преостале још четири полуге од по 20 килограма злата. Њих смо одлучили да бацимо у — пољски клозет!

Даске преостале од разваљених сандука, архимандрит и ја смо спалили у вешерници а онда смо се сва четворица, пре него што смо се разишли, свечано заклели да никоме нећемо одати тајну остављеног злата.

ДОЛАЗЕ НЕМЦИ!

Било је већ пред зору кад смо Леонтије и ја пошли на спавање. Преостали део ноћи нисам могао ни ока да склопим што од болова по целом телу, што од страха да нисмо оставили какав траг за собом. Једва сам дочекао свитање. Обукао сам се на брзину и похитао у вешерницу: кад сам у огњишту угледао искривљене окове сандука, цео Острог ми се окренуо наопако. Да су наишли Немци, та „ситница“ би сада могла да нас кошта главе.

Остатак дана био сам необично смирен а увече сам заспао блажено к'о Сенека. Не знам колико сам спавао, вероватно не дуже од двадри сата кад ми се учинило да чујем буку мотора. Устао сам и провирио кроз прозор: од оног што сам угледао почели су зуби да ми цвокоћу. Пред манастирским вратима стајао је аутомобил из којег је управо излазио немачки генерал.

— Душане, Душане! — почео сам тихо да дозивам Душана Дожића, патријарховог синовца, иначе шефа кабинета који је спавао са мном у соби. — Дошли су Немци!

У то се на степеницама зачула лупа и бат Леонтијевих корака. Очигледно, сишао је да отвори врата.

— Да ли је ту Гаврило Дожић, патријарх српски? — упитао је неко одсечним гласом.

Душан и ја смо се брзо вратили у кревете. Тек што смо навукли покриваче кад су у собу хрупила два Немца наоружана шмајсерима. Потерали су нас, онако у пидамама, у салон. Одатле смо сасвим јасно могли да чујемо патријархов глас:

— Куда ме водите?

— Напоље, на кишу! — одбрусио му је неко.

Док су једни били забављени извођењем патријарха и архимандрита, други су се бацили у потеру за златом.

РАЗОЧАРАНИ ГЕНЕРАЛ

Убрзо су ме позвали на саслушање у архимандритову собу. Тамо ме је чекао

„иследник“ — права наказа са еполетама генерала.

— Знате ли шта је овде остављено? — упитао ме је. Охладио сам се: шта ако је он један од оних који су злато овде оставили? Ипак, чврсто сам одговорио:

— Не!

— Заиста? — упитао је подругљиво. — Зар вас није интересовало шта је краљ овде оставио?

— Не — истиснуо сам из себе.

— Да ли сте били резервни официр? — изненада ме је упитао, пажљиво ме одмеравајући од главе до пете.

— Не — одговорио сам без размишљања јер је то била истина. Али, он ми није веровао. Уз сатански осмех на спеченом лицу, извадио је из џепа дебелу књигу у црном кожном појезу и почео полако да је прелистава.

— Да ли се ваше презиме пише са Ц или К? — упитао је.

— Са К — одговорио сам и подигао се на прсте покушавајући да видим шта пише у књизи. Угледао сам две колоне подељене линијом. Одједном ми је пукло пред очима да то што држи у рукама није књига већ списак са подацима о свим официрима бивше Југославије.

— До ђавола! Изгледа да не лажете! — закључио је разочарано. Затим је јаросно почео да виче — Шта чекате, губите се славде!

Нисам чекао да двапут понови.

Сутрадан у подне, 26. априла, Немци су стрпали патријарха, архимандрита и Душана Дожића у краљичина кола и нестали у правцу Њикшића. Два-три сата касније пред манастиром се поново зачула бука мотора: овог пута били су Италијани. Попут фурије улетели су унутра и одмах почели да претражују манастирске зграде. Веома су се разочарали кад су чули да су Немци већ били и однели оно што су они тражили. Беснели су неко време а онда се вратили назад на Цетиње одакле су и дошли.

Сада сам и ја могао да кренем кући.

Двадесет четвртог априла 1945. тачно четири године од оног дана кад је у Острогу закопано злато, Андрија Копривица, професор историје, један од четворице „завереника“, поверио је дуго чувану тајну Блажу Јовановићу. Овај је у првом тренутку помислио да је Андрија померио памећу. Одмах је организована акција вађења злата у којој су учествовали најповерљивији људи. Откопано злато је под стражом послато у Београд: биле су то прве златне резерве нове Југославије.

Олга Вукадиновић

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

КАКО ОНО БЕШЕ

мали квиз за свезналице

1 Удовица Џона Ленона, Јоко Оно, старија је од бившег Битлса:
— да
— не

2 Највиши део џамије зове се:
— миндерлук
— минарет
— бурурет

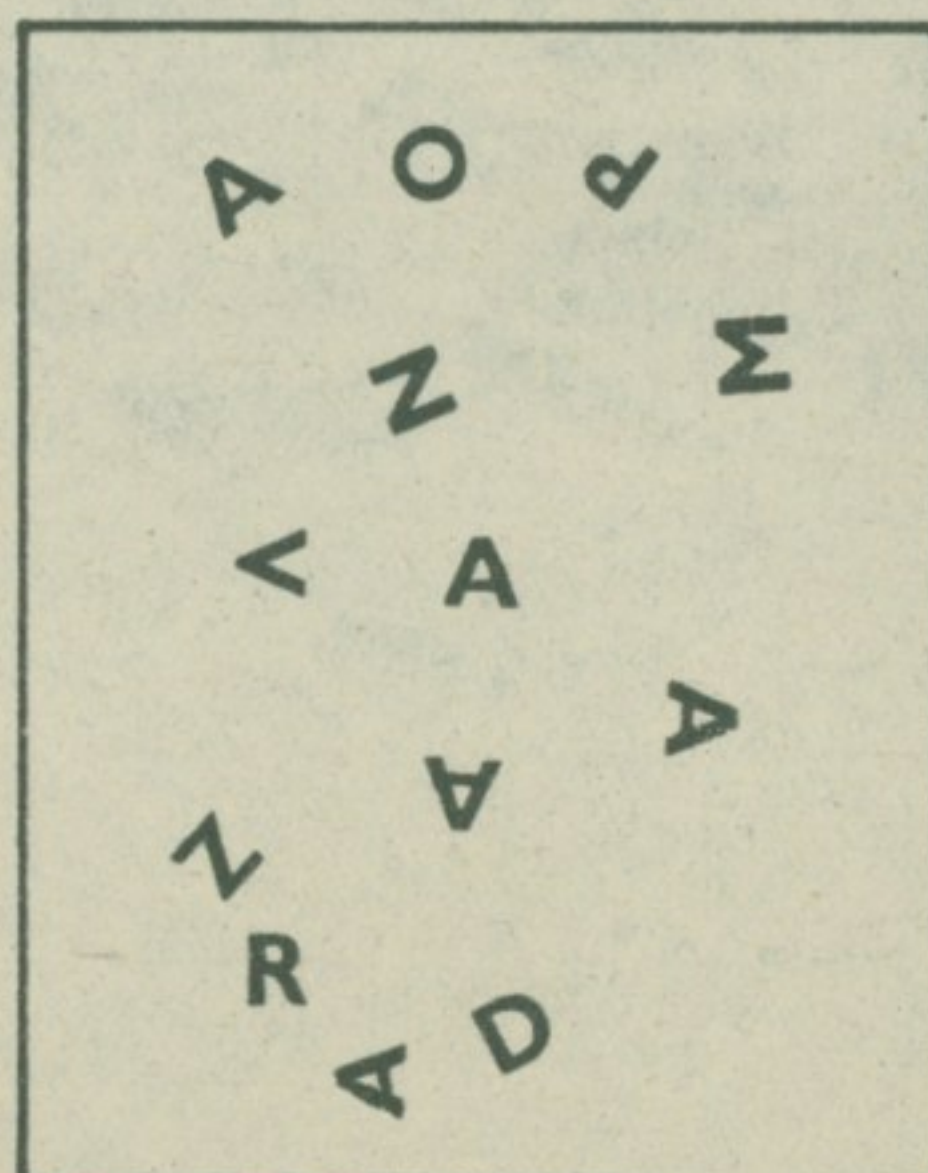
3 Дечак је за командама:
— једрилице
— авиона-двоседа
— џамбо-цета

4 Четвороножни тврдоглавко на леђима носи:
— улар
— самовар
— самар

7 Да ли кит-убица има кичму:
— да
— не

8 Саставите од ових „пијаних“ слова име реке у Србији:

5 Како се зове овај музички инструмент:
— фагот
— обоа
— кларинет

9 Чувену „Гернику“ насликао је:
— Писаро
— Пикасо
— Перуџин

10 Бивши апсолутни шампион света у боксу:
— Мухамед Али
— Џоџе Луис
— Реј Шугер Робинсон

ТОП-ЛИСТА СВЕЗНАЛИЦА:

Манси свезналице (9 до 12 тачних одговора)
Мини-манси свезналице (4 до 8 тачних одговора)
Мини свезналице (мање од 4 тачна одговора)

6 „Заљубљени“ пар у ствари припада роду:
— пашканата
— шаргарепа
— целера

ТАЧНИ ОДГОВОРИ:

1 — да; 2 — минарет; 3 — двоседа; 4 — самар; 5 — фагот; 6 — шаргарепа; 7 — да; 8 — Западна Морава; — Пинасо; 10 — Мухамед Али; 11 — тетовирати; филмске.

ОПСТАНАК

ОКРУГЛО ЛИШЋЕ? НИКАКО!

Велика илустрација на овим странама вас је можда запањила. Не брините, то је само фантазија... Нигде у природи, данас увелико истраженој, бар на нашој планети, нема оваквог лишћа. Зашто?

Најпростији одговор био би у природној разноврсности: „Њој“ просто не би пало на памет да измисли тако немаштовит али и не-економичан облик! Лишће је разноврсно због тога што су природни услови толико различити и многобројни. А оно не може да бира: присиљено је да израсте тамо где је укорено његово дрво, макар му се околина превише и не свиђала.

Тако постоји дебело, ко-жасто и глатко лишће, равних ивица, па танко, нарецкано лишће пуно жилица и жиличица, или

игличасто — код борова. А шта тек рећи за бодље кактуса! Постоји једна природна условљеност: што више сунца и ветра — то дебље лишће. Зато на морској обали расту палме, агаве, лорови, шимшир, рузмарин и борови тврди иглица, па лимуни и поморанце, све сами „дебело-кошци“. А у континенталним шумама и шумицама трепере брезе, брестови, багреми, кестени, храстови. Већ и врапци знају да је то фино лишће, разуђено и велико, зими опада, а лети га има на дрвећу као косе на глави. Али, не због „добре земље“.

Дрвеће, у ствари, не воли своје ближе... сроднике. Стабла су једно према другом као у оној пословици о човеку - вуку. Јер, што више Сунчеве светлости приграби

једна крошња, то мање остаје другој и ето „јабуке раздора“. Зато су увек најлепше, најразгранатије и највеће крошње усамљених стабала у пољу — која нама тако тужно делују а заправо, она су најсрећнија!

Кривац за ту нетрпељивост је управо лишће јер на њему су и „уста“ и „желудац“ биљке: кроз безброј невидљивих отвора (пора) оно упија Сунчеву светлост која делује на такође безбројна и врло сићушна хлорофилна зрнца у листу. А зрнца су ферменти, па тако осветљени разлажу воду која у лист дође кроз жилице, на водоник и кисеоник. Водоник се, затим, везује са угљен-диоксидом из ваздуха око биљке и полако ствара — угљене хидрате,

ЗАШТО ЛИШЋЕ
НИГДЕ НА СВЕТУ НИЈЕ ОКРУ-
ГЛО ИЛИ ЧЕТВРТАСТО? ЗАШТО ЈЕ
НЕКАД ТАНКО И НАРЕЦКАНО,
А НЕКАД ДЕБЕЛО
И ГЛАТКО?

значи, храну. А кисеоник биљка испушта и ... обогаћује њиме околни ваздух.

Ето зашто су биљке тако корисне и зашто треба на сваком згодном месту дрво посадити. То је и разлог што саксије не треба „посадити“ у спаваћој соби: ноћу, кад нема светла, баљке раде обрнуто: издишу угљен-диоксид, а удишу (наш) кисеоник.

Дрвеће, иначе, има великих проблема са (својим) дисањем, нарочито оно шумско. Што теже долази до светлости, то настоји да развије веће лишће, али... велико лишће теже дише! Зато и долази до рецкања и „назубљивања“: тиме се повећава површина која упија светлост и то са сва-

ке могуће стране (као што се и ми приликом сунчања окрећемо) а лист не нарасте као диносаурус. Колико лист може бити разубљен види се на старом, добром кестеду. Цела „шак“ чини само један лист.

Да ли сте знали да и лишће може да се зноји? То се догађа у врућим, спарним ноћима код оних биљака које нису „створене“ за такве услове. Тада лишће не дише како треба, па испушта воду. Рецимо, када су у пролеће високе температуре, полудозрели плодови лимуна почеће да опадају — због знојења биљке. Како испушта воду, не остаје јој довољно те насушне потребе да прехрани плод, а он баш тада

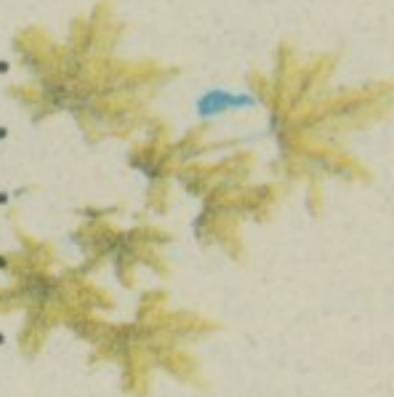
Усамљено дрво је срећно: увен има величину, округлу и богату крошњу

У шуми не владају добросуседски односи: дрво је дрвету — вун

Борба за светлост: на завршетку гранчице израста пуно малих листова, уместо једног великог (лево) или се листови разубљују, назубљују, ирецају... (десно)

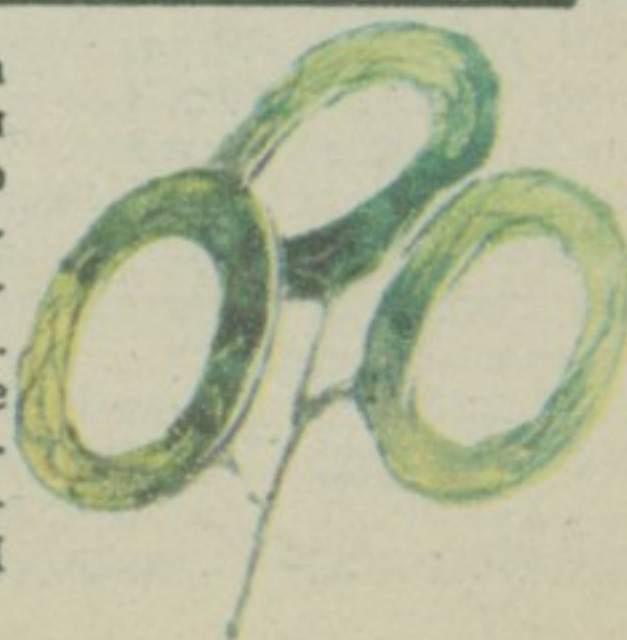
Велино дрво гуши мало. А на одређеном тлу — одржава се одређена врста: свако је дрво мала „оаза“. Облик лишћа непосредно зависи од услова у којима дрво расте

највише тражи. И зато још мали лимуни отпаду.

После свега постаје јасно зашто лишће никако не може бити ни четвртасто, ни округло: или тежи да је што веће, па се његове ивице назубљују, или — ако је доста сунца и ветра, да је што дебље и компактније. Ако је хладно и

влажно као у планинама где има пуно борова и јела, да је што мање (јер лакше дише) и уједно дебело и јако како би одолело свој оштрини те климе.

Све се сложило. Остаје само питање зашто је јадном биљу природа одредила — да се не миче. И пати ли оно због тога?

ЛОШ ДАН ЗА ОТИ

Последњег викенда у новембру 1979. године двадесет трогодишња Бет Фериндер пошла је у посету родитељима Сузани и Дону Мејеру који живе у једној усамљеној кући у Пенсилванији. Њен супруг Мајк који ју је до тамо допратио морао је, због својих обавеза, да се врати у Бруквил удаљен око сто тридесет километара и није присуствовао драми која се те вечери одиграла у кући Мејерових. Ту се чак ни отац није задесио јер се одмах после вечере поздравио са женом и кћерком и такође кренуо у Бруквил где и данас држи мотел-ресторан.

Око полоћи, док је мајка телефоном разговарала са супругом, у кући је нестало светло. Тумарајући по мраку две жене су покушале да пронађу петролејку. Уто се зачуо прасак разбијеног стакла а затим корази. Уплашена Бет и њена мајка одмах су на врата догурале фотељу. Узалуд. Један ударац ногом и врата су се широм отворила. На њима су се појавила два маскирана мушкарца са револверима у рукама.

Непознати нису губили време. Насрнули су на Сузан: оборили је на под и везали јој руке.

— Немојте случајно звати полицију — запретили су јој — јер, ако то учините, кћерку више нећете видети живу!

Бети су затим на главу навукли некакву врећу, угурали је на задње седиште кола њене мајке и одвезли је у непознатом правцу.

Чим су се отмичари удаљили, Сузан се некако ослободила конопца којим је била везана. Покушала је да телефонира али — кабл је био покидан. Не оклевајући ускочила је у аутомобил своје кћери и одјурила до прве куће удаљене нешто мање од километра. Дрхтавом руком једва је окрећула број Мејерове канцеларије:

— Бету су киднаповали! — повикала је уплахирана Сузан. — Рекли су да ће је убити ако извистимо полицију! Доне, шта да радимо!?

ВЕЗАНА ЛАНЦЕМ

Командира локалне полицијске станице телефон је трагао из сна. Узнемирен глас његовог пријатеља Дона Мејера натерао га је да скочи из кревета.

Пажљиво је саслушао причу а затим наредио да се на Мејеров телефон постави „прислушкивач“ како би се утврдило место одакле стижу позиви.

Пошто је о овом случају обавестио седиште Федералног истражног бироа у Филаделфији (ФБИ) специјални агент Нил Велч одмах је мобилисао педесеторицу својих најбољих људи и за само тридесетак минута кренуо на место отмице триста петнаест километара од седишта Бироа.

У 2.25 ујутру зазвонио је телефон. Мејер је подигао слушалицу

и зачуо један затегнути мушки глас:

— Учините како вам кажем ако мислите да поново видите своју кћер.

— Шта желите? — упитао је узнемирени Мејер.

— Сто педесет хиљада долара — одговорио је овај.

— Допустите ми бар да разговарам са Бет, молим вас.

— Не може! — узвратио је отмичар и прекинуо везу.

Техничари су одмах утврдили да је разговор обављен из једне телефонске говорнице на периферији града. На то место одмах је упућена наоружана патрола са задатком да надзире кабину, али једина особа која је за све време ушла у говорницу био је њихов колега полицајац: по дужности се јављао команди. У међувремену у ову зону су упућени бројни агенти Бироа из других седишта широм Пенсилваније.

Бет је тада већ била смештена у подрум неке мемљиве зграде, везана ланцем око струка и за једну цев и остављена да чека.

СУРИ ОРАО

Велч је у понедељак ујутру стигао у Бруквил и одмах почео да дели задужења. Пошто је на углу сваке улице поставио блокаду, послао је Еда Кризија, пилота Бироа, на локални аеродром да изнајми авион за извиђање.

Око 8.40 бандити су се поново јавили:

— Пишите оно што вам будем рекао — наредио је онај исти глас. — Хоћемо 25 хиљада у новчаницама од по десет долара, 50 хиљада у новчаницама од двадесет долара, а остало — у новчаницама од педесет и сто долара. Новчанице морају да буду старе и различито нумерисане. Ставићете их у једну торбу.

Дону је истовремено наређено да у свој аутомобил инсталира радио са отпремником.

Мало касније телефон је поново зазвонио: јављено му је да је позив ухваћен и потиче из једног од телефонских боксова у холу универзитета.

... Дневна светлост полако је разбијала таму у подруму у којем је Бет сатима борила с врећом на глави. Кад је најзад успела да је се ослободи са ужасом је констатовала да је просторија пуна пацова које је, током ноћи, ослушкивала како шушкају, не знајући о чему се ради. Од зиме и страха подрхтавале су јој вилице и у читавом телу је осећала болове. Споља је допирало само удаљено мукање стоке — од људских гласова ни трага.

У Мејеровој канцеларији, око 12.45 преко телефона, поново исти глас:

— Јесте ли спремили новац?

— Требало ми је времена да обезбедим уређај за кола — одговорио је Дон. — После овог разго-

Бет и њена мајка биле су саме у кући кад је нестало светло и зачули се корази...

вора идем у банку али, најпре, хоћу да разговарам са Бети!

— Не може! — рекао је глас. — Зваћу поново око шеснаест часова. Позив је долазио из универзитетског хола.

Рачунајући да ће се отмичари

поново јавити с истог места, специјални агент Велч се одлучио на прилично ризикантан корак: док се Мејер бавио у банци где је, заложивши кућу „1 мотел, подизао зајам од сто педесет хиљада долара, он је одабрао десетак агената

ОТМИЧАРЕ

који су изгледали као студенти или млађи наставници, за њиховог вођу поставио Дејва Рихтера и дао им у задатак да неупадљиво обучени, одвојено и у паровима, уђу у универзитетски хол са телефонским боксовима и прате разговоре. Око шеснаест часова један крупан човек ушао је у бокс до Рихтера. Агент, који се само правио да с неким разговара, начулио је уши. Придошлица је говорио оним истим неприродним гласом:

— Идите на паркинг испред ресторана „Сури орао“ у Мајлсбергу (двадесетак километара далеко).

упалите светло у аутомобилу и укључите се у канал седам — гласила је наредба.

Чим је овај завршио разговор, Рихтер је телефонирао Команди.

— Знамо ко је човек кога тражимо. Малочас је разговарао са Доном Мејером. Од овог тренутка почињемо да га следимо. Чим сазнамо нешто више, јавићемо се поново.

Са паркинга испред зграде универзитета осумњичени се одвезао даље у потпуно новом „пантијаку“ регистрованом на име власника једне радње за продају мотоцикла — тридесет трогодишњег Герија Јанга. Он и његов брат Кент већ су били познати полицији као силеције.

Велч је могао да заустави Јанга, али Бетин живот био је у опасности, па је одлучио да сачека исплату траженог износа надајући се да ће га Гери сам довести до места где је она била заточена.

ОСТАВИ ТОРБУ

Дон Мејер се одвезао на паркинг испред „Суриг орла“ и упалио светло у кабини. Преко радија му је убрзо стигло наређење да крене главном улицом. Полазећи он је угасио светло, али је глас захтевао да га поново упали. Мејер је схватио да отмичари желе светлост у његовој кабини како би га онемогућили да их види.

Чим је окренуо у главну улицу, наређено му је да се врати. Следила су оштра и кратка упутства отмичара. У ствари, натерали су га да иде цик-цак верујући да ће тако заварати траг. Узалуд, наравно: патрола од шест аутомобила ни за тренутак их није губила из вида.

Слушајући наредбе Мејер је окренуо на један путељак који је водио кроз шуму, право у једно кукурузиште покривено снегом. Ништа и ликог није видео, али је зато чуо глас: „Остави торбу!“

Отворио је врата и торбу оставио наспред пута, сео за волан и одвезао се даље.

У свакој отмици критичан тренутак наступа одмах после исплате откупа. Да су отмичари знали да им је полиција за петам, могли су да оставе новац и убију Бет.

Још једном је Велч рескирао: позвао је Еда Кризија да авионом прати аутомобил уцењивача. У међувремену, двојица агената прошли су кроз шуму и поставили се тако да могу да виде отмичаре како узимају новац.

Прошло је више од пола часа пре него што је „пантијак“ кренуо ка торби... Гери Јанг испружио руку, зграбио је и журно се удаљио са тог места.

Око 12.15 извиђачком авиону Бироа понестало је бензина и морао је да атерира. Али, пре него је приземљио Кризи је упутио патролу од шест аутомобила да настави

да следи отмичаре дајући им неке светлосне сигнале из ваздуха које су ови приметили.

У ВРЕЋИ НА ТАВАНУ

Захваћен паником Јанг је окренуо број аеродрома. Стицајем околности слушалицу је подигао Кризи. Кад је Јанг упитао да ли се неки полицијски авион налази у ваздуху, овај му је спремно одговорио:

— Не, то је само један ученик-пилот са инструктором.

Око 18.30 Дон Мејер је, преко телефона, зачуо добро познат глас:

— Хтео си да нас надмудриш, а!? Послао си полицију за нама, и то авионом! — проверавао је Гери Јанг.

— Шта, до ђавола, говорите? Нема никаквог авиона — правдао се Мејер. — Молим вас реците ми где се налази Бет?

— Зваћу вас кроз један сат — гласио је одговор.

Међутим, ни после два часа нико се није јављао. Мејеру се учинило да је све изгубљено. Ипак, око десет часова увече Јанг је позвао мотел и известио Дона где му се кћерка налази.

Док је полиција мобилисала све

своје расположиве снаге, Бетини родитељи, супруг и свекар, заједно с агентима, журили су да ослободе заточеницу. Колона возила зауставила се у близини једне напуштене куће, четрдесетак километара од Мејеровог дома.

Ернест Нил и његов колега разбили су подрумска врата и нашли Бет испружену на прљавом поду и напола смрзнуту. Вода коју су јој отмичари оставили већ је била залеђена. За неколико часова и она би исто прошла. Била је готово без свести.

Ослободили су је ланаца, умстали у ћебе и однели у топао аутомобил.

Гери Јанг је био сам у возилу кад су га пресрели и натерали да се преда. Других пет агената проваљало је у Кентов стан и изненадило овог у спаваћој соби. Убрзо је пронађен и новац — у једној врећи на тавану Геријеве куће.

Браћи Јанг и њиховим саучесницима суђено је према закону Пенсилваније. Добили су казне затвора; најмање — осам, највећа — двадесет година.

Д. В.

Шестогодишњи шимпанза Шозуке сигурно је једини мајмун на свету који ради као ветеринарски помоћник. Од шестог месеца свог живота он се налази у болници за животиње у Фукоки, на јапанском острву Кјушу, код доктора Јункија Ујаме.

Како изгледа радни дан једног шимпанзе? Он устаје веома рано и помаже „теткицама“ да почисте ординацију доктора Ујаме, а када он дође на посао, Шозуке заједно са њим одлази у „визиту“ — обилазак боксова са животињама. Док доктор интервенише, Шозуке придржава мање животиње, које према њему не показују уобичајени страх као када то чини човек. Напротив, привијају се у Шозукеово наручје и доктор Ујаме врло лако даје инјекције. Овај вредни мајмун ипак ускоро добија отказ јер кад сасвим одрасте, шимпанза постаје опасан и не може се више сматрати домаћом животињом. Кажу да ће Шозукеа вратити у природу...

МАЈМУН БОЛНИЧАР

ШКОЛА ЗА ПАПАГАЈЕ

Амерички орнитолог Реј Бервик отворио је у Сан Франциску школу за папагаје. Пернати брбљивци се под његовим стручним надзором ту обучавају за одговоран задатак водича за следеће.

Реј тврди да папагаји имају неколико особина које их чине далеко погоднијим за тај посао од паса — они, каже, живе дуже, једу мање и боље су ћуди.

— Моји ученици ни-

су слепи за боје и лако науче да поштују светла на семафору. Псима то већ задаје муке — каже Реј.

Папагаји имају још једну велику предност: они могу и да говоре. Сваки иоле интелигентан папагај лако ће научити да каже „стани“, „причекај“, „сада можеш да кренеш“.

Колико, на крају, кошта један пернати водич? Прерачунато у динаре, од 17 па до 28 хиљада.

ХИТ-АУТОМОБИЛИ

ЗА ЊИМ

Прво возило „на бензин“, Карл Бенцов, трицикл из 1885. године имао је мотор од 3/4 KS и развијао максималну брзину од 15 km/h. Године 1901. Французи Алберт де Дион и Жорж Бутон удружили су конструкторску машту и имена и на тржиште избацили хит сезоне — „де дион бутон“. Пет година касније, њихов земљак Луис Рено изазвао је револуцију у аутомобилској индустрији досетивши се да мотор и задњу полуосовину уместо дотадашњим ланцима повеже погонском осовином.

Најславније орташтво у историји аутомобилизма ипак је оно које су 1906. склопили Ц. С. Ролс и Ф. Х. Ројс. Мотори Италијана који је живео у Француској Етора Бугатија године 1930. озбиљно су помутили славу „бентилија“.

„Морис оксфорд“ из 1929. чедо је Енглеца Виљема Мориса који је своју каријеру почео још 1894. године производњом бицикла, али се 1912. преоријентисао на аутомобиле. Године 1926. из фабрике Виљема Мориса годишње је излазило сто хиљада четвороточкаша због чега је захвална нација Виљему и доделила лордовску титулу. „Мерсер“ из 1914. године који је имао стојећи вентил са Т-главом само је један из низа спортских аутомобила којима се фирма прославила.

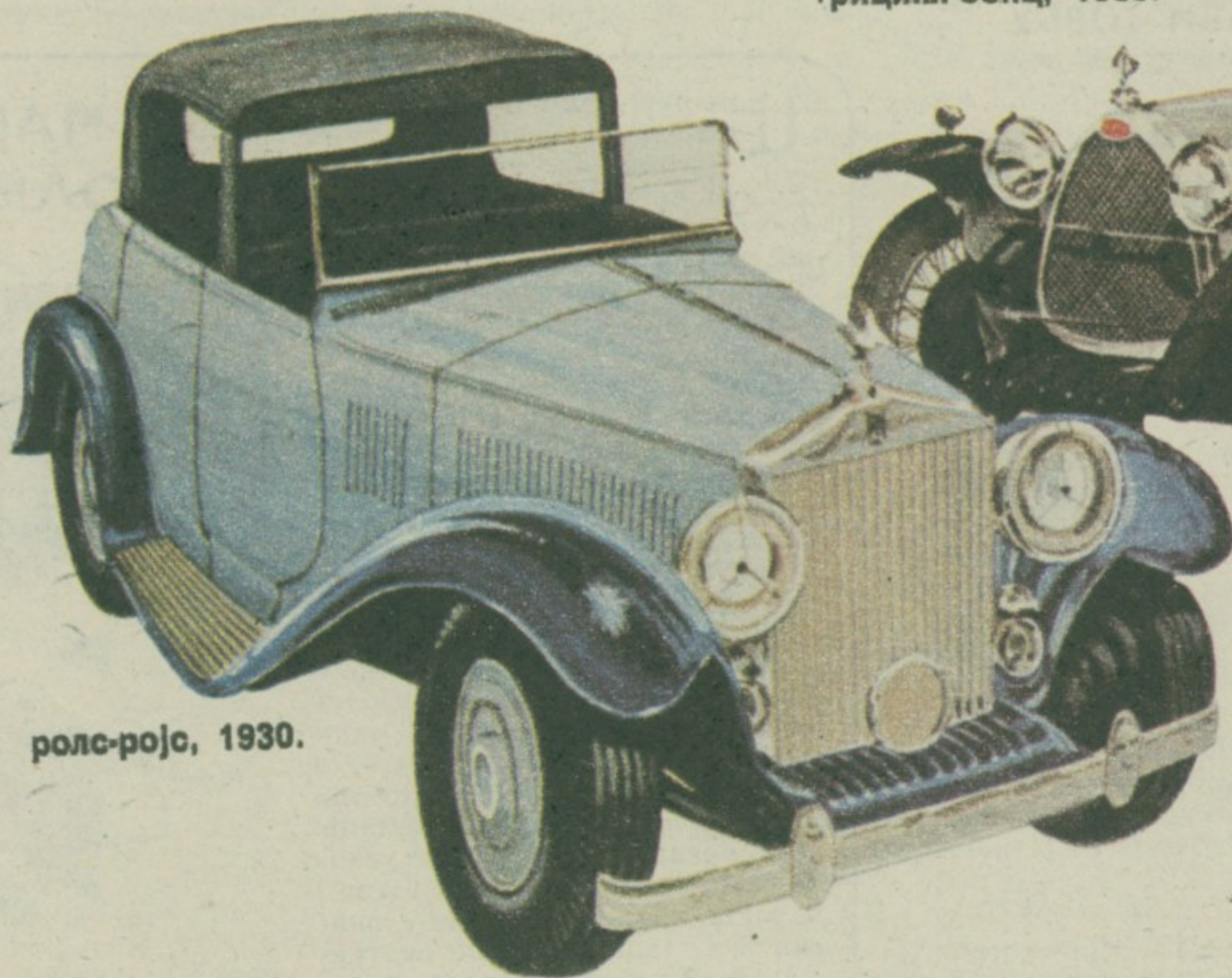
Мода „мини“ аутомобила родила се, веровали или не, још двадесетих година прошлог века и смислио ју је главом Херберт Остин (касније лорд). Остин је своја прва кола конструисао 1905. Тридесет и четири године касније, тада већ титулисани Херберт, годишње је на тржиште избацивао 750 хиљада аутомобила од којих ће му модели од 12 до 20 KS донети светску славу. „Остин 18“ из 1936.

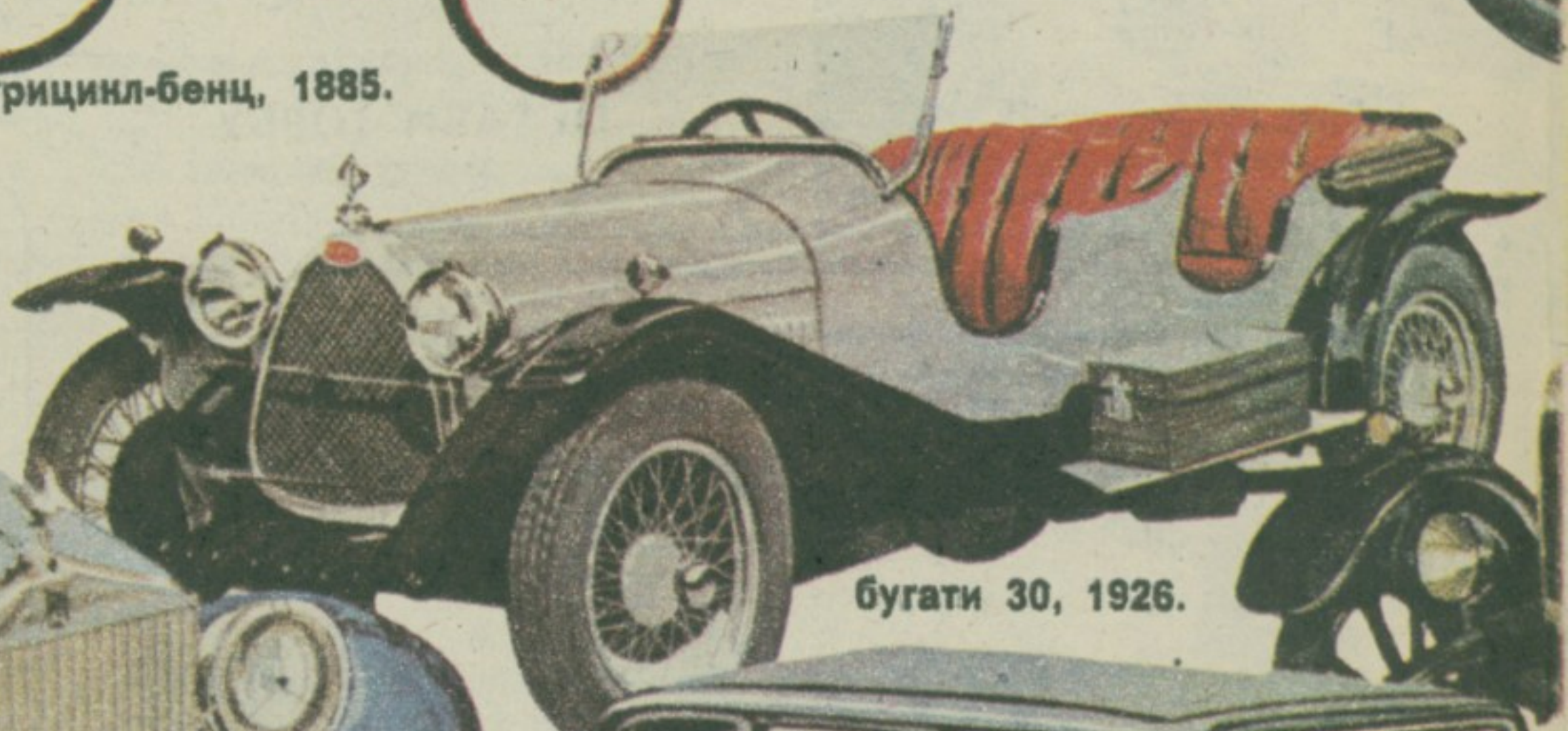
трицикл-бенц, 1885.

де дион бутон

ролс-ројс, 1930.

бугати 30, 1926.

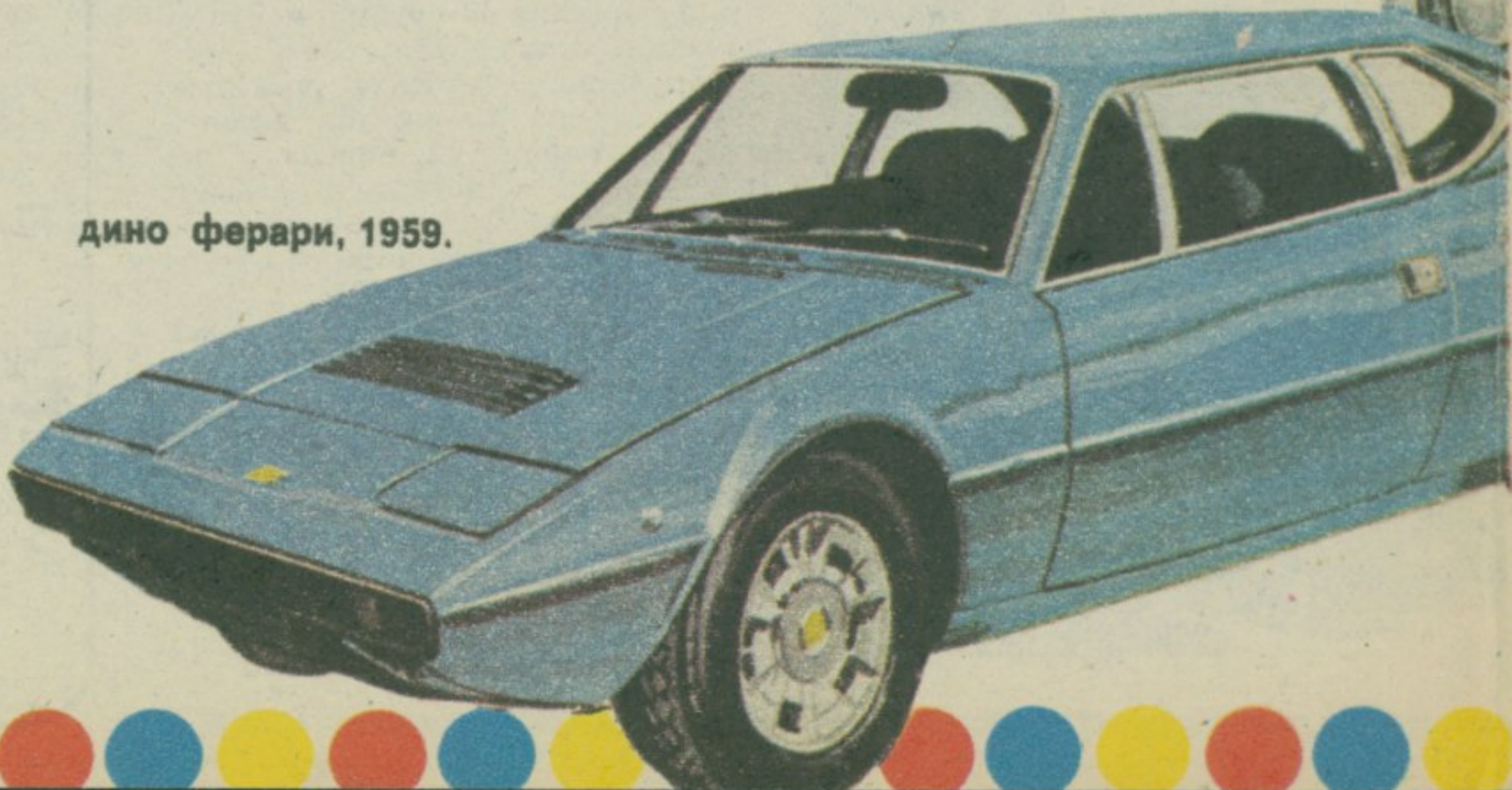
остин 18, 1936.

типичан је представник већих модела за којима су муштерије лудовале у периоду између два рата.

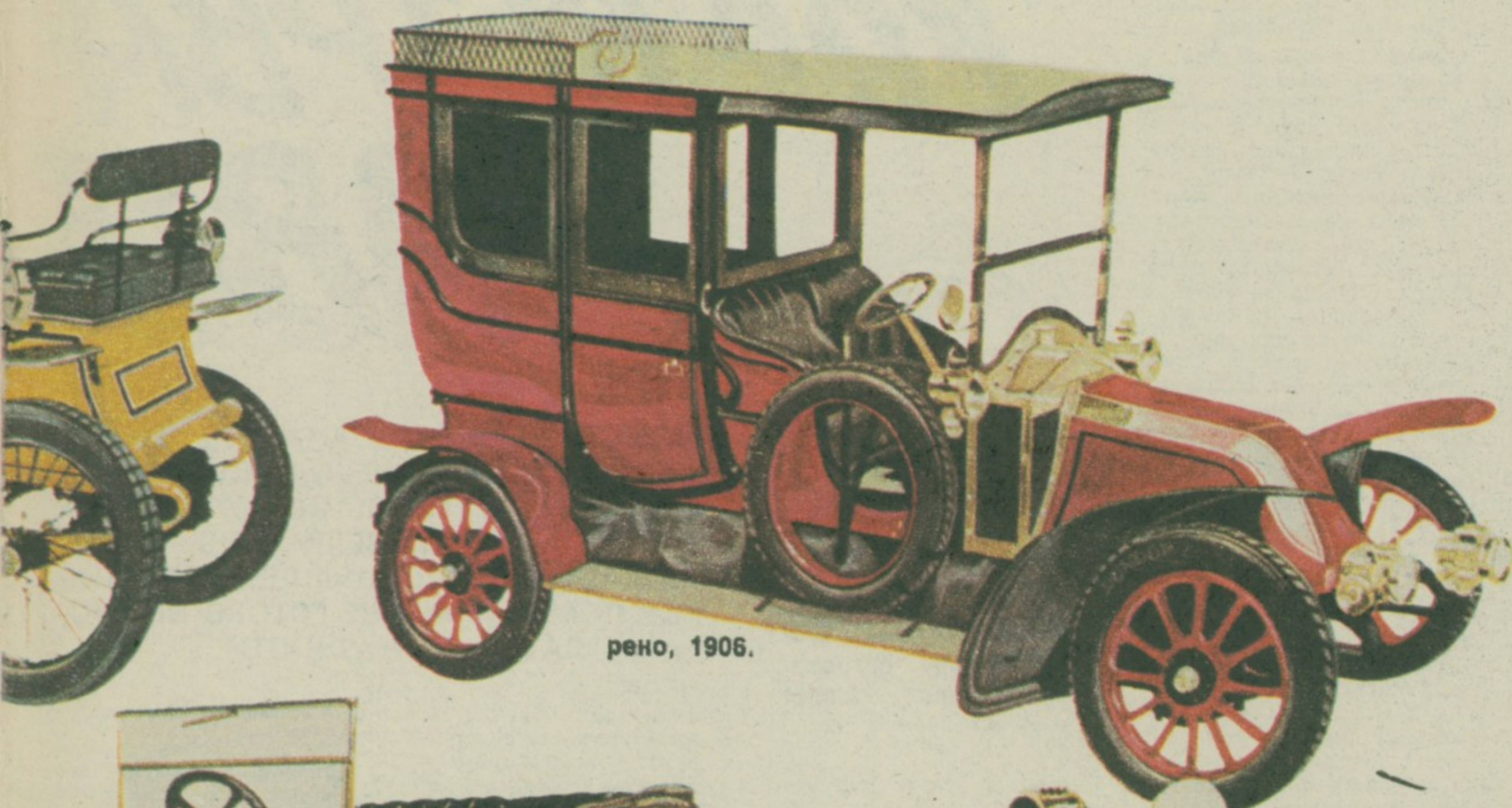
Методима серијске производње Американца Хенрија Форда у Француској се први приклонио Андре Гистав Ситроен који је свој први модел избацио на тржиште одмах после I светског рата, када је Гистав 1934. пустио у продају „седмицу“ свет је добио први економичан аутомобил са предњом вучом. Само четири године раније, у суседној Италији је бивши тркач Енцо Ферари напустио писту и основао фирму која ће продрети у сам врх аутомобилске индустрије.

Прича о „јагуару“ почиње 1923. Виљем Лајонс се тада још, истина, није бавио конструкцијом сопствених, али је зато изузетно успешно склапао каросерије за туђе моделе. Осам година касније, Лајонс је на тржиште избацио првог „јагуара“. Године 1949. свет је лудовао за моделом са ознакама ХК 120, али га је по популарности ипак надмашио модел са Е-главом, најјефтинији аутомобил света који је развијао брзину од 150 km/h.

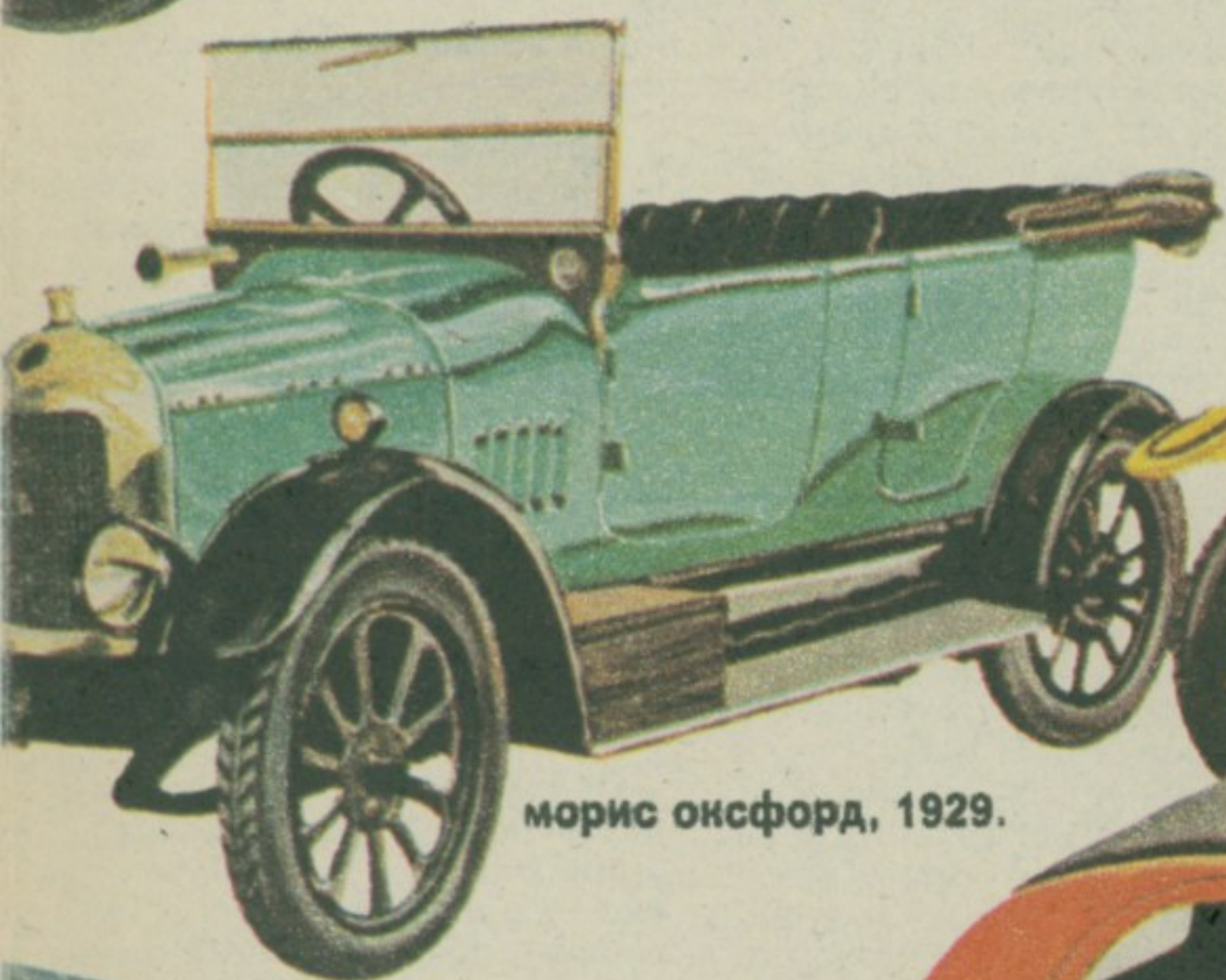
дино ферари, 1959.

А СУ ЛУДОВАЛИ

рено, 1906.

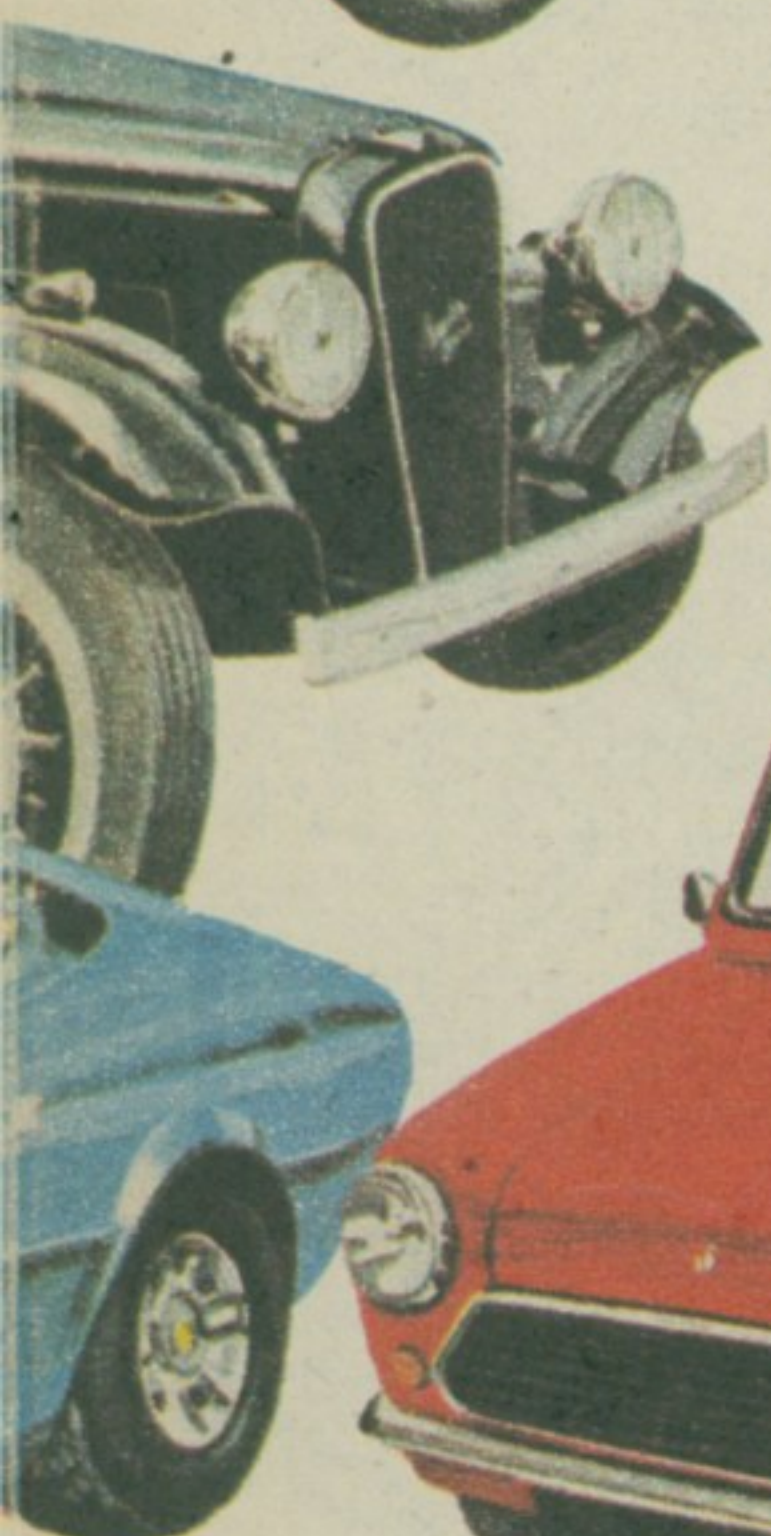
морис оксфорд, 1929.

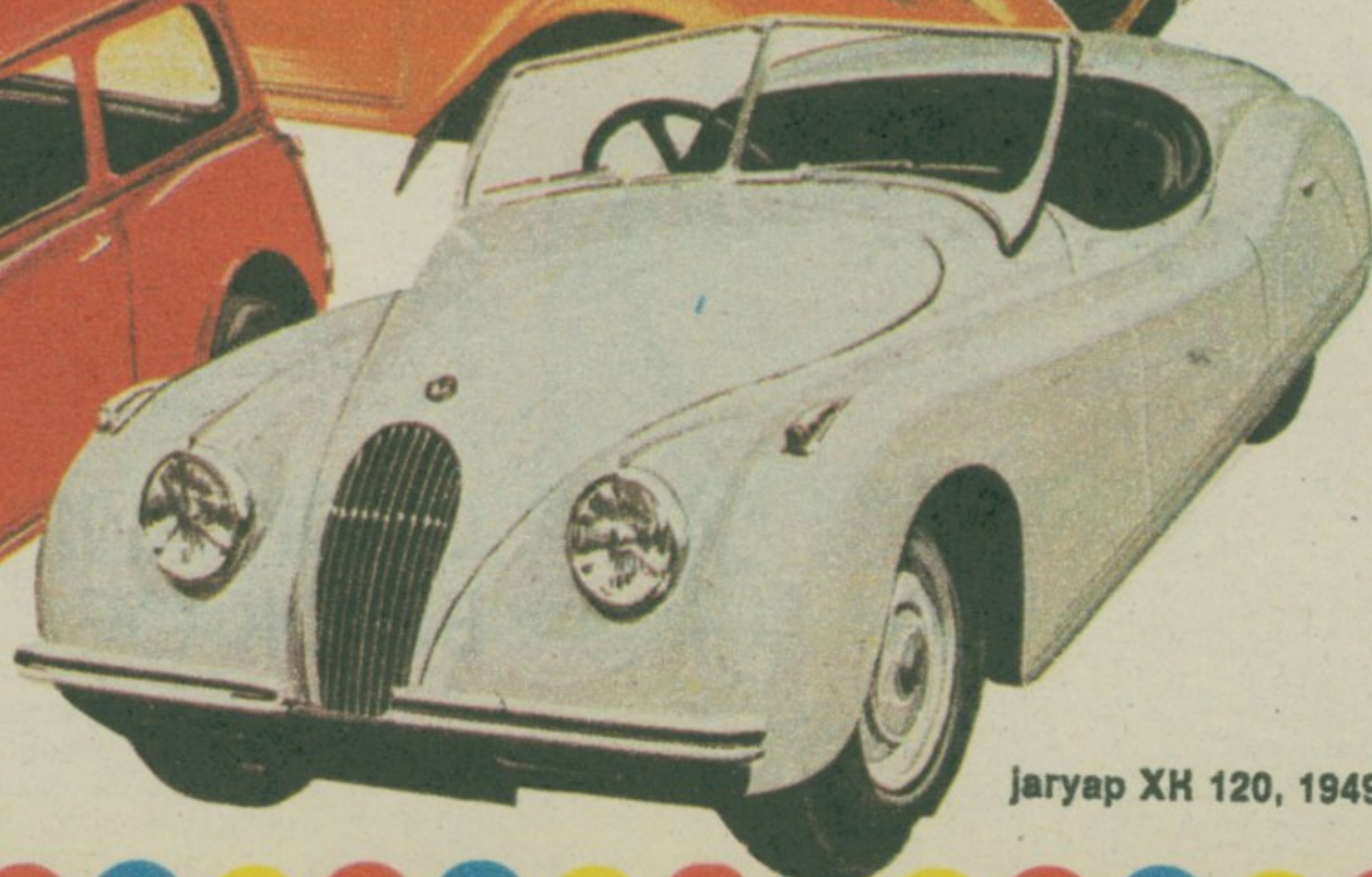
мерсер, 1914.

ситроен 2 CV, 1949.

остин мини, 1959.

јагуар ХН 120, 1949.

БИТКА КОД ОСТРВА САВО

Сноси велику одговорност: адмирал Френк Флечер

Мушевит продор Јапанаца у Пацифику првих дана рата морао је да се заустави. Американцима је било јасно да је непријатељ најјачи на југу Тихог океана и да одакле прети највећа опасност. Тамо га је, дакле, требало напасти. Главномкомандујући нису могли да се сложе. Увек тихи и сталожени адмирал Честер Нимиц који је после Перл Харбора постављен за команданта Пацифичке флоте, прескочивши при том двадесет осам виших официра у реду за унапређење, залагао, се за удар по систему „са острва на острво“, док је гласовитији, агресивнији и увек жељан славе и популарности генерал Даглас Макартур мислио да прво треба сравнити Рабаул на Новој Британији — највеће јапанско поморско упориште у том делу Пацифика. Превагнуло је Нимицово убеђење: на удару су се нашли Гвадалканал, Тулага и Санта Круз.

У подне 26. јула 1942. на носачу авиона „Саратоги“ одржан је састанак адмирала и генерала дела Нимицове флоте која је требало да почне чишћења у јужном Пацифику. Операција је поверена адмиралу Френку Флечеру. Морнаричком пешадијом заповедао је генерал-мајор Александар Виндегрифт, војник од заната који никада није подизао глас. Макартур није присуствовао скупу, њему је одређен други простор за дејствовање.

Флечерова флота појавила се пред Гвадалканалом у зору 7. августа. Десантни бродови валили су се морем заштићени облацима и тропском кишом од непријатељских авиона. Ка обали је покуљала лавина. Само до вечери искрцао се око једанаест хиљада војника!

Јапанци су били изненађени. Готово да нису ништа испалили. Међутим, није им ни на памет падало да се тек тако предају. О вишемесечним крвавим борбама на Гвадалканалу и освајању острва тако рећи метак по метак много је писано. Снимљено је и неколико филмова.

ГРЕШКА ЗА ГРЕШКОМ

Док су први часови искрцавања текли, догодило се нешто о чему се данас може прочитати претежно у ратној архиви и војним материјалима. Догађај се збио следеће ноћи, у непосредној близини Гвадалканала и представља један

од најтежих пораза Американца на Пацифику после Перл Харбора.

Све је закувао командант јапанских снага у југозападном Пацифику контраадмирал Микава, а да то уопште није имао намеру. Наиме, иако је Рабаул важио за јапанско упориште, тих дана као за инат ратни бродови налазили су се расути по Пацифику, па је Микава, чувши за америчко искрцавање на Гвадалканал, на брзину окупио радио-везом ескадру и похитао према Гвадалканалу да види „шта може да се учини“ за браниоце острва. Унапред је знао да неће бити од велике користи: ако су Американци навалили, онда око Гвадалканала држе велику флоту — пет тешких и две лаке крстарице и један разарач неће моћи да јој се супротставе. Уздао се у изненадни напад на десантне бродове и брзо повлачење, а и то је нешто. Касније, када се јапанска флота окупи, биће друга прича. Све ово да се закључити из каснијег Микавиног понашања.

Јапанска ескадра испловила је из Рабаула поподне 7. августа. Пред њом је био дугачак пут. Острво Нова Британија где се налази Рабаул протеже се поред Нове Гвинеје надомак Аустралији, али то је тако само на географској карти. У тихоокеанском пространству раздаљина је велика. Јужно од Нове Британије нанизана су у два упоредна реда Соломонових острва. Нису велика, поједина једва пет шест квадратних километара. Гвадалканал је на крајњем југу. Море између две ниске Соломонових острва називају и каналом.

Микава је наредио да бродови не штеде снагу. Држао се опрезно; на Пацифику је важило правило да живот чувају добро отворене очи. Са крстарица су катапултирани извиђачки хидроавиони који су летели 300 километара испред ескадре и јављали о свему што се креће.

Негде у путу појавили су се амерички авиони. Није их било много, десетак. Неспремни за борбу, одлетели су. Неколико пилота обавестило је радио-везом претпостављене, већина није ни сматрала потребним да то чини! Официри Флечерове флоте бацили су поглед на извештај и одмахнули главом. Чинило им се смешно да се Јапанци појаве теко брзо око Гвадалканала!

То је била прва грешка у низу које ће уследити.

Убрзо је стигло још неколико обавештења америчких авиона о јапанској ескадри. Ова су била нетачна. Пилотима се учинило да су видели два брода матице за хидроавионе. На основу тога, официри су, опет с ногу, закључили да ће Јапанци напасти сутрадан и то из ваздуха, а не морем, што није био проблем јер хидроавиони нису нека снага.

И то је била грешка.

На другу се надовезала трећа: одмах после искрцавања морнаричке пешадије, адмирал Флечер на радио је да се носачи авиона повуку из подручја операције оставивши тако ратне бродове без заштите из ваздуха мада су у то време битке више решавали авиони са носача, а мање бродови. Ово је било кобно! Касније је Флечер изјавио да је морао тако да учини: танкови са горивом били су већ празни, ишао је да их напуни. Утврђено је да говори неистину — танкови су имали горива за неколико дана пловидбе!

Транспортне бродове са којих је исцаван ратни материјал и у току ноћи између 7. и 8. августа штитила је ескадра од пет тешких крстарица и шест разарача под командом контраадмирала Крачлија. Он је знао да опасност, ако уопште дође, прети из правца острва Саво и Флориде. Саво се налазио северозападно од Гвадалканала, док се даље простирало острво Флорида одвојено од острва Саво каналом широким двадесетак километара. Како је било

КАО ДА ЈЕ ПЕРЛ ХАРБОР БИО НЕДОВОЉНА ПОУКА: ПОСЛЕ НЕКОЛИКО МЕСЕЦИ АМЕРИКАНЦИ СУ ЗБОГ КОМОТНОСТИ И НЕМАРНОСТИ ДОЖИВЕЛИ ЈОШ ЈЕДАН ТЕЖАК ПОРАЗ НА ПАЦИФИКУ. ЈАПАНАЦИ СУ ПОМОГЛЕ И НЕКЕ ГОТОВО НЕВЕРОВАТНЕ СЛУЧАЈНОСТИ.

разумно претпоставити да се непријатељ може појвити само у каналу између Гвадалканала и Саво и Саво и Флорида, Крачли је поставио ескадру да стражари на улазу тих теснаца поделивши је у два дела. На предстражи су били разарачи „Ралф Талбот“ и „Блу“ јер су имали радар.

Ниједан војни заповедник не би ослабио своје снаге поделом на два дела ако једна група не може брзо помоћи другој због великог растојања, али Крачли је то учинио. По врх свега, команде бродова и посаде нису имале упутство за поступак у случају борбе! Био је то врхунски немар!

НИЈЕ ПРИМЕТИО ЦЕЛУ ЕСКАДРУ

Осми август протекао је у непрестаном истоваривању ратног материјала. Обала на Гвадалканалу била је закрчена.

На Микавину ескадру нико није обраћао пажњу. Крачли је напустио команду над групом бродова за заштиту и отишао код адмирала Тарнера који је окупио заповеднике да се договоре шта им ваља чинити после одласка носача авиона. И то је Микави ишло на руку. Истина, америчке крстарице су биле стално у покрету патролирајући тамо-амо, Крачли је команду пренео заменику, али...

Спустила се ноћ. Морнари на америчким крстарицама, исцрпени сталном борбеном готовошћу претходних дана, заспали су као заклани. Ноћ је била тамна, пуна алаге и попре-

мено праћена плусковима.

Микава није знао на шта ће наићи. Тек када су се јавили пилоти хидроавиона — задовољно се насмешио. Пилоти су се добро оријентисали према пожару који је беснео на једном америчком транспортном броду у близини Гвадалканала и лепо видели све што их је занимало јер је брод-бакла осветљавао море. Јапанци су се зачудили: у рату се готово све замрачује и прикрива!

Око једанаест увече са разарача „Ралф Талбот“ приметили су непријатељске извиђачке авионе и радио-телеграфски обавестили све бродове заштитне групе:

„Пажња, изнад острва Саво авион лети у источном правцу!“

Већина бродова није ухватила поруку јер су радио-телеграфисти спавали. Они који су је ухватили нису јој придали пажњу! Изгледа невероватно, али је тако!

Шта је више могао пожелети Микава. Када се око поноћи нашао пред острвом Саво, знао је тачан распоред свих америчких крстарица и разарача у теснацима. Одлучио је да прво удари торпедима јер су они нечујни и ефекат изненађења је велики.

Посаде јапанских бродова биле су у ишчекивању. Двадесет пет минута после поноћи са командног брода „Чокај“ кратко је блеснуо рефлектор — наређење да се припреме торпеда.

Ескадра контраадмирала Микаве наишла је на разарач „Блу“. Иако је имао радар, „Блу“ ништа није приметио. Тешки топови са „Чокаја“ окренули су се према њему, али Микава није желео да пуца, хтео је крупнију рибу — крстарице. Како се могло догодити да морнар на осматрачници резарача није приметио читаву ескадру удаљену само којих стотину метара, остаће заувек тајна. Тек, флота је прошла и упловила у теснац.

Лукави Микава наредио је да бродови смање брзину на само 12 миља на час како не би стварали таласе

и упозорили непријатеља.

У теснацу није срео никога. И опет запањујућа случајности: јапанска ескадра испловила је из теснаца управо у часу када су америчке крстарице „Канбера“ и „Чикаго“ кренуле према њему. Пошто су излазили из таме, Јапанци нису примећени, чак су имали времена да маневрису сањем поставе цеви торпеда тачно према Американцима. Разорна снага торпеда и граната била је огромна. Само „Чокај“ је имао 62 торпедне цеви, 34 топа од 203 милиметара и 37 топова средњег калибра.

Окршај је почео у 1,38 по поноћи 9. августа. Јапански хидроавиони избацили су велики број светлећих ракета. Видело се као по дану. Американци нису знали о чему се ради. Јапанци су их имали као на длану и могли да чине шта желе.

Торпеда су јурнула кроз воду. Крстарице „Чикаго“ и „Канбера“ су се потресле. По њима се осула и ватра из топова. Због влизине погоци су били прецизни.

Експлозије су кидале ноћ. Борба је трајала шест минута. Као што се нагло појавио, Микава је тако и ишчезао.

У КЛЕШТИМА

Нападнути су одахнули. И „Чикаго“ и „Канбера“ су се одржавали на води. Морнари су покушавали да

угасе пожар и колико-толико оспособе бродске уређаје. Нико није могао претпоставити да се Микава није повукао. Здрав разум би то очекивао јер су Американци били јачи, а сада и сви на ногама. У помоћ су пристигле крстарице „Винсиз“, „Квински“ и „Асторија“ и два разарача, па се тако нуждом цела заштитна група америчких бродова код Гвадалканалашла на окупу.

Видећи да му све околности иду на руку, да зада ударац којем се није надао при поласку из Рабаула, Микава је окренуо назад, Американци ме више не очекују, а ја ћу опет бити тамо, нека ово буде до краја ноћи изненађења, наметао му се закључак. Ескадру је поделио у два дела. Намеравао је да непријатеља ухвати у клешта.

У размишљању није погрешио. На бојишту су чињени напори да се спасе „Канбера“. Премда је крстарица добила 24 поготка за један минут, чинило се да ће моћи да плови. На несрећу, пожар није могао да се угаси. Пламтео је. Крстарица се нагла. Преживели морнари потражили су опас у мору.

Гужва је била и нико није обраћао пажњу на околину. Микава се повратио. Привукао на око два километра и огласио торпедима. Међу Американцима је настала пометња. Шта је то сада? На „Асторији“ је дата узбуна. Касно! Један подофицир сишао је у кабину да позове команданта Гринмена

који је спавао! Командант је бесно дојурио на командни мост.

— Ко је дао знак за узбуну?! грмео је на поручника бојног брода неког Торпера. — Прекините паљбу, нема Јапанаца, пуцање на наше!

Топовске гранате са јапанских бродова падале су на америчке крстарице као киша. Комади говожђа летели су увис, морнари су викали, официри дозивали и покушавали да успоставе какав-такав ред. Надграђе „Асторије“ разнето је на неколико узастопних погодака, а кула са тешким топовима збрисана је. Крстарицу је већ захватио пожар. Ипак, „Асторија“ је успела да узврати и погоди јапански заповеднички брод „Чокај“. Гранате су пале на складиште муниције изазвале голему штету.

РЕШЕТАЊЕ ДО ЗОРЕ

Полако пловећи лево и десно од америчких бродова, Јапанци су тукли унакрсном ватром од које се тешко могло бранити. Ретке су прилике у рату да бродови, и нападнути и они који нападају, дођу у такву позицију. У историји поморских битака такви случајеви могу се на прсте избројати. Јапанцима као да ни то није било довољно: упалили су рефлекторе и осветлили поприште!

Остале америчке крстарице нису прошле боље од „Асторије“. Налет Јапанаца дочекал је на крстарици „Винсиз“ са чуђењем. Посада и командно особље

мислили су да крстарица „Чикаго“ гађа непријатељске авионе, а када је светлост рефлектора пала на брод, командант Рифкол је био убеђен да се то неко шали на америчким крстарицама. Тражио је радио-везом од „колега“ да погасе светла! Док су на „Винсинзу“ дошли себи, крстарица је изрешетана топовским гранатама и торпедима. Челична грдосија зачас је претворена у олупину која се беспомоћно љуљала на мору. Добила је 57 погодака! На крстарици је нашла смрт готово цела посада и сам адмирал Крачли који се у међувремену вратио са конференције. За један час брод се преврнуо. Утробу су растрзале експлозије колтова и муниције у складиштима.

Најбоље су се снашли на крстарици „Квинси“. Закаснили су са противватром, али су ипак пружили отпор. На несрећу, јапанске гранате су погађале тачно. Пожар на броду могао је Јапанцима да буди још прецизнији — циљ је био осветљен! Једна граната разнела је болничко одељење са свим болесницима и лекарима! Посада у машинском одељењу покушала је да се спасе бекством: пожар јој је пресекао пут — остала је заувек у утроби брода!

Поприште је све више добијало обличје кланице. Море је било преплављено америчким морнарима и официрима који су покушавали да се извуку из зона пожара и експлозија.

Крстарица „Квинси“ потонула је прва. Са „Асторије“ су успели да испале само 11 плотуна. Авиони на средини брода буктали су. Посада за тешким топовима раскомадана је. Зачудо, један погодак са „Асторије“ погодио је прамчану кулу „Чокаја“.

Зора је затекла „Асторију“ сву у пламену. Метални колос се отимао са малим изгледима да се довуке до неке од оближњих лука. Потонуо је „Винсиз“, држала се „Канбера“. Чињени су натчовечански напори да се пожар на крстарици угаси. Узалуд. Потопљена је. Затим је и „Асторија“ отишла на дно.

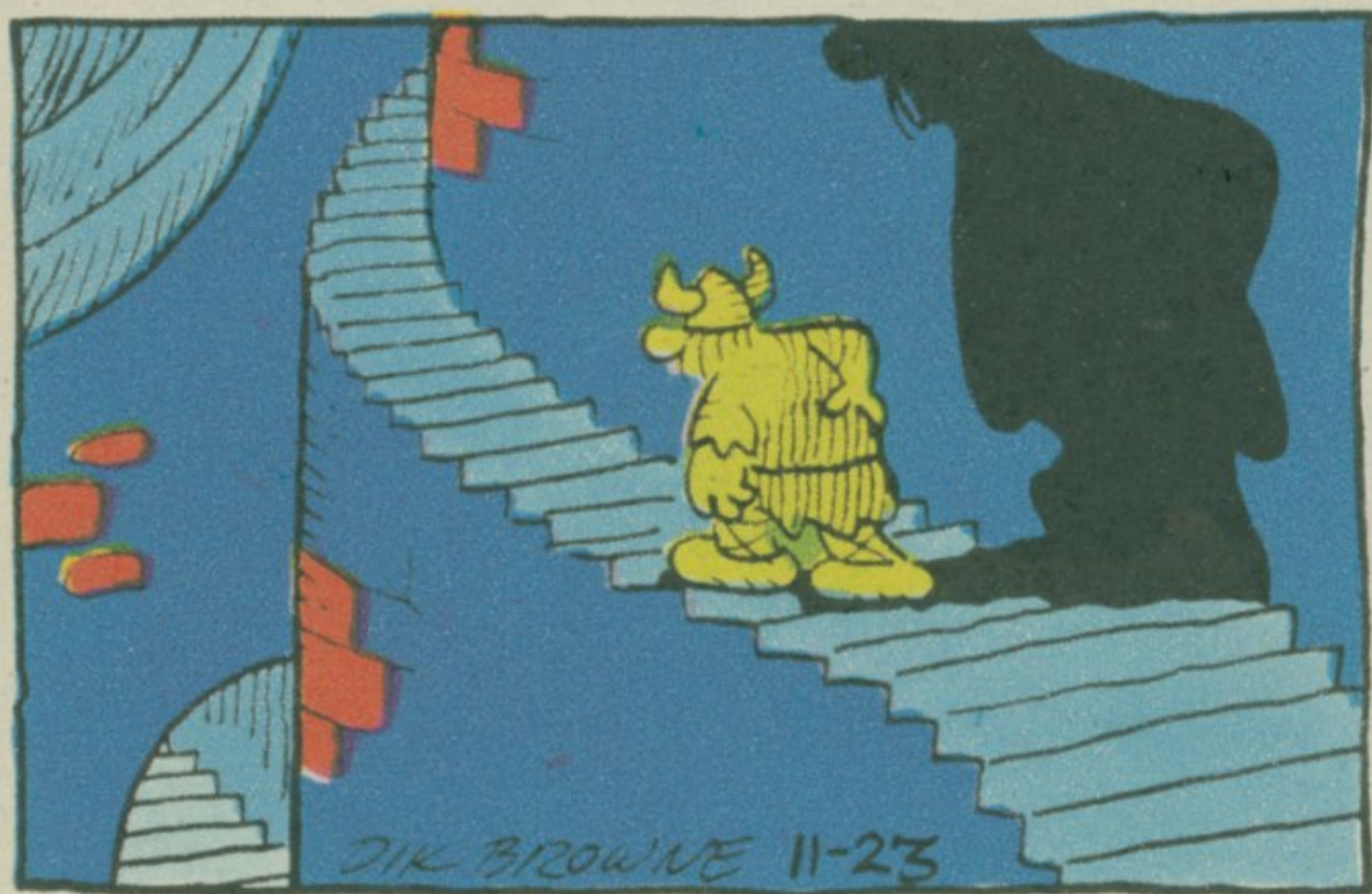
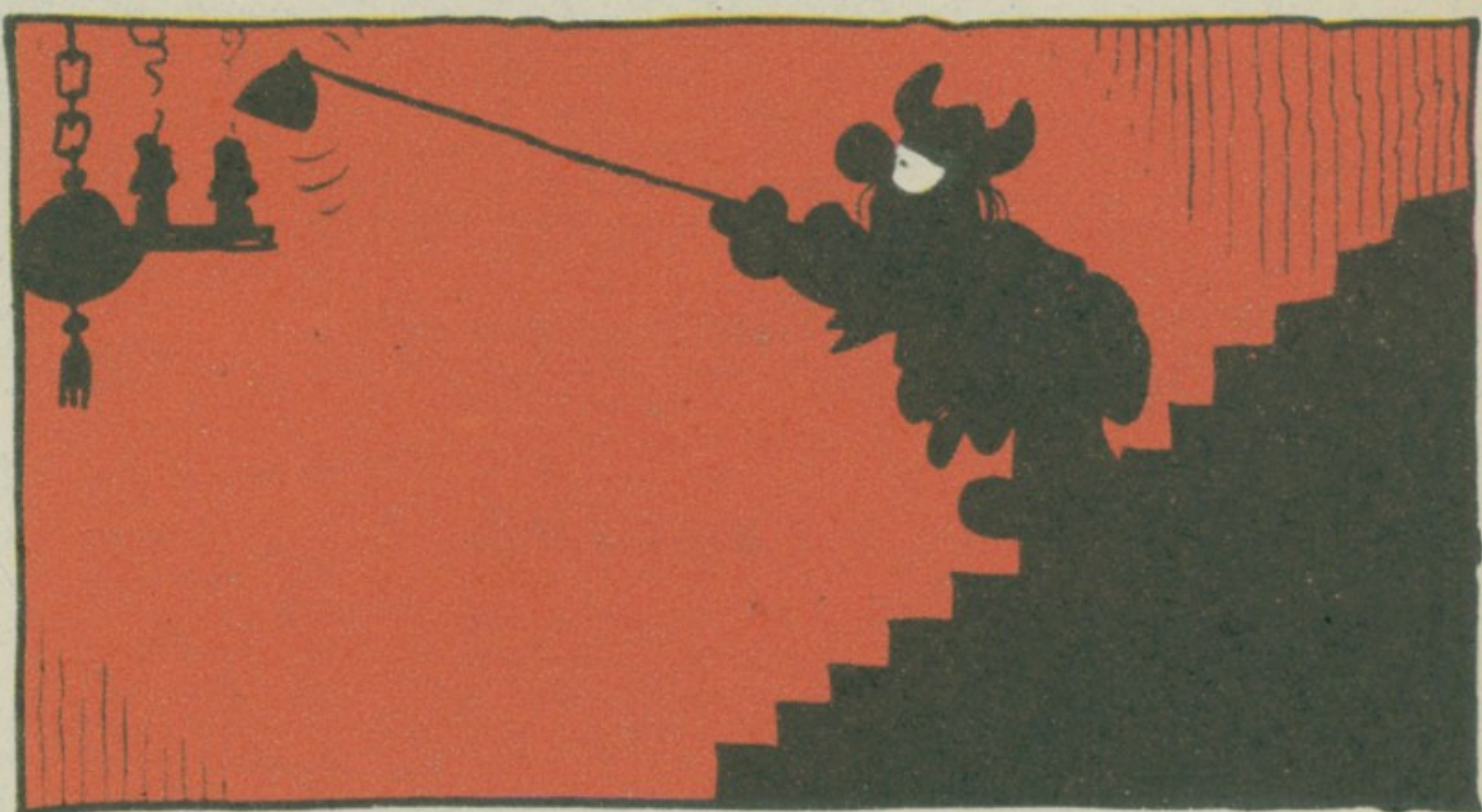
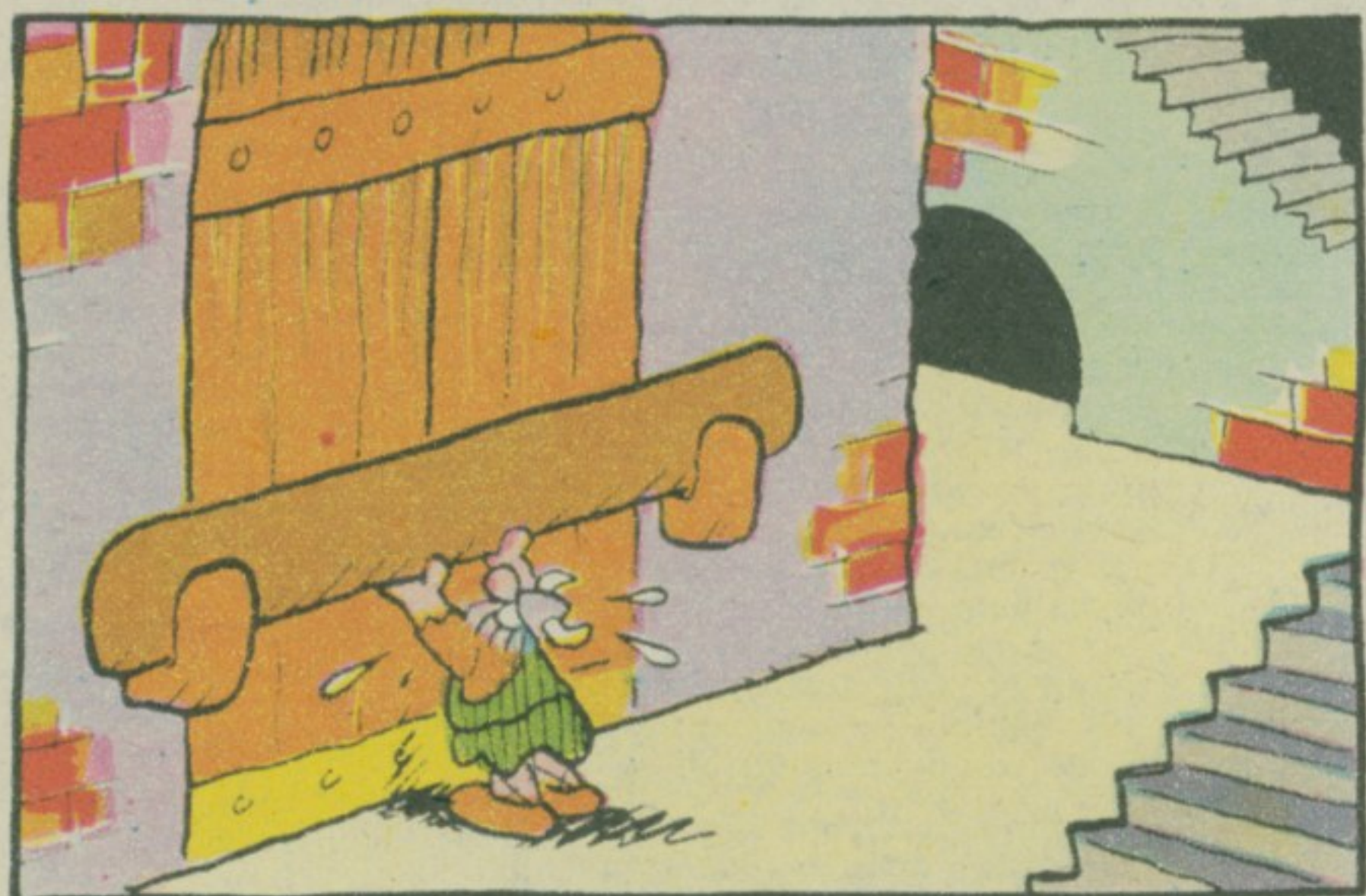
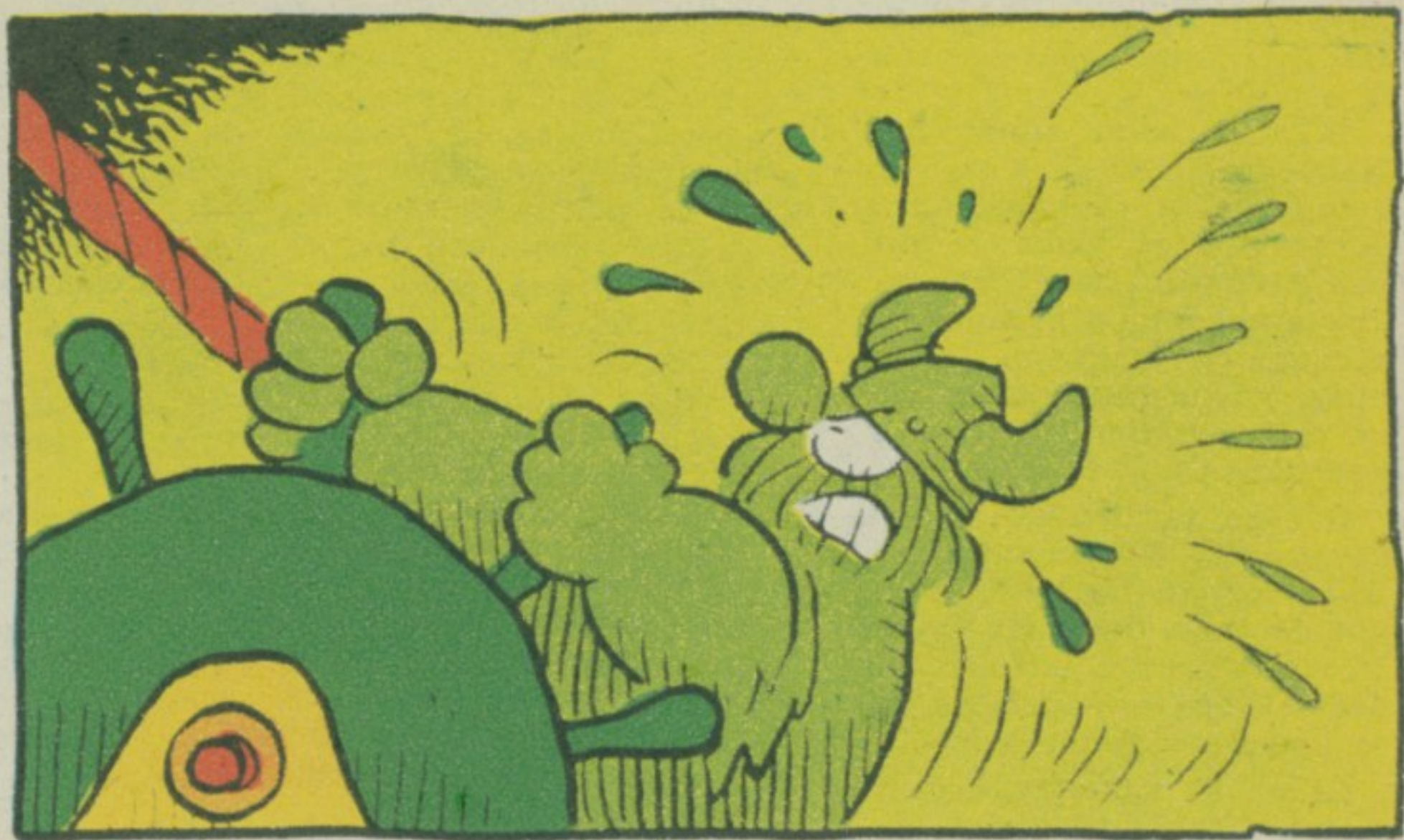
А Јапанци? Пред свитање су се изгубили. Као авети су дошли, као авети отишли. Имали су 58 мртвих и 53 рањена.

У овој бици која званично носи назив „Битка код острва Саво“ Америка је изгубила четири изузетно вредне крстарице и један разарач, док су једна крстарица и разарач оштећени и избачени из строја за дуже време. Но, то није био највећи губитак. Мртвих је било — 1023! Рањених и осакаћаних — 709!

DIK
BROWNE

ХОТАР

СТРАШНИ

Стеван
Сремац

СМЕЈТЕ СЕ, ЉУДИ!

КАДА СУ ПИТАЛИ НАЈОМИЉЕНИЈЕГ СРПСКОГ ПИСЦА КОЛИКО ИМА ГОДИНА, ОН ЈЕ ОДМАХНУО РУКОМ: »НЕ ЗНАМ НИ САМ ЈЕР СЕ ТО СВАКЕ ГОДИНЕ МЕЊА!«

Из београдске улице где је становао, а која данас носи његово име, увек беспрекорно уредан и увек у исти час, појављивао се средовечан, просед господин са тамним шеширом на глави, високог чела, умних очију и лепог брка.

— Добар дан, професоре! — поздрављали су га пролазници, док је он лагано крсачао према омиљеној кафани „Код орача“ која је пре двадесетак година још налазила на углу улица Иве Лоле Рибара и Таковске.

„Код орача“, чији је газда био чика Орден Антоновић, чекао га је његов сто и столица у углу, па чак и нарочита чаша и прибор за јело. И сви гости су знали, чим би га угледали како достојанствено скида шешир на улазу, да ће се у кафани убрзо заорити искрен смех свих присутних.

ЧОВЕК БЕЗ ФЕЛЕРА

Реч је о — Стевану Сремцу, за кога је Јован Скелић рекао да је робовао смеху, писао само да се смеје и да читаоце за смеје. Антун Густав Матош, велики боем и велики Сремчев пријатељ, забележио је да је творац „Поп Ђире и поп Спире“, „Ивкове славе“, „Зоне Замфирове“, као и многих приповедака из нишког и београдског живота, што га је уврстило не само у врх српског реализма, био је једноставно „без фелера“. Павле Поповић је о Сремцу, између осталог, оставио и овај запис: „Ход господски, без журбе, а ви-так, еластичан и прав.“

Глас мало мутан; осмех ситан, при чему су се видели бели очувани зуби. Сремац је вазда био чист — руке, коса, лице. Пазио је на одело, на крој, пазио на кравату, рубље, ципеле. Кравату је носио меку, свилену, лепршаву... Ципеле је носио на шиљак, оне су увек биле чисте ма и по блату ишао. Јако је волео да чује кад кажу: „Г. Стева има лепе ципеле“. Носио је увек мед шешир, мало накривљен, чудно. Пажљив је био и свему, кад савија цигарету, на пример...

А у обичном животу, у кафани коју је волео на

свој начин, другачије од бо-ема, у школи где је година-ма био професор, Сремац је најчешће био непресушан извор духа, смеха, досет-ке...

НИСАМ СТАРА УДАВАЧА!

За професора историје и нашег језика у нишкој, популарно званој „Зеленој“ гимназији Сремац је постављен у септембру 1879. године са платом од 120 динара месечно. Убрзо се показало да двадесет четворогодишњи Војвођанин (Сремац је рођен 1855. у Сенти, од чега се управо навршило 125 година), чудесно разуме не само нишки говор, него и дух града тада чувеног по кафанама, шалама, песми. Касније ће омиљени професор овековечити Нишлџије у неким својим делима, успешно и оригинално као да је поникао у једној од нишких махала. А анегдоте везане за Сремца, нарочито оне из кафане и школе, живе су и данас иако је од тада протекло много година...

Професор Сремац замоли ученика да му нешто каже о чувеном тројанском јунаку Ахилу.

— Ахил је био леп човек... — с муком изусти

ђак који је слабо марио за историју, „учитељицу живота“.

— Добро, Ахил је заиста био леп човек — сложи се Сремац — Шта даље знаш о њему?

— Ахил је био врло леп човек — замуцкује гимназијалац.

— Добро, даље — постаје већ нестрпљив темпераментни наставник.

— Ахил је био изванредно и необично леп човек...

Али, Сремац плану:

— Шта си ваздан узео да ми га густираш како је био леп, као да си ту неки преводација, а ја нека стара удавача!

Цео разред прасну у смех.

Љубав према људима, нарочито према својим ученицима, побеђивала је у Сремцу сваку строгост, па чак и онда када је имао повода да се срди.

При својењу оцена један гимназијалац имао је све двојке сем из историје где је код Сремца имао чак тројку. Разредни старшина се нервира: „То је скроз слаб ђак, њему је Бог узео памет!“ Сремац истог часа скочи да га брани:

— Ето, сами кажете да му је Бог узео памет, па зашто и ја од тога да одузимам? Нека му остане тројка.

Међутим, тек у кафани, која му је увек била друга

кућа, још за живота најомиљенији српски писац био је „у свом елементу“ — бескрајно духовит и увек насмејан.

ГАЗДА С МАЛИМ НАПИТАЛОМ

Неки надрипесник смело приђе Сремчевом столу и упита популарног књижевника:

— Да ли сте прочитали моју последњу песму и како вам се свиђа?

— Ако је заиста последња, онда је врло добра! — одмах одговори Сремац, који иначе није подносио надмене, лење и досадне.

— Молим те, реци ми на шта то мислиш — упита познаник за мишљење Сремца. Цело друштво нестрпљиво је очекивало пишчев одговор.

— Море, не вреди да ти кажем — промрља Сремац, али напасник није посустајао:

— Али, кад те молим, реци ми, па ако је нешто значајно, ја плаћам цех.

— Баш не вреди ни пет пара оно на шта сам мислио — брани се Сремац.

— Кажи, плаћам иако не вреди — запео настрљивац.

— Па добро — најзад ће књижевник — мислио сам на тебе.

Господин Стева, како су га звали многи Београђани, најчешће је навраћао у неколико тада чувених

кафана где су се окупљали људи од пера, науке, глуме, духа. Радо је виђан у „Сакадарлији“, код Коларца, у „Дарданелима“, „Код орача“...

Хвали се код „Скадарлије“ Сремцу један новопечени газда:

— Кад сам почео послове, нисам имао ни динара капитала, него само своју интелигенцију.

— Онда сте заиста почели с малим капиталом — спремно одговори Сремац.

Али, жаоку његовог језика нису осетили само невешти и приглупи, него и умни и учени и — пријатељи. Наравно, нико се није љутио. Савременици су забележили да је наљутити се на Сремца било једноставно — немогуће. Био је поштован и вољен од свих који су га познавали.

Види Сремац у кафани врло кратковидог професора лингвистике Александра Белића како ручава с наочарима готово загњуреним у тањир.

— Шта то радите, професоре? — упита га Сремац.

— Ето, ручавам...

— А ја мислио ви оправљате сат!

Готово све личности свог дела Сремац је узео директно из живота. Људи су се препознавали, што је вероватно, поред обиља искреног хумора, доприне-ло да Сремац још за живота буде један од најчитанијих наших писаца. „Вечити младожења“ до краја живота, овако се обрећуо када су га пријатељи наговарали да се ипак ожени:

— Таман посла, ни помислити да се женим. Ваљда кад изиђем да је водим уза се као кишобран кад је лепо време. Море, баталите те комбинације...

Највише анегдота о Сремцу и његових досетки забележио је пишчев пријатељ, такође књижевник. Милорад Павловић Крпа и када би се све сабрале износило би целу књигу.

Када је у августу 1906. у 51. години, изненада Сремац умро у Сокобањи, цео Београд изишао је на улице да последњи пут поздраве академика, омиљеног писца и драгог господина Стеву. Иако је грену-так био болан, пријатељи су се сећали његових одговора који су га надживели, као и дело. Када су једном Сремца упитали колико има година, он је одмахнуо руком: „Не знам ни сам јер се то сваке године мења“.

И. Лончар

БИМ И БУМ

ПЕРИНАРИ

НА НИШАНУ ПЕРИСКАОПА

II
ДЕО

ЗА ВРЕМЕ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА ЕНГЛЕСКА ЦЕПНА ПОД-ТОРНИЦА ИМАЛА ЈЕ ЗАДАТАК ДА ПОТОПИ НЕМАЧКИ БОЈНИ БРОД **КРИГЕР** КОЈИ ЈЕ БИО ЧКОВ-ЋЕН У ЈЕДНОЈ ФРАНЦУСКОЈ ЛУЦИ. САВЕЗНИЦИМА ЈЕ ПОМОГАО ФРАНЦУЗ ПЕР ДЕГО...

МАДАМ АНИ, СА МНОМ ЈЕ ЈЕДАН ПРИЈАТЕЉ? МОЖЕМО ЛИ ДА РАЗГОВАРАМО СА ВАШИМ МУЖЕМ?

УБИТЕ, ПЕР?

ДО ВИБЕ-ЊА, РОЖЕ? ХВАТИ ЗА БИЦИКЛЕ?

ДОБРА СРЕГА, ПРИЈАТЕЉИ?

НЕ, НИСУ? ЗАУСТАВИЛИ СУ СЕ ДА ИС-ТОВАРЕ ЧО-ВЕКА КОЈИ ЋЕ ОВДЕ ДА ПАТРОЛИ-РАТ

ДО ВРАГА? МО-РА ДА СУ НАС ВИДЕТИ?

НЕМЦИ? БРЗО, САКРИЈМО СЕ?

МАЈО ДАТЪЕ...

ХАП!

ЗНАЧИ, ИМА ИХ ЈОШ КОЈИ ПАТРОЛИРАЈУ?

ВАШЕ ИСПРАВЕ? БРЗО?

АААХ!

ПЕР, САМО ТАКО?

МОРАМО ДА ПОЖУРИМО? НЕМЦИ ЋЕ СВЕ ПРЕВРЊУТИ КАД ГА ПРО-НАЈУ?

НЕ МОГУ ТИ ПОМОЋИ, ПЕР? ОДУЗЕ-ЛИ СУ ТИ СВЕ ДИЗАТИ-ВЕ? БИЛО БИ ТЕШКО ИЗВУ-БИ И ЧАМАК, А КАКОЛИ НЕШ-ТО ВЕЋЕ?

ПИТАЈ ГА ДА ЛИ МОЖЕ-МО ДА КОРИС-ТИМО КОМПРЕ-СОР И НЕШ-ТО ОД ОП-РЕМЕ ЗА ВАРЕ-ЊЕ?

МЕБУВРЕМЕНУ...

МОРАЊЕМО
ДА СТАНЕМО,
ИЛИ БЕМО
ОСТАТИ БЕЗ
ЕЛИСЕ?

ДОБРО? ЗАУСТАВИ
МОТОРЕ И ИЗБАЧИ ЧА-
МАЊ? РАДИОНИЦА ЈЕ
МАЊЕ ОД КИЛОМЕТ-
РА ОДАВДЕ. ИЛИ И
РЕЧИ КЛАРКУ ГДЕ
СТО?

ОВАТО,
ДРУГО-
ВИ?

А ЗАТИМ...

ДОВОЉНО ЈЕ
ИЗДИГНУТА ИЗ
ВОДЕ? САД МОЖЕ-
МО СКИНУТИ ЕЛИ-
СУ?

ПОЖУРИТЕ,
УСКОРО ЋЕ
ПАТРОЛА?

САМО
ЈОШ ПЕТ
МИНУТА?

ПОПЛЕДАЈ-
ТЕ ОКОЛО?
НАРЕДНИЧЕ,
РАСПОРЕДИ
ЋУДЕ?

ЈАВОЛ!

АКО ПРИБЕ БЛИ-
ЖЕ, ВИДЕЋЕ
НАС?

ТО ЋЕ БУТИ
ЗАДЊЕ ШТО ЈЕ
ИКАДА ВИДЕО?

НИЈЕ НАС
ОПАЗИО?
ИДЕМО?

НЕКИ БРОД ЈЕ
ЈАВИО ДА ЈЕ
ПРИМЕТНО
УЗВОДНО ОД
ЗАПРЕКЕ МИ-
НИЈАТУРНО-
ПОДМОРНИ-
ЦА?

ВРАТИ СЕ НАЗАД
У БРОДОГРАДИЛИШ-
ТЕ? ДОБРО БЕМО ГА
ПРЕТРЕСТИ?

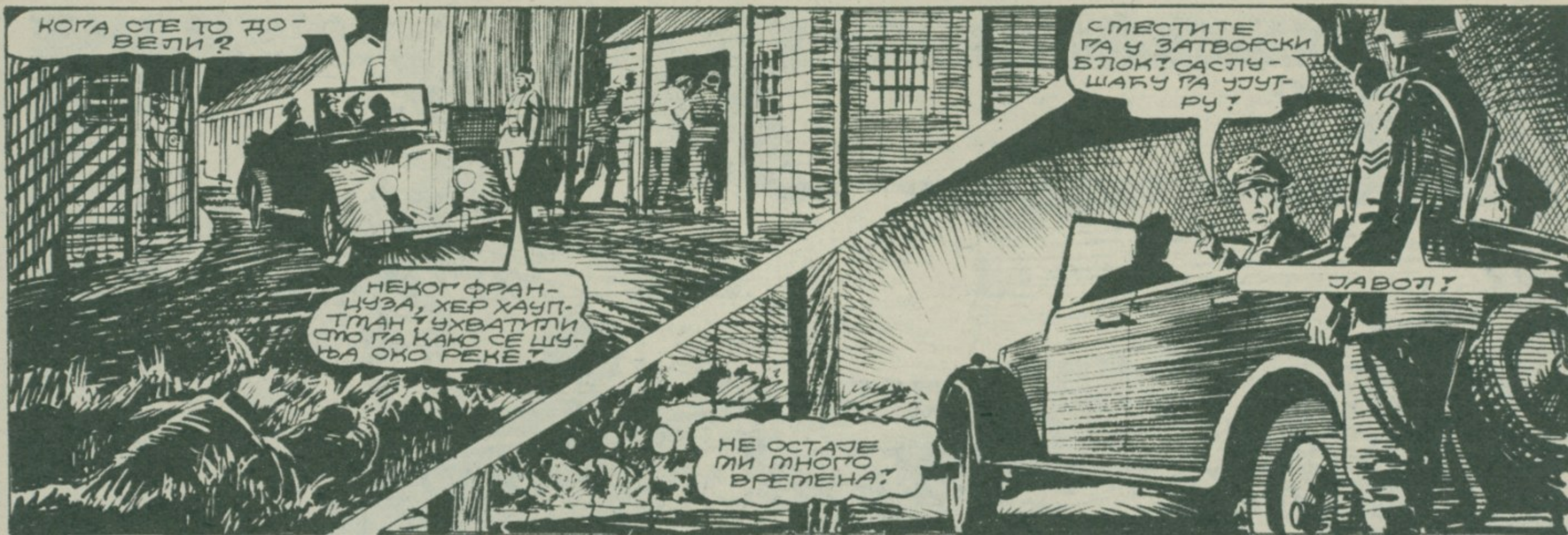
ПОПЛЕДАЈТЕ
СВУДА? ОВО ЈЕ
МЕСТО ГДЕ БИ МОГ-
ЛИ ДА СЕ ПОЈАВИ

ИЗМАКЛИ
СТО ИЛИ ЗА
НЕКОТОЛИКО
СЕКУНДИ?
ФОРД, САД
МОЖЕШ ДА
ИСПРОБАШ
ЕЛИСУ?

ИЗДРЖАЈЕ,
ЗАПОВЕД-
НИЧЕ? МОЖЕ-
МО ДА НАС-
ТАВИМО
ПУТ?

ДОК ЈЕ
ПОЈЕР СТРАЖА-
РИО ПРЕД
ВРАТИ-
МА...

ВИ СТЕ
ЛУДИ?
КАКО МОЖЕ-
ТЕ НАТЕРА-
ТИ НЕМЦЕ
ДА ПРЕБАЦЕ
ГОРИВО ДО
ПОДМОР-
НИЦЕ?

ПОЗНАЈЕШ ОНОГ
НЕМАЦКОР ОФИЦИ-
РА? ЛУД ЈЕ ЗА
ХРАНОМ? КУПУЈЕ
НА ЦРНОЈ БЕР-
ЗИ? ПРЕПУСТИ МЕ-
НИ И ПОЈЕРУ

ЗАПОВЕДНИЧЕ,
МИСЛИШ ЛИ ДА
РЕ ЊИХ ДВО-
ЈИНА УС-
ПЕТИ?

НЕ ЗНАМ, АЛИ ЗА СВАКИ
СПУЧАЈ БУДИТЕ СПРЕМ-
НИ ДА СЕ БРЗО ИЗГУ-
БИТЕ?

ШТА
ЈЕ ТО,
МИ-
ТО?

МА НЕ? САМО ПОК-
ЛОМ ЗА ЈЕДНУ МА-
ЛУ УСЛУГУ? ТОМ ПРИЈА-
ТЕЉУ ТРЕБА ДА СЕ ПРЕ-
БАНИ ГОРИВО ЗА ЧАМАЦ?

ПАСТРИКА? АЛИ, ШТА
БУ СА ТУЧДИМА? НЕ
СТЕМ ДА КОРИСТИМ
ВОЗИЛО РАДХА...

ПОШАЉИ-
ТЕ ИХ ДА ПАТРО-
ЛИРАЈУ? НАЈИ БЕ-
ТЕ СЕ КАСНИ-
ЈЕ...

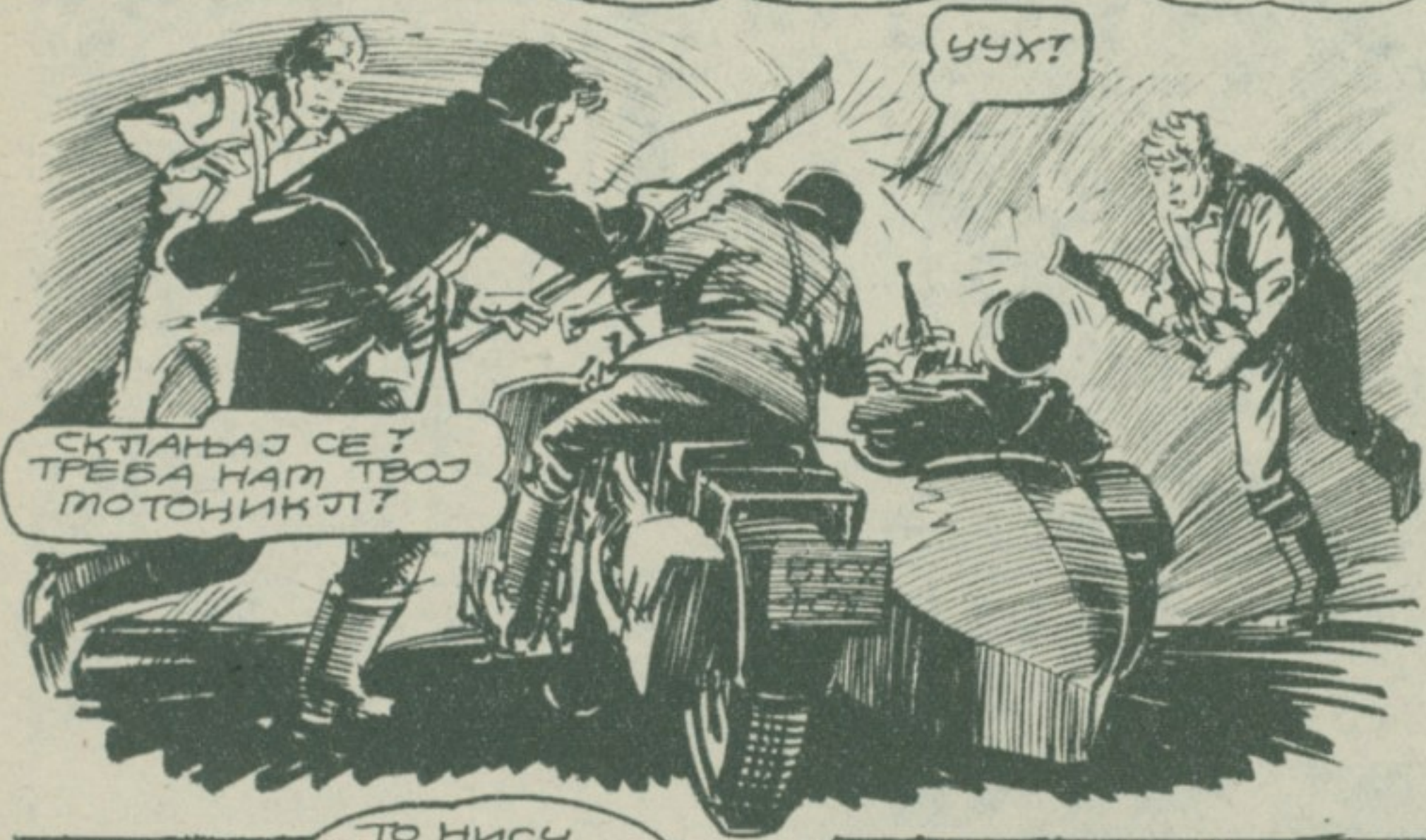
И ТАКО...

ОВО ЈЕ НЕКА
МУБХА? КЛАДИМ
СЕ ДА ЈЕ У ПИТА-
ЊУ ЦРНА БЕР-
ЗА?

ПОЖУРИТЕ? МОЈ НАРЕД-
НИК НЕШТО СУМЊА?

БРЗО? МО-
РАМО НА
ПОДМОРНИ-
ЦУ?

АТИ НАПАД НА НЕМАЧКО
ВОЗИЛО УСКОРО ЈЕ ПРИ-
МЕЋЕН...

ГЛЕДАЈ, ТАМО
СЕ НЕШТО ДЕ-
СИЛО!

ОВУДА...
ТРОЈИЦА...

УХВАТИЋЕМО
ИХ, ХОФНЕ-
РЕ?

ФРАНКУСКИ
ПАРТИЗАНИ?

ПРЕ БИХ
РЕКАО ЕНГЛЕЗИ ЗА
КОЗИТА ТРАГАМО?
БРЖЕ, ЧОВЕЧЕ, БР-
ЖЕ? ПО СВИМ ИЗВЕШ-
ТАЈИМА ОНИ СУ У
БЛИЗИНИ РЕКЕ?

ЗАПОВЕДНИЧЕ,
ЧУЈЕТЕ ЛИ? КА-
ТУНИ?

ДОЛАЗЕ?
СПРЕМИ
СЕ?

СИБИТЕ
ДОЛЕ?
ГДЕ ЈЕ
КЛАРК?

ВРАТИО СЕ НА ОБАТУ?
ОТИШАО ЈЕ ПРЕМА
ОНОЈ КОЛИБИ?

ОСЕГАМ МИРИС
НАФТЕ?
ЗА ТИОТ,
ТЪДИ?

ГДЕ СИ ДО
САДА
КЛАРК?

ОСТАВИО
САМ НЕМЦИ-
МА ПАКЕТ
ИЗНЕНАБЕ-
ЊА?

ОВЕ ТЕМПИРАНЕ
ОЛОВКЕ СУ ПРИ-
ТИЧНО ТАЧНЕ,
ЗАПОВЕДНИ-
ЧЕ?

ВИДИШ ЛИ ШТА?

ОВАТО?
ТО ЈЕ...

А САДА ПОЖУ-
РИТОТ **КРИГЕР**
НАС ОЧЕКУ-
ЈЕ?

НИШТА НЕ МОГУ
ДА ЧИНИМ?

ЗАУСТАВИ
МОТОРЕ И
СПУСТИ НАС
НА ДНО?
КЛАРК, ПО-
ГЛЕДАЈ ШТА
ЈЕ?

КАПАК СЕ ТЕШ-
КО ОТВАРА?
ПРЕЖА? НИ-
ЈЕ ЧУДО?

САМО ДА
СЕ ИЗВУ-
ЧЕШ? ЗА-
ЧАС БУ СЕ
ОСЛОБОДИ-
ТИ ОВОГА?

ПРЕЖА МИ ЈЕ
НЕШТО ЗАХВАТИ-
ЛА, НЕ МОГУ ЈЕ ИЗ-
ВУЋИ? ХОРЕТЕ ЛИ
МИ ПОМОЋИ?

ПРИЧВРСТИ
СВОЈ КОНО-
ПАЊ ЗА ОВАЈ
КАБЛ?

ПОЖДА
КЕ НАМ
СЕ ИС-
ПЛАТИТИ
ОВАЈ
УЛОВ?
НИКАД
СЕ НЕ
ЗНА...

ИЗАОО?

ТРЕБАЛО
ЈЕ ПРВО
ДА ОТКА-
ЧИШ СВОЈ
КОНОПАЊ
ОД ЧАМ-
НА?

ДИЖУ НАС? НЕ МО-
ГУ ТАКО БРЗО ДА ОВО
ИСЕЧЕШ?

АХ? ШТА ЈЕ
ОВО?

ДО ВРАГА
ПРИМЕТИ-
ЛИ СУ МЕ?

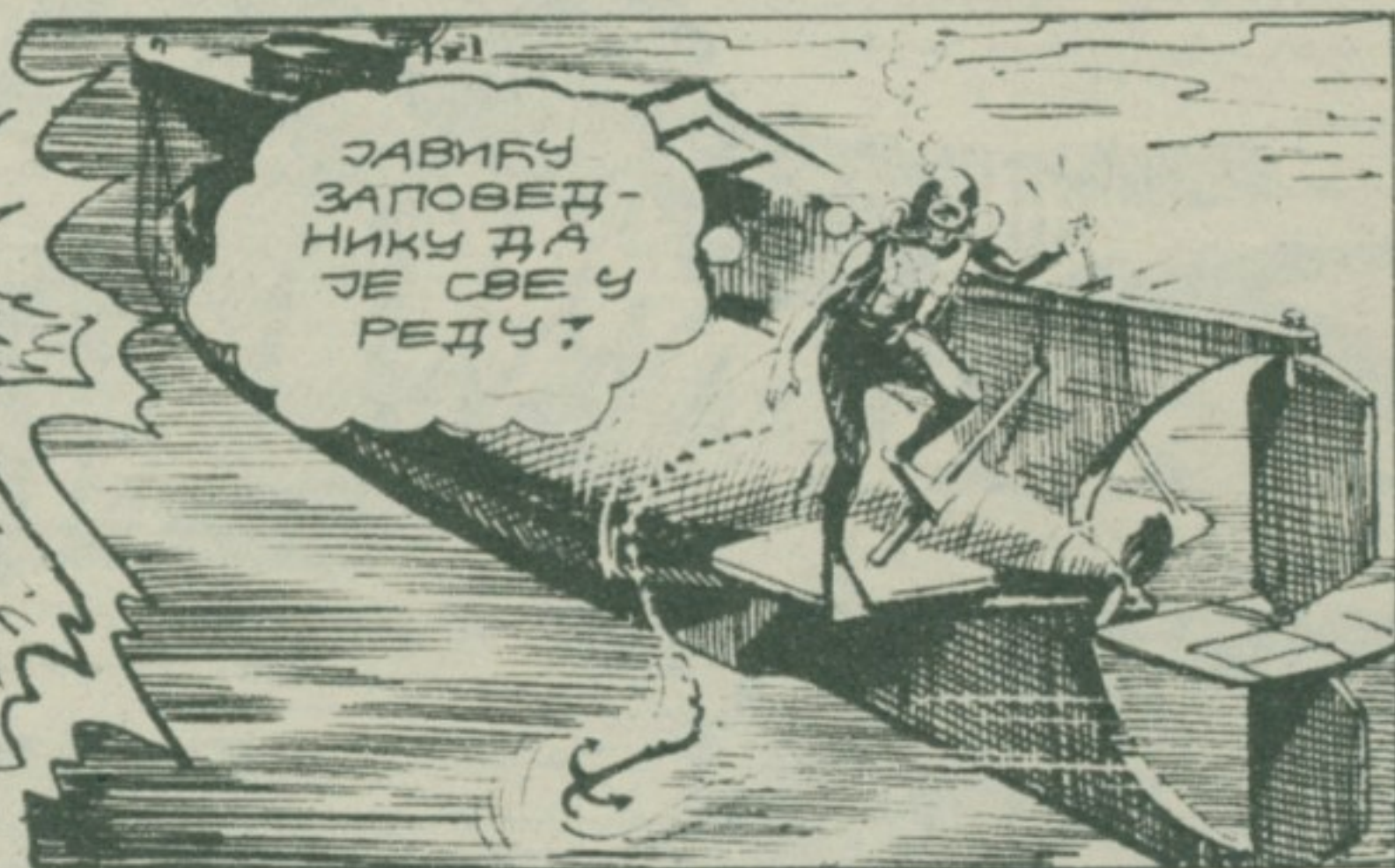
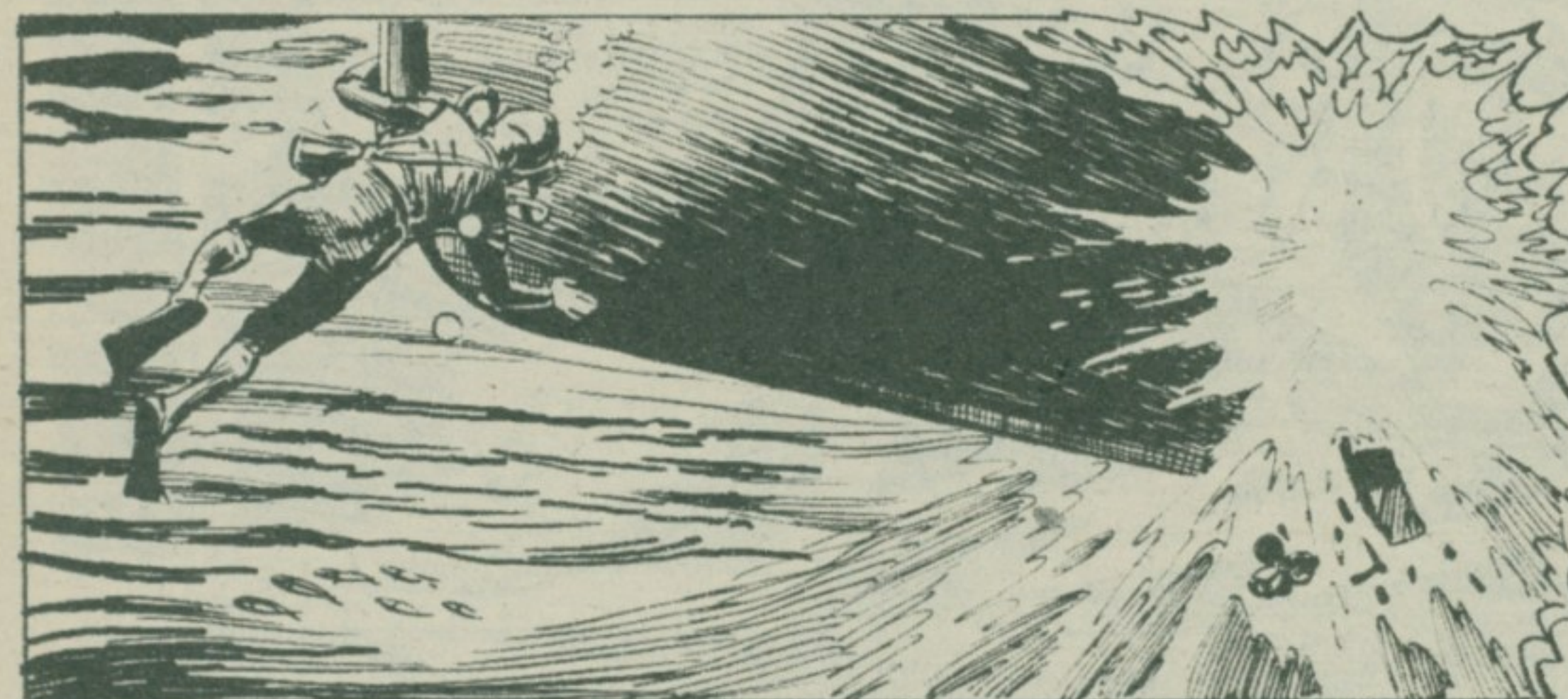
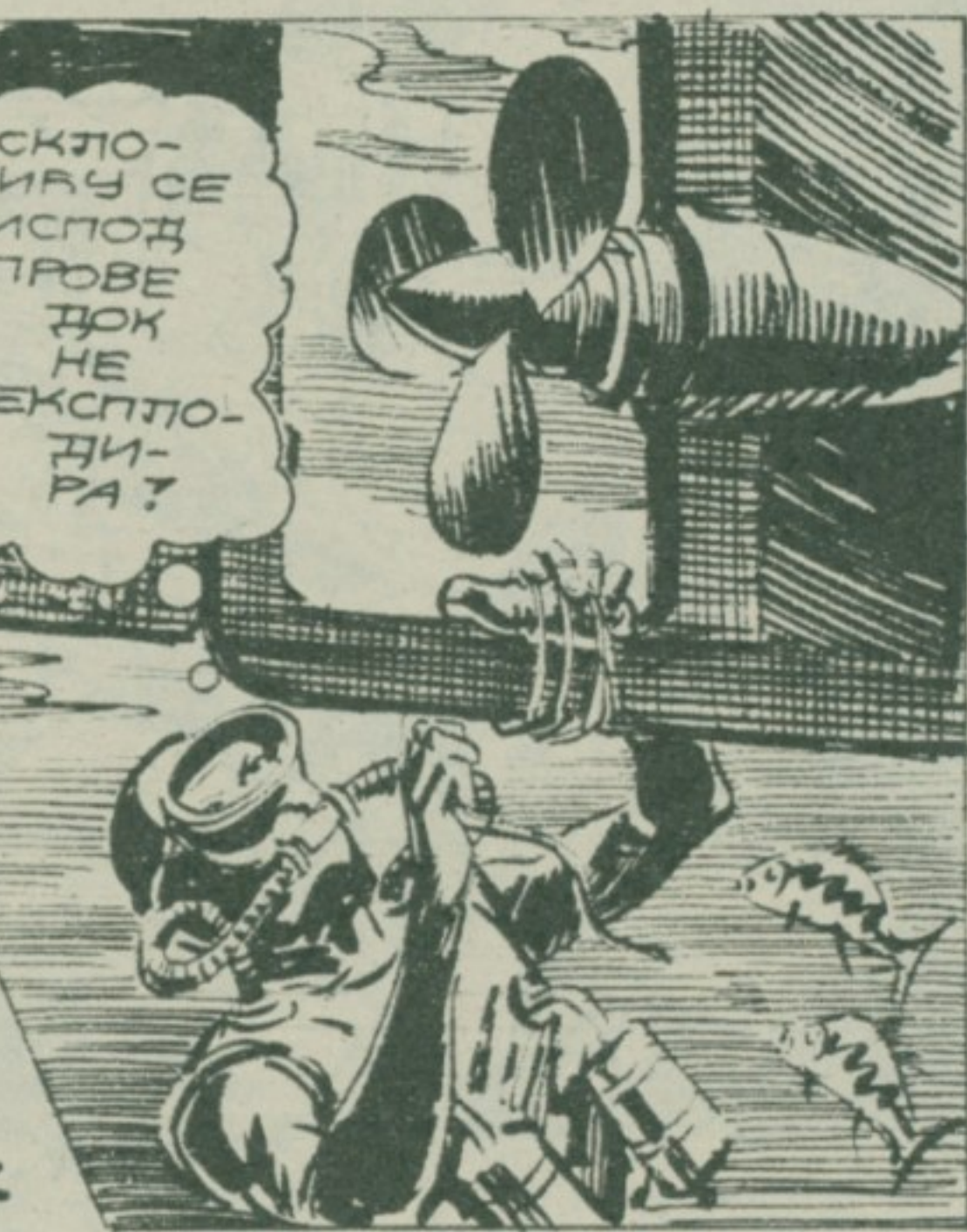
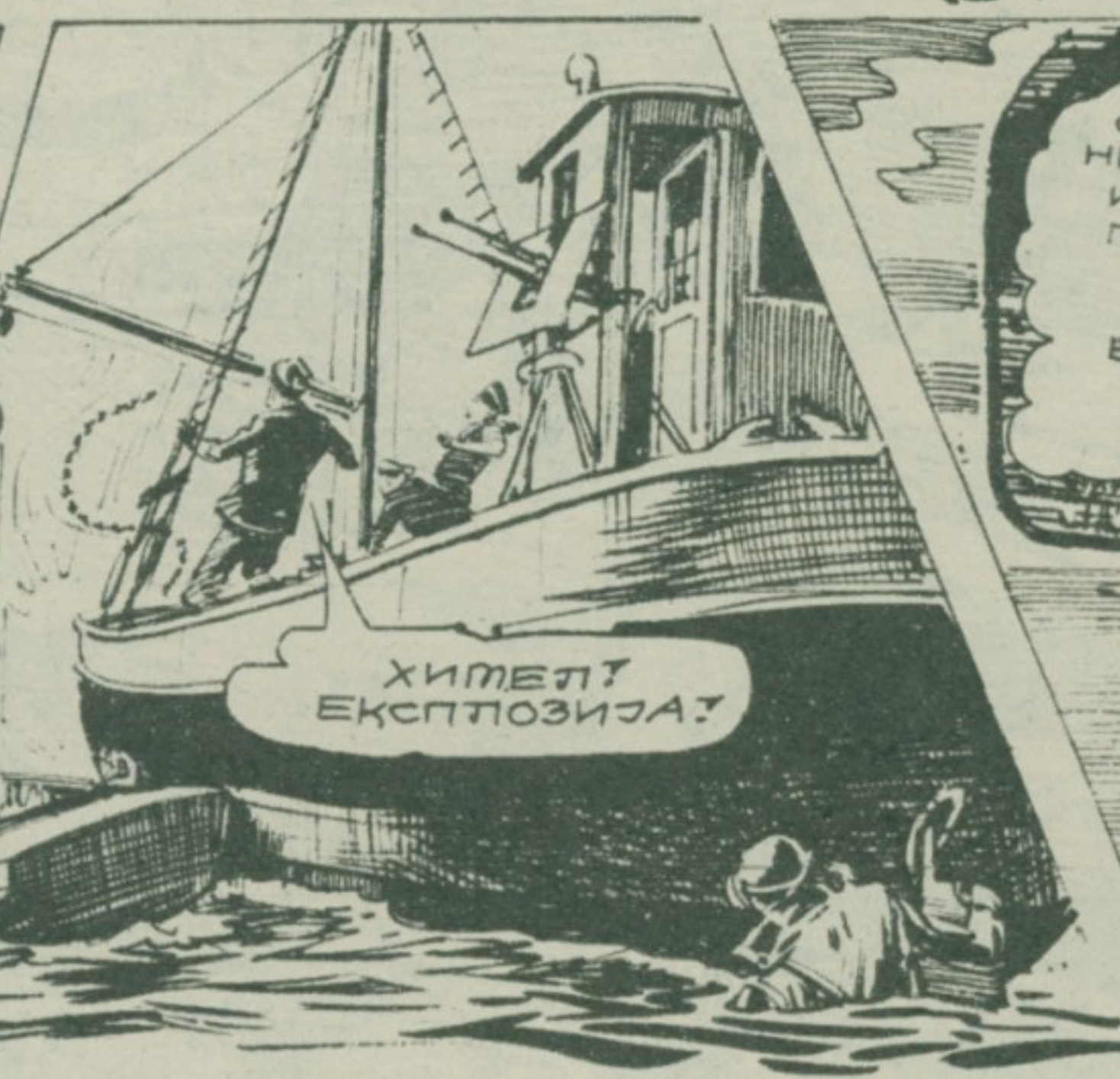

ДОЛЕ ЈЕ ЧУ-
ДОВИШТЕ СА
ОПРОТНИМ
ОЧИМА?
ЧЖАС?

ЧУДОВИШТЕ? ОВО
ПОСТАЈЕ ИНТЕРЕ-
САННО?

ГОТОВИ САДА
НАС ВИШЕ НЕ
МОГУ ВУ-
ЋИ?

ВИДИ ЛИ СЕ
ШТА, ЗАПОВЕДНИ-
ЧЕ?

ИСПРЕД НАС СУ ДВА
БРОДИГА? НЕ ТРЕ-
БА ДА НАС БРИНУ,
ИМАМО ДОВОЉНО
МЕСТА ИЗМЕЂУ
ЊИХ?

Али...

ААХ?

ДИКЕНС, ШТАТИ
ЈЕ? ДО БАВОЛА?
БРОД ЈЕ НАПЕТЕО
НА ВИСОКИ НА-
ПОН?

СВИ СУ У НЕС-
ВЕСТИ? ОВОГУ-
МЕНО ОДЕЛО МЕ
ЈЕ СЛАСТО...
ПОДМОРНИЦА ИДЕ
ПРЕМА ДРУГАКО
УДАРИ КЉУ-
НОМ...

У МЕЂУВРЕ-
МЕНУ...

НЕШТО ЈЕ ДО-
ТАКЛО КАБЛ?

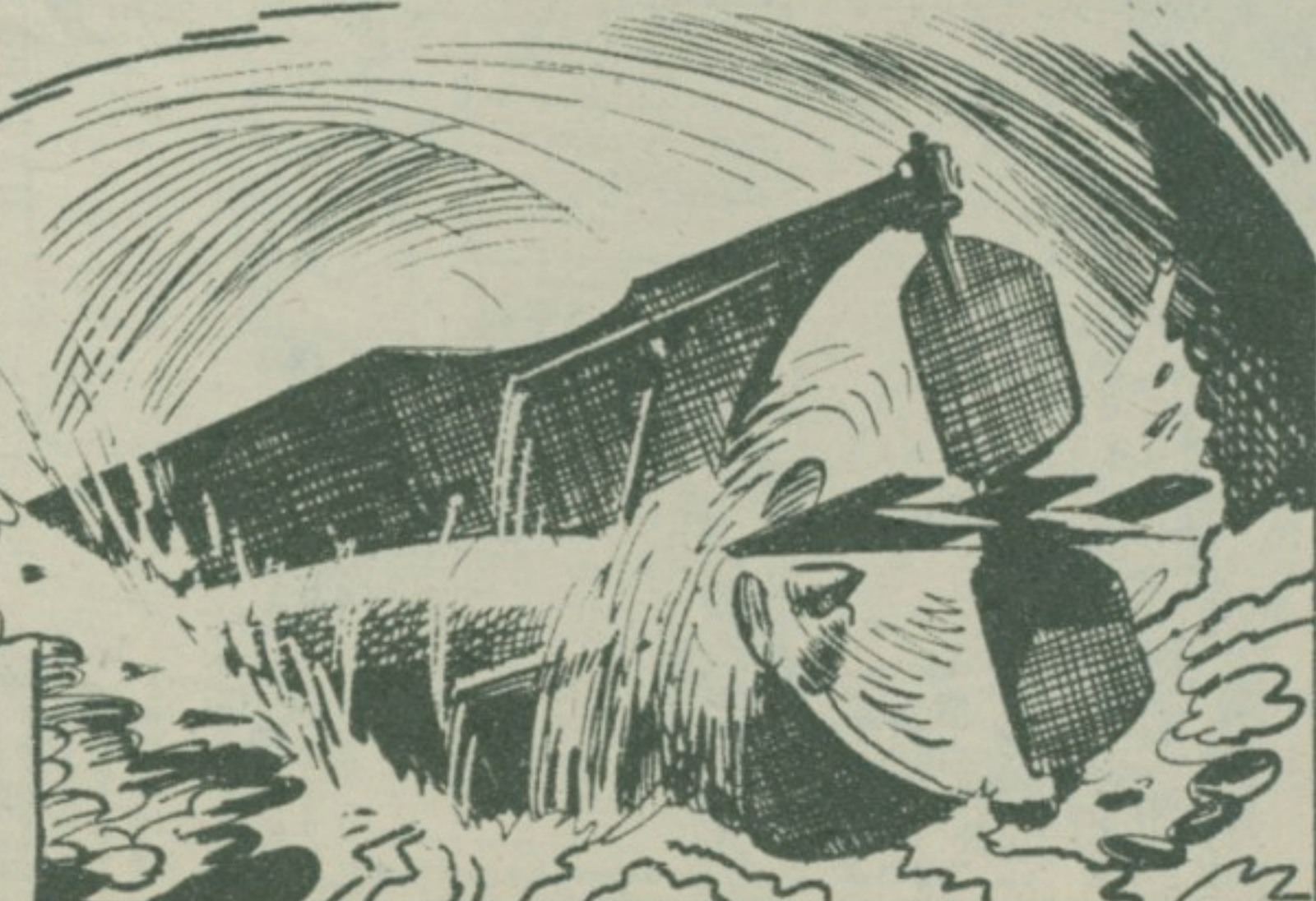
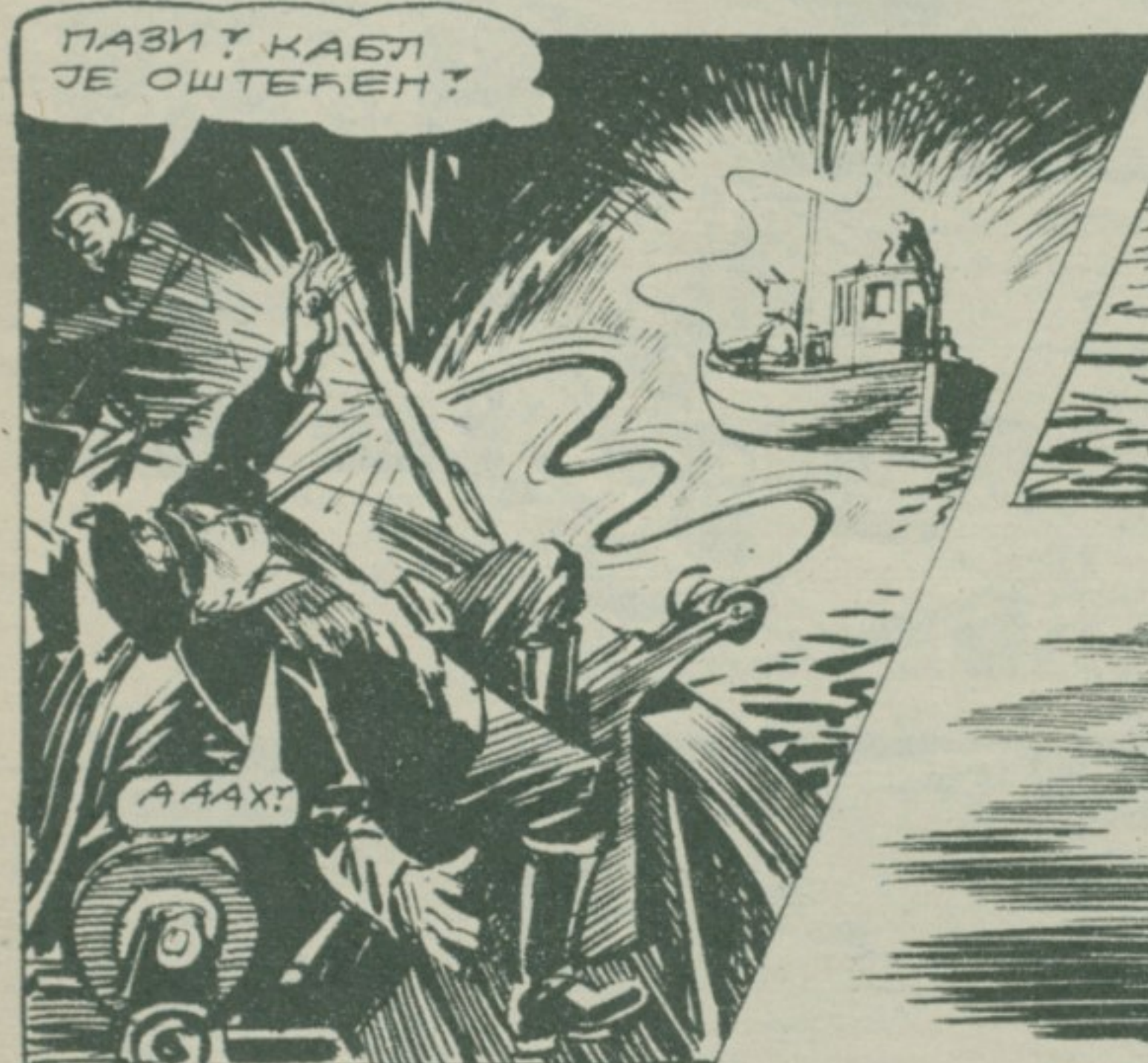
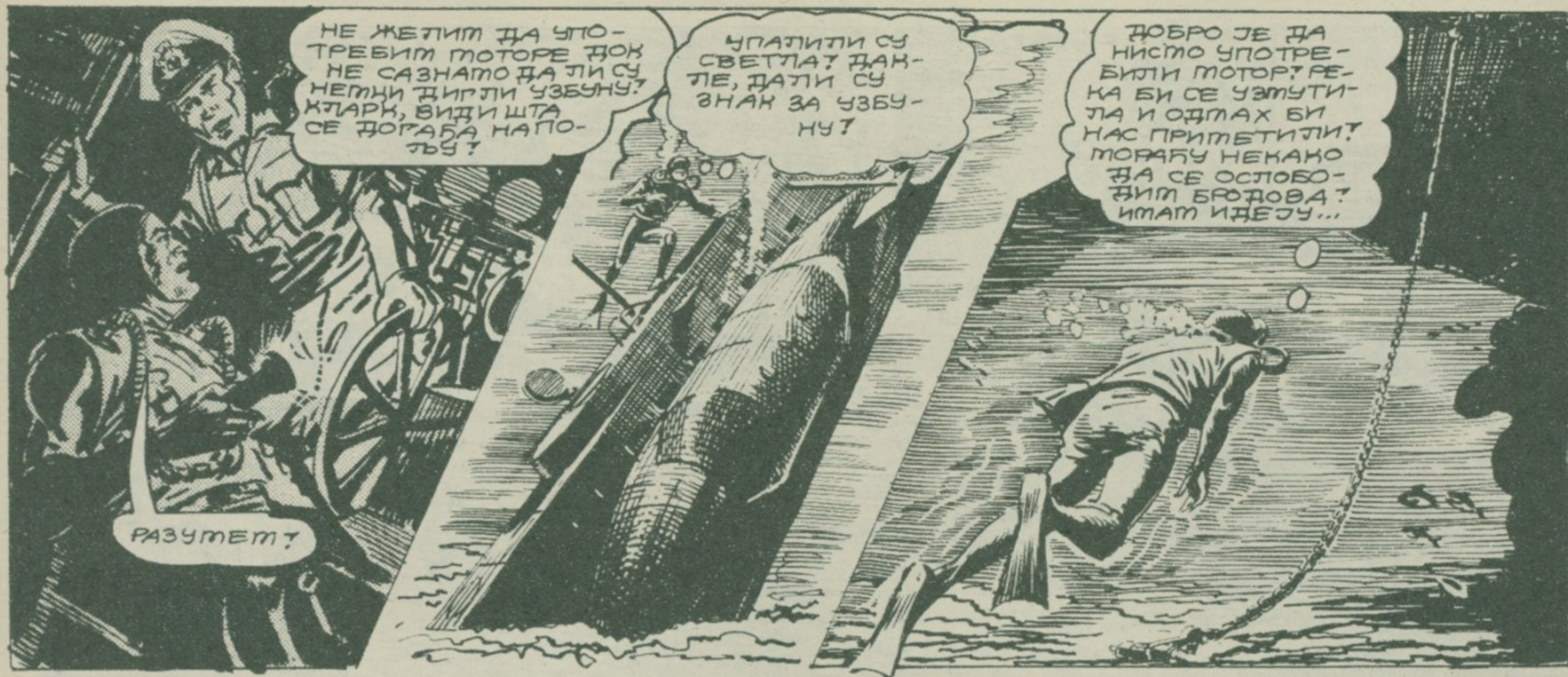
БРЗО
ПАТИ
СВЕТЛА?

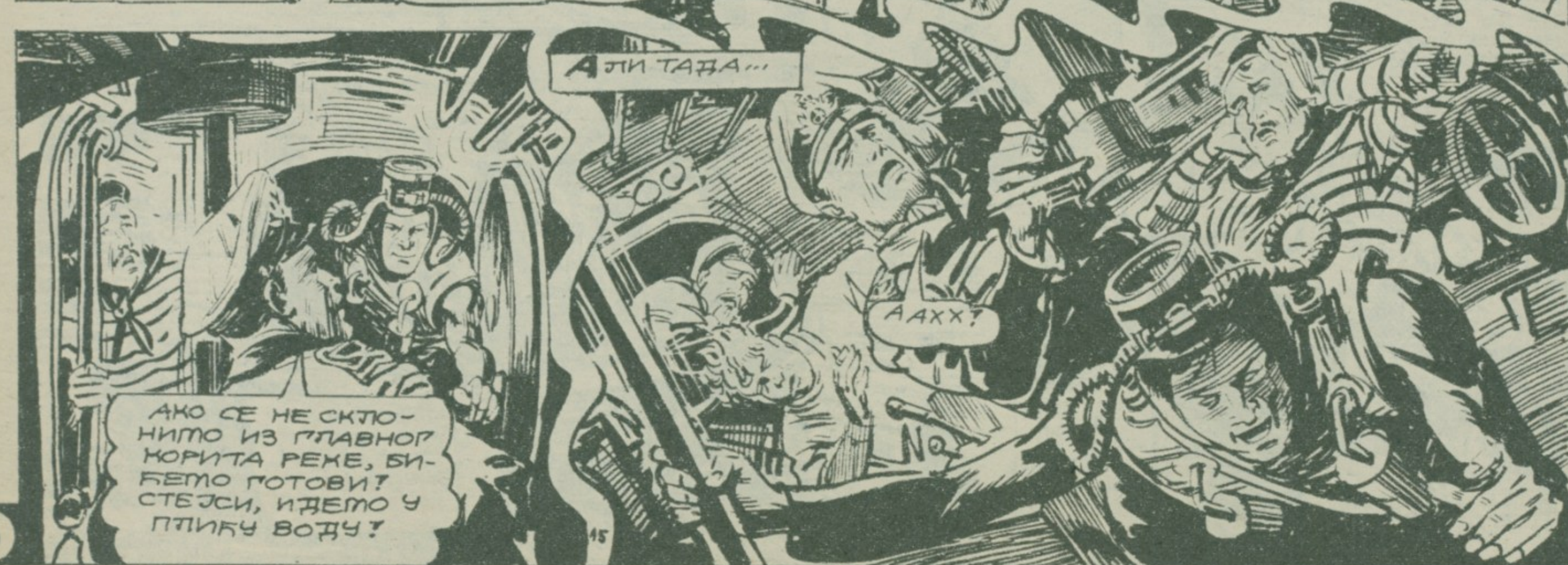
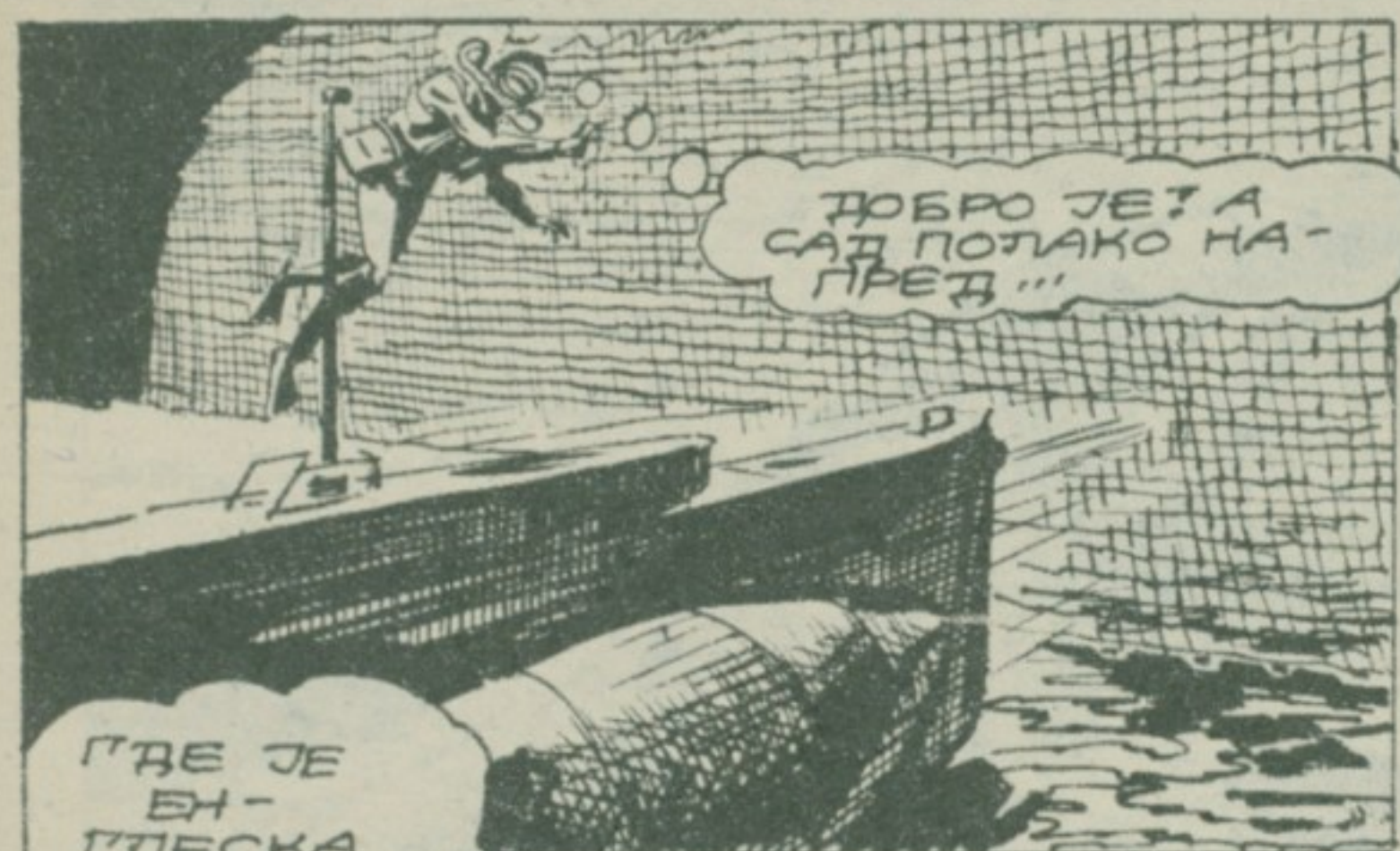
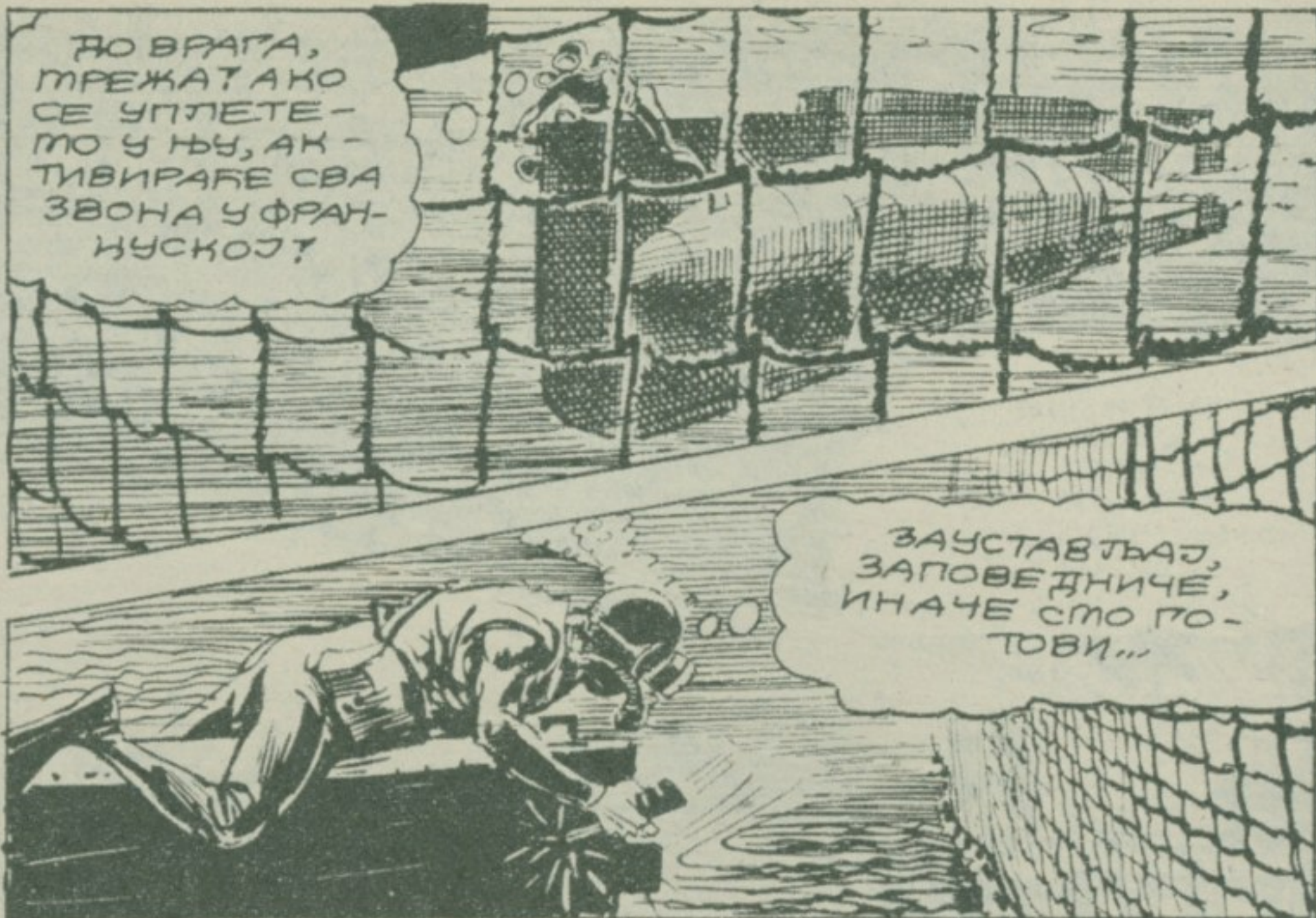
Ш-ШТА СЕ ДЕСИЛО?

МОРА ДА ЈЕ
ДОШЛО ДО КРАТ-
КОГ СПОЗА НЕГДЕ
У СИСТЕ-
МУ?

НАПЕТЕЛИ СТО-
НА КАБЛ ВИСО-
КОГ НАПОНА, ЗАПО-
ВЕДНИЧЕ? ПОДМОР-
НИЦА ЈЕ У ПУЉУ? НЕ
МОГУ ДА ЈЕ ИЗВУ-
ЧЕМ?

МИЛО МИ ЈЕ
ШТО
НОРАС
НИСАМ
НА РЕЦИ,
ЈОХАН?

И ТО ЗБОГ ЧЕГА?
ЗБОГ НЕКЕ ИЗМИШ-
ЉЕНЕ БРИТАНС-
КЕ ПОДМОРНИЦЕ?
ОВО ЈЕ НАЈБЕРО-
ВАТНИЈЕ ЈОШ ЈЕ Д-
НА ПЛАННА ЧЗ-
БУНА?

ДОБРО ЈЕ?
СВЕ ФУНКЦИ-
ОНИШЕ?

ПРАВО ЧУ
ДО, ПРИЈА-
ТЕЉИ?

БРЗО?
СКЛЮНИ-
ТО СЕ
ОДЈАВДЕ?

СПУСТИ
ПЕРИСКОП...
НА ПОВРШИНИ
ЈЕ СВЕ ЧИСТО?
СТЕЈСИ, ДР-
ЖИ
ИСТИ КУРС?

РАЗУМЕШ, ЗА-
ПОВЕДНИЧЕ?

Али...
ОПЕТ БА-
НАЈУ ДУ-
БИНСКЕ БОТ-
БЕ? МОРАМО
СЕ СКЛЮНИТИ
КАО И ПРОШ-
ЛИ ПУТ?

НАДАМ
СЕ ДА ОВОГ
ПУТА НЕКЕ БИ-
ТИ ТАКО ОПАС-
НО?

А САДА ПРОВЕРИМО ДА ЛИ
СТО ИХ ЧНИШТИЛИ?

СИГУРАН
САМ ДА
ЈЕСТО,
ХЕР ОБЕРСТ
?

ПОЈАС ЗА СПАСАВАЊЕ? ПОГЛЕДАЈТЕ ДА НЕМА ЈОШ НЕКИХ ПРЕДМЕТА?

ОВО СУ НАВИГАЦИОНИ ПРЕДМЕТИ БРИТАНСКЕ ТОРНАРИЈЕ? УНИШТИТИ СТО ПОДТОРНИЦУ?

ЕНГЛЕЗИ САД НЕМАЈУ ШАНСЕ ДА ПРИДУХРИГЕРИ?

У МЕДУВРЕМЕНУ...

МИСЛИТЕ ЛИ ДА СТО УСПЕТИ ДА ИХ ОБМАНЕМО?

НАДАМ СЕ ТАКО НЕ, СВЕ ЋЕ ПОЧЕТИ ИЗНОВА?

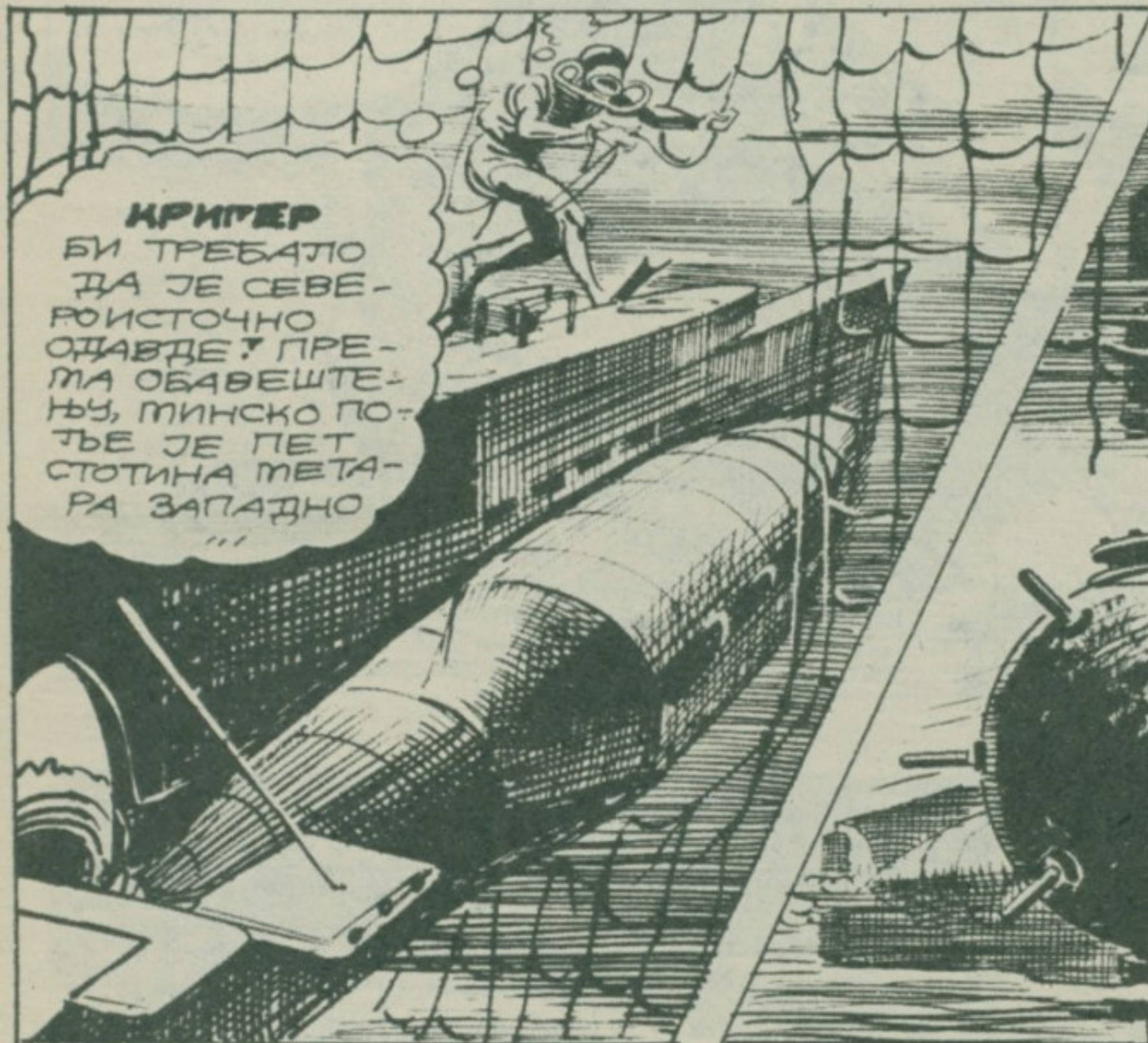
НЕКЕ ЗА ТО ИМАТИ ВРЕМЕНА? БЛИЖИМО СЕ НИЉУ?

НЕШТО КАСНИЈЕ...

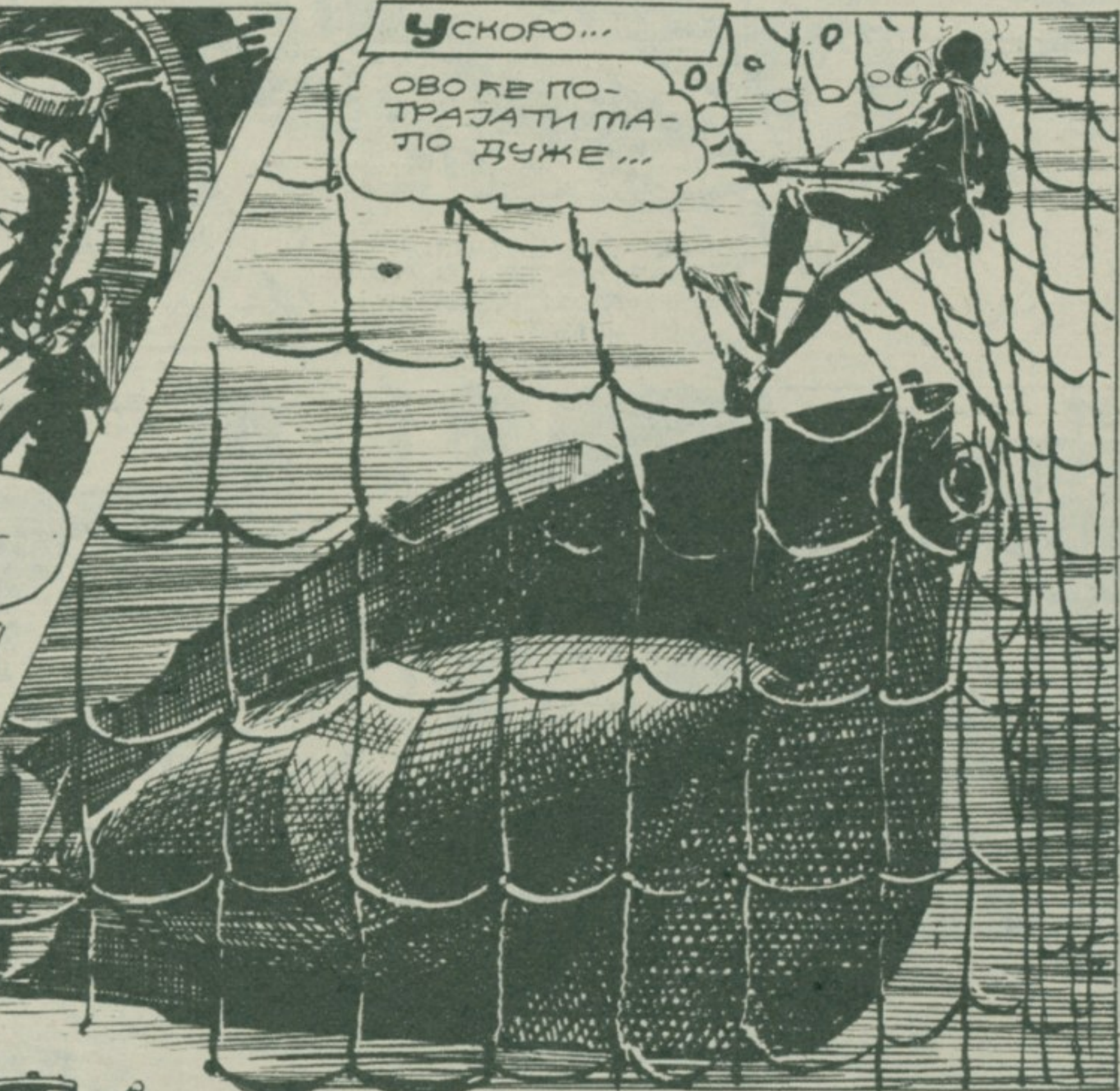
ДО БАВОЛА, СТЕЈСИ? УДАРИТИ СТО У ТРЕЖУ? БРЗО, КЛАРК?

НАДАМО СЕ ДА НА ОВОЈ НЕМА АТАРМНИХ УРЕБАЈА?

КРИГЕР

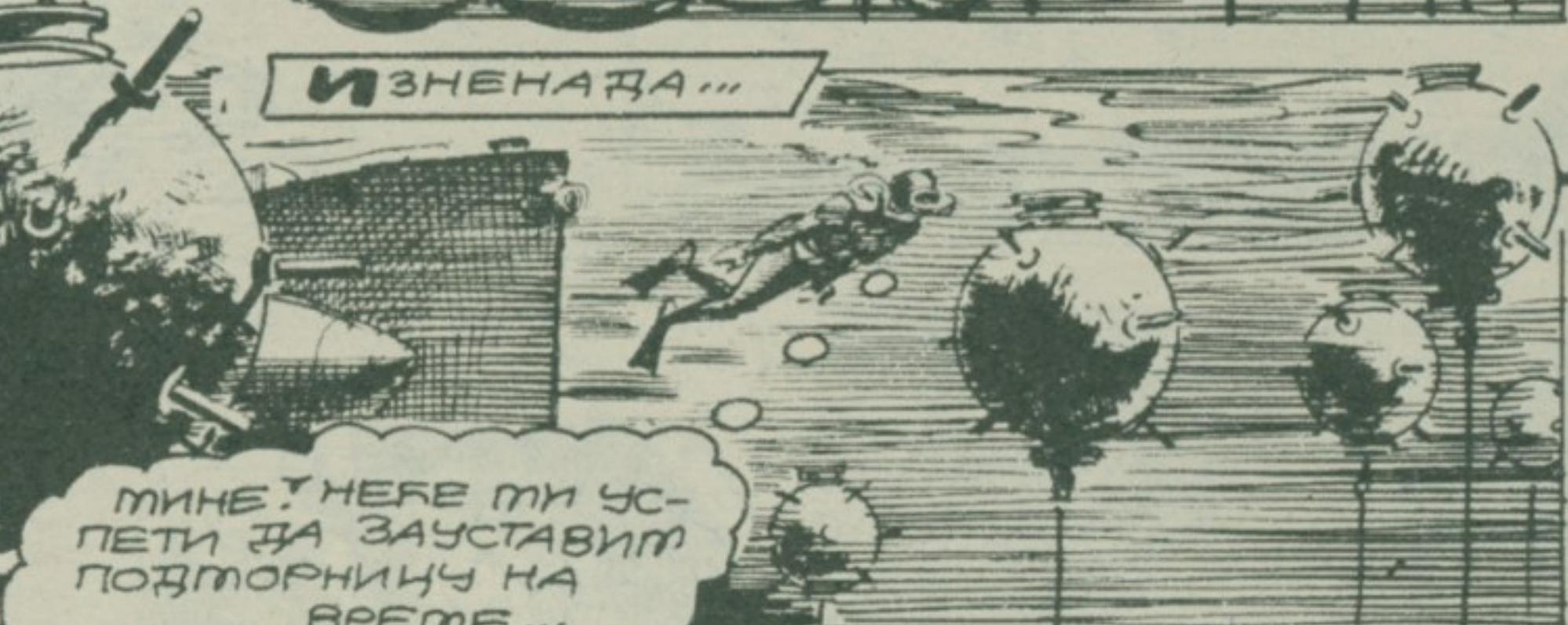
БИ ТРЕБАЛО ДА ЈЕ СЕВЕРОИСТОЧНО ОДАВДЕ? ПРЕМА ОБАВЕШТЕЊУ, МИНСКО ПОЉЕ ЈЕ ПЕТ СТОТИНА МЕТАРА ЗАПАДНО...

У СКОРО...

ОВО ЋЕ ПОТРАЈАТИ МАЛО ДУЖЕ...

ИЗНЕНАДА...

МИНЕ? НЕКЕ МИ УСПЕТИ ДА ЗАУСТАВИМ ПОДТОРНИЦУ НА ВРЕМЕ...

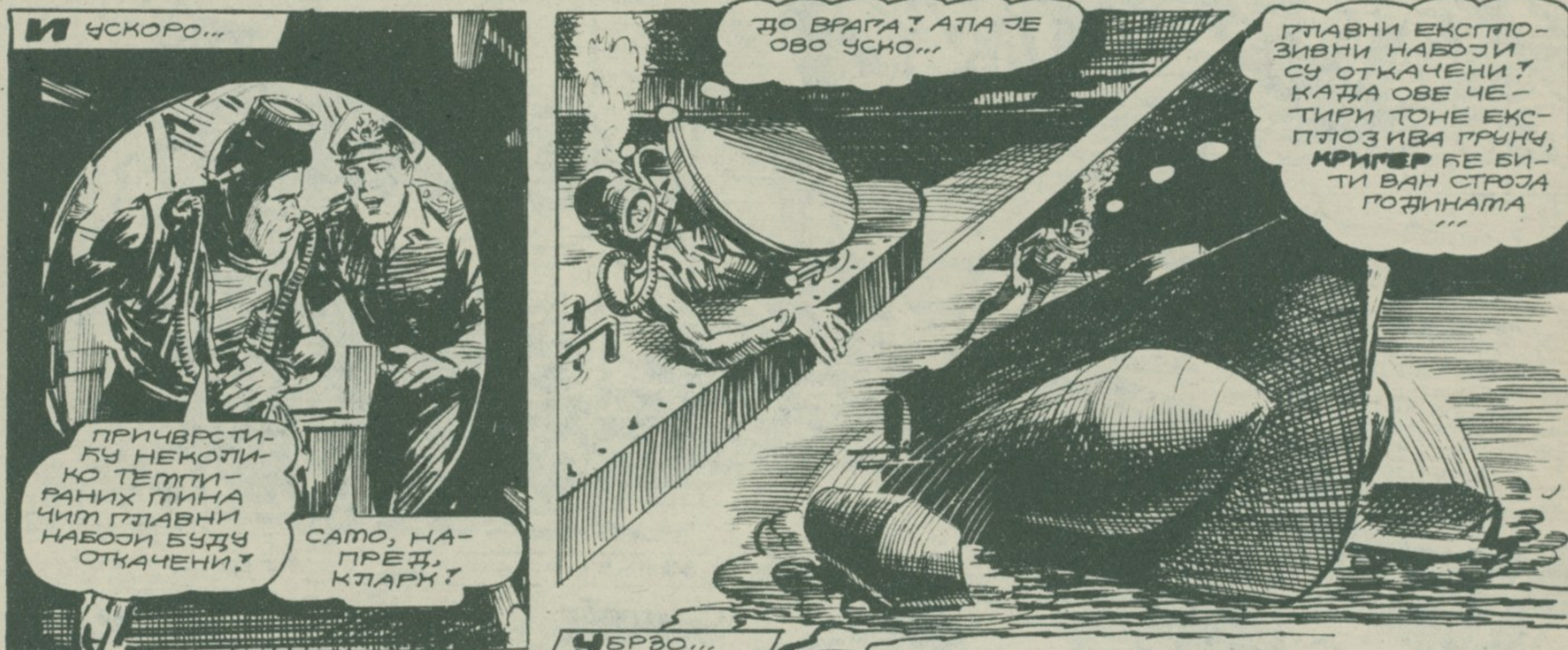
ИПАК...

НАДАМ СЕ ДА ОВО НЕЋУ ПОРАТИ ДА ЧИНИМ ЧЕСТО?

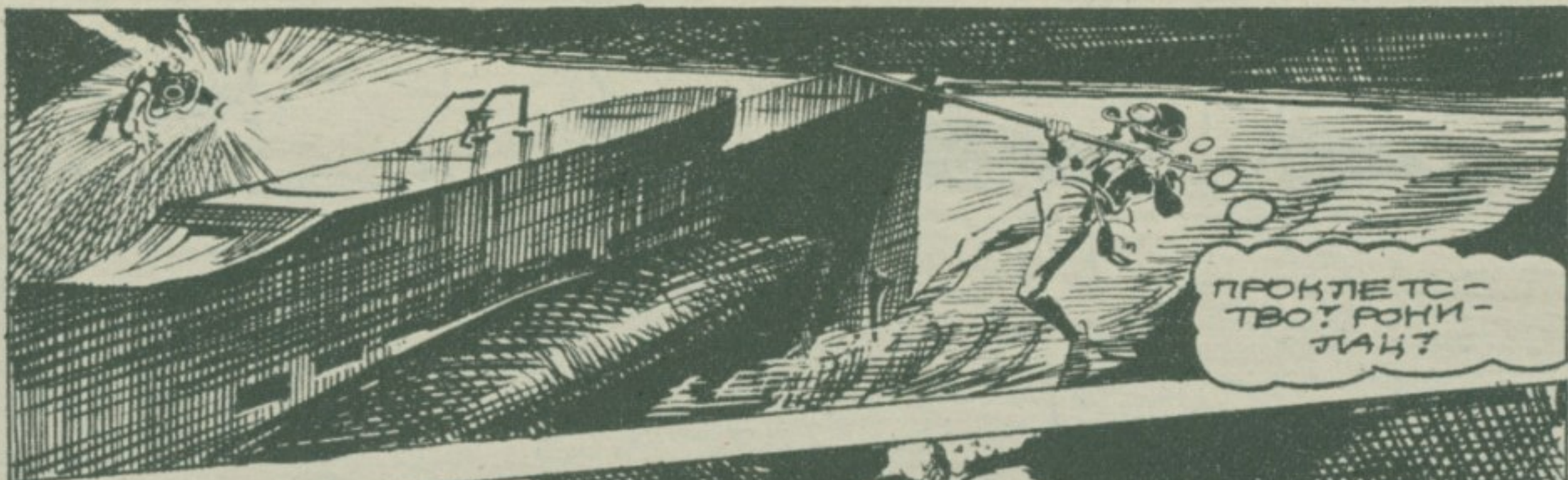
КАСНИЈЕ...

ДОЛЕ СУ МИНЕ? ДЕМОНТИРАО САМ НЕКЕ? ПРОЛАЗ ЈЕ СТОБОДАН?

АКО УПОТРЕБИМ ПОЛУПУ, МОЖДА ЋУ МОЋИ ДА ЈЕ ОСЛОБОДИМ

ПРОКЛЕТСТВО ТВОЈ РОНИЛАЦ?

МОРАЋУ ДА ГА СРЕДИМ, ИНАЧЕ ЋЕ ОН МЕНЕ?

О, НЕ? ПРЕСЕКАО МИ ЈЕ ДОВОД ВАЗДУХА...

МОРАМ ДА ОСЛОБОДИМ ПОДМОРНИЦУ ПРЕ ЕКСПЛОЗИЈЕ...

СТОБОДНА ЈЕ... АТИ, НЕ МОГУ ВИШЕ ДА ДИШЕМ...

ТАДА...

ХАЈДЕ, ДРУГАР? ДОБРО ЈЕ ДА СТО КРОЗ ПЕРИСКОП ВИДЕЛИ ШТА СЕ ДЕШАВА?

ХВАТА, СТЕЈСИ? БИО БИХ ГОТОВ ДА НИСИ ПРИСТИГАО СА ТОМ МАСКОМ ЗА ДИСАЊЕ?

НА СИГУРНОМ СТОЈ ЧСКОРО ИЗРАЊАМО?

БРАВО! УСПЕШНО НАМ ЈЕ?

ВРЕМЕ ЈЕ ЗА ПОВРАТАК КУБИ? ИДЕШ ЛИ СА НАМА, ПЈЕР?

ДОБАР ТИМСКИ РАД, ПОТНИ? ТО ЈЕ ДОПРИНЕЛО УСПЕХУ?

ЛЕПА ПРЕДСТАВА, ДРУГОВИ?

ПРЕКИНИ, ПЈЕР, ПОКРВЕ-НЕЋЕМО?

НЕ? АТИ КУ ВАМ ПОМОЋИ ДУ УШКА? ЧАСТ МИ ЈЕ ДА САМ СЕ БОРИО СА ОВАКВИМ ТУДЖИМА?

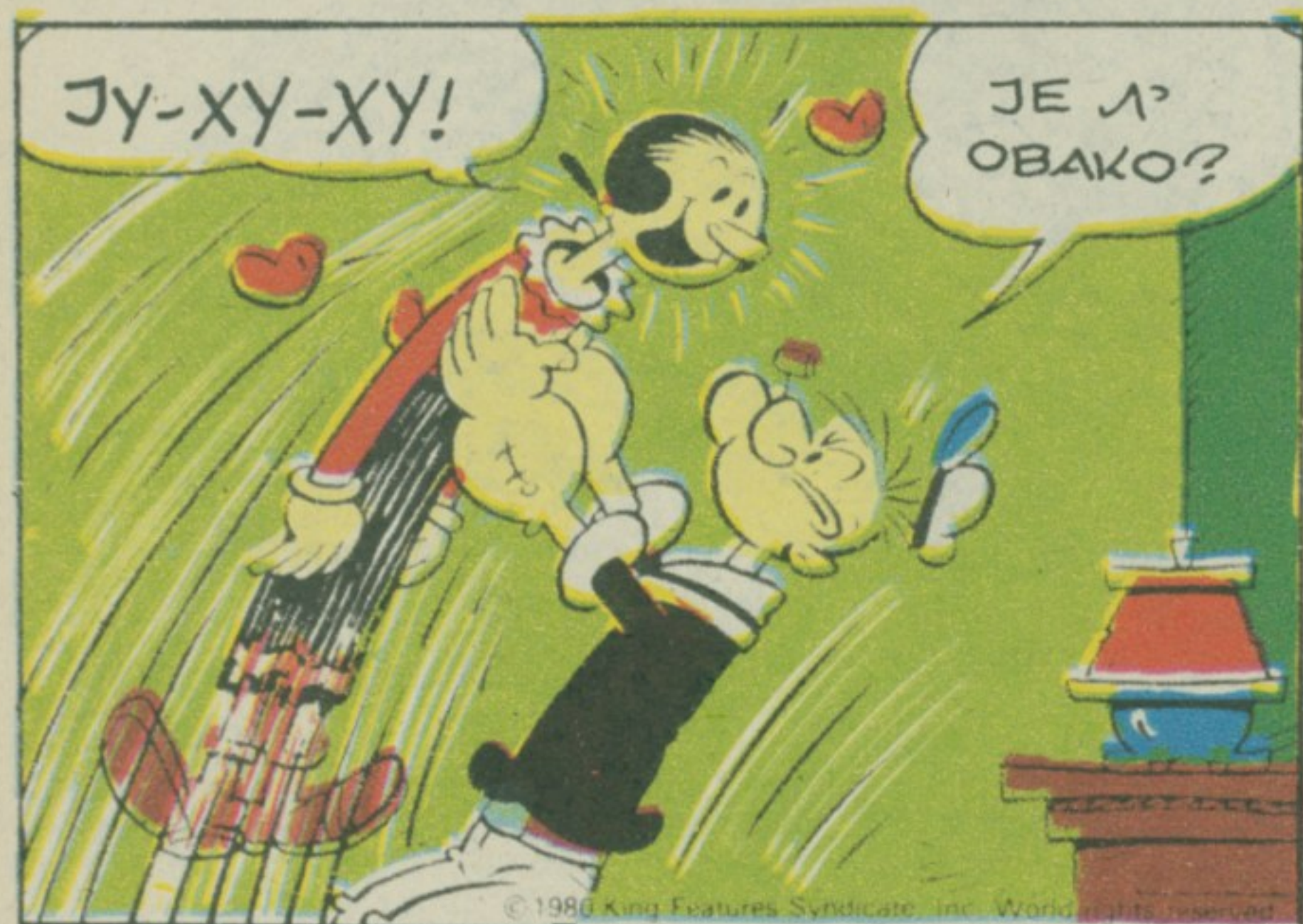

КРИТЕР ЈЕ ТАКО ТЕШКО ОШТЕЋЕН, ДА ВИШЕ НИ КАДА НИЈЕ ЗАПЛОВИО. А ПЕТ ДАНА КАСНИЈЕ, ДРЕЖК И ЊЕГОВИ ТУДИ ПРОВУКЛИ СУ СЕ КРОЗ ПОСЛЕДЊУ ПРЕПРЕКУ НА ОТВОРЕНОМ МОРУ И КУРИ...

КРАЈ

РИИ-АН

ВОЛИТЕ ЛИ МАЧКЕ?

Људи се, кажу, деле на две велике групе: оне који воле и оне који не воле животиње. Друга категорија подељена је још оштрије на љубитеље паса и љубитеља мачака.

Џон Мур, аутор књиге „Подземне воде“, тврди да љубитељи паса у дубини душе желе да њих неко воли, да им се диви и потчињава. Такве особе су потенцијални лидери. Наполеон је обожавао псе, као и лорд Киченер. Војници и људи од акције бирају псе а не мачке. Пси слушају наређења, мачке не.

Љубитељи мачака осећају се помало нелагодно пред оданим обожавајућим погледом кокер-шпанијела. Уопштено говорећи мачкољупци су особе које радије саме пружају топлину и

ЛЕПЕ СУ, УМИЉАТЕ И ЗАГОНЕТНЕ АЛИ НЕ СЛУЖЕ САМО ЗА УКРАС И РАЗОНОДУ. МНОГЕ СУ У ПРВОМ СВЕТСКОМ РАТУ ОДЛИКОВАНЕ ЈЕР СУ НА ФРОНТУ У ПРВИМ БОРБЕНИМ РЕДОВИМА СПАСЛЕ ХИЉАДЕ ЖИВОТА.

Има, наравно, људских примерака којима су и пси и мачке подједнако прирасли за срце. Један од познатих је Винстон Черчил. Његова омиљена мачка присуствовала је свим састанцима ратног кабинета лижући шапе испод стола. Кажу да је Черчил горко плакао када му је угинула пудлица, а он није баш био мек човек.

Радјард Киплинг, аутор „Књиге о дунгли“, написао је да су се пас и коњ одрекли слободе и независности у замену за храну и сигурност, док се мачка са човеком нагодила: она ће ловити мишеве и пацове и биће чиста и повучена а као плату добијаће млека и место крај пећи. Услов: остане независна од људског рода и дружиће се са двоношцима само колико она сматра за сходно.

МИСУФ ЧИТА МИСЛИ

Снажна жеља за независношћу не значи да мачке нису привржене. Француски књижевник Александар Дима имао је мацу по имену Мисуф. Дотична Мисуф осећала је када Дима неће вечерати код куће. Тих дана она би од раног јутра надурено лежала на јастуку склупчана као змија која гризе сопствени реп. Одбијала је да једе и да изиђе. Сасвим друкчије понашала се Мисуф у дане када је Дима намеравао — мада јој то није поверовао — да се врати кући на време. Била је живахна, лутала по комшилуку, спокојно ловила мишеве и увече га весело дочекивала.

Писац Валтер Скот је својевремено забележио: „Мачке су тајанствена бића. По њиховим главама мота се више ствари него што људи могу и да сања-

ју.“ Није доказано да мачке имају шесто чуло, али су им остала чула и те како развијена. Уши им не служе за украс — оштар слух им је од огромне помоћи у лову на мишеве и птице. Мачка мрда ушима, чак и када спава јер прати звукове који измичу људском слуху.

Бркови и обрве су јој чуло додира и више захваљујући њима него очима

ве. Тамо су упозоравале војнике на приближавање отровних гасова и спасле на хиљаде људских живота.

ЛОЗА СТАРА 50 МИЛИОНА ГОДИНА

Породица мачака је велика и верује се да се развила од такозваног мијациса (miacis), месождера сличног ласици који је живео пре педесет милиона година. Историја мачке рачуна се од тада.

Током хиљада и хиљада година породица мачака освојила је све делове Земљине кугле осим Аустралије, Мадагаскара и неких океанских острва. Од прво-

зове се фелис (Felis genus) и ту, поред пуме, оцелота, риса и дивље мачке, спада и обична домаћа мачка, званично (felis catus).

За разлику од пса који прави друштво човеку већ педесет хиљада година, мачка је припитомљена пре само пет хиљада година. С друге стране пас је у свом данашњем облику релативно нов производ еволуције, док мачка, оваква каква је, постоји већ седам милиона година што значи да је њена еволуција завршена много раније него већине постојећих сисара.

САТ У ОЧИМА

Прва домаћа мачка помиње се у Египту пре око пет хиљада година када је већ увелико сматрана светом

Бронзана света мачна из старог Египта

нежност не тражећи ништа заузврат. Абрахам Линколн је волео мачке а он је био познат као човек који је избегавао публицитет и изливне љубави и дивљења.

Дивља мачна сервал

мачка се лако креће по мраку. Примећено је да подрумске мачке имају дуже бркове од својих сестара које живе у светлијим условима. Мачкино чуло мириса право је чудо природе. За време I светског рата, написао је Карл ван Вехтен у књизи „Тигар у кући“, британска влада „мобилисала“ је пет стотина хиљада мачака. Неке су послате на море да „тестирају“ ваздух у подморницама, а неке на фронт у рово-

битних предака мачака развиле су се две главне породице: хоплофонеус (hoplopheneus) којој је припадао тигар са сабластим зубима и друге изумрле врсте и диниктис (Dinictis) од које воде порекло све модерне мачке.

Чланови породице мачака деле се на најпопуларнији начин у три рода. Роду припадају велике мачке: лав, тигар, леопард, јагуар. генус) има само једног члана — гепарда, најбржу животињу на свету. Трећи род

животињом. Припитомљавање се одиграло или у Египту па се одатле проширило, или се одвијало независно на разним местима. Египћани су припитомили врсту афричке дивље мачке (Felis libica) која у дивљем стању постоји и данас.

Прва дужност питоме феликс либике била је да чува амбаре од мишева али су на уметничким делима старог Египта приказане и мачке како у краљевској палати убијају змије. Египћани су, забележено је у Бени Хасану пре око четири хиљаде година, мачку звали маит а мачора мау. претпоставља се према ономотопеји маокања.

У сваком египатском храму посвећеном Сунцу нала-

„Добра мачна заслужује доброг миша“ — француска пословица

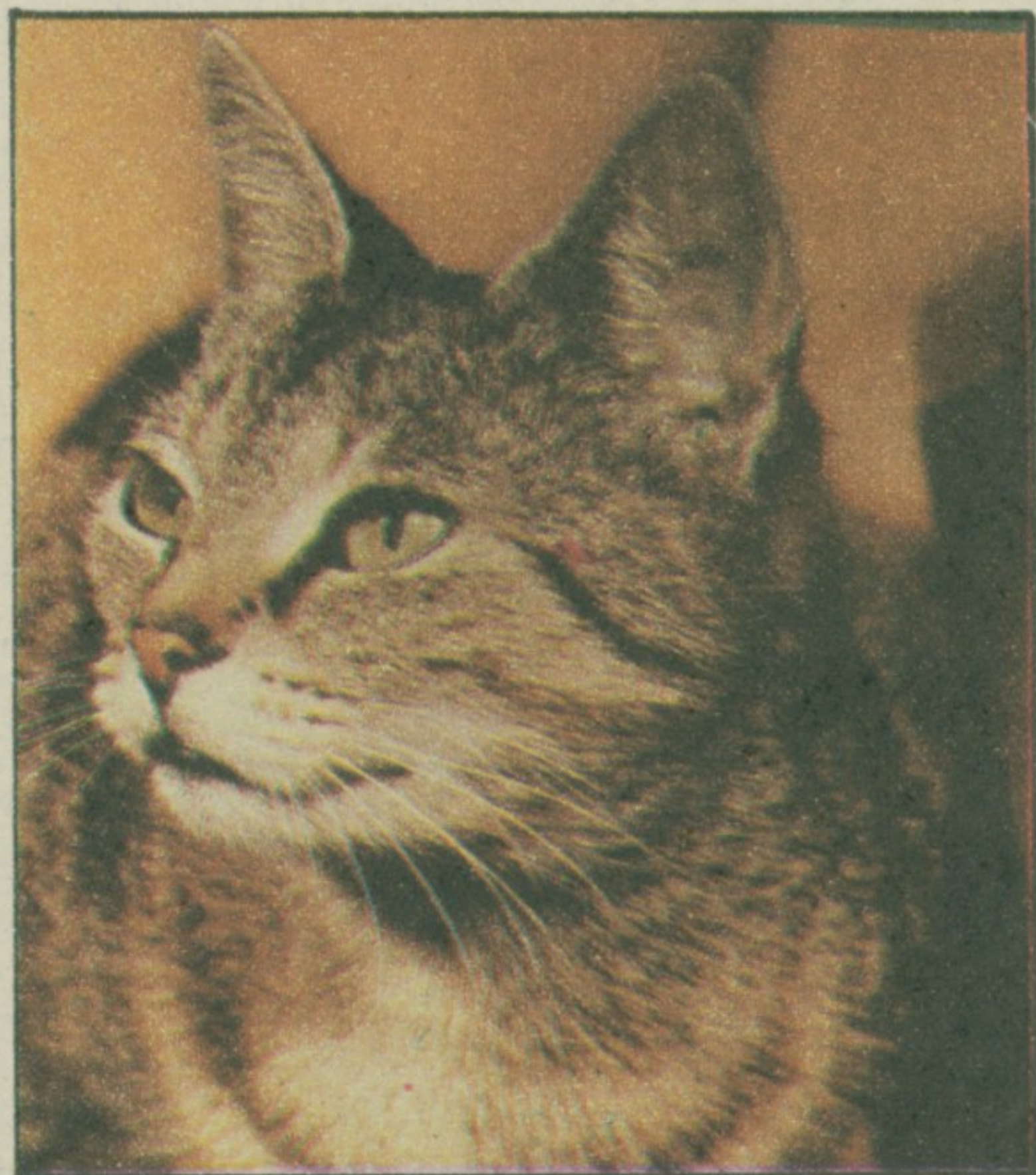
РАСНЕ МАЧКЕ

Имају педигре, учествују на такмичењима за најлепшу а строгим правилником је утврђено како морају изгледати да би им се признала чистота расе.

СИЈАМСКЕ — Ве-ома су популарне јер уживају у друштву људи мада су обично привржене само једном члану породице. Све мачке воле да играју а сијамске су суперлопуње.

ТИГРАСТЕ — У страним језицима зову се таби, вероватно по Атабијаху, делу старог Багдада, где се правила фина црно-бела свила са креним пругама и кружићима. Да би им се признала раса, морају да имају прописан распоред шара.

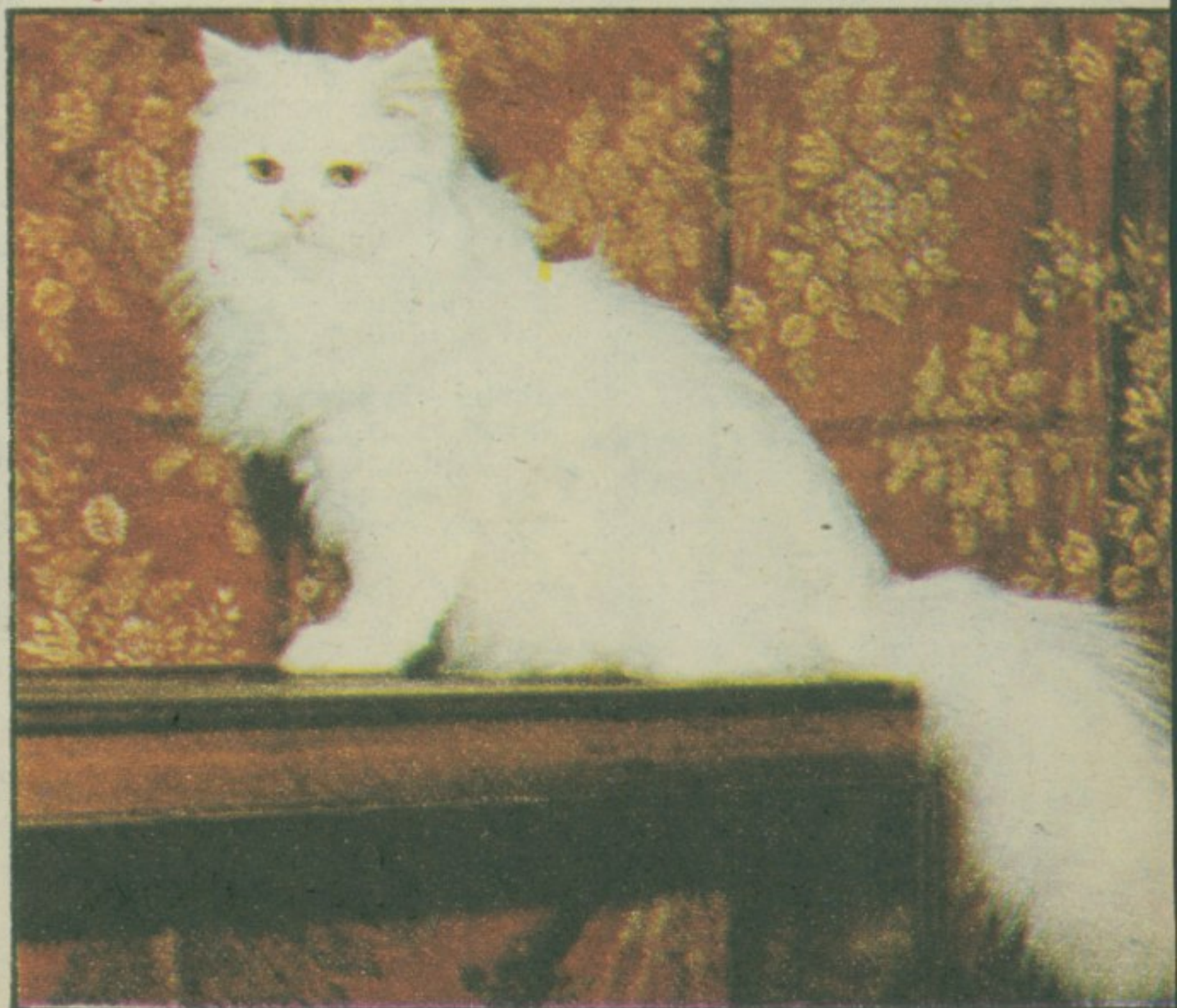

РЕКС — Нису ни дугодлане ни краткодлане већ новрцаве и резултат су специјалних укрштања. Чан су им и брнови изувијани. Имају само један слој длане, док остале мачке имају по три. Ретке су и стога веома скупе.

МАНКС — Потичу са британског острва Ман у Ирском мору и немају реп. Порекло им је загонетно. Према једној од бројних легенди испливале су на ово острво са потопљеног брода шпанске армаде. Шала нагне да се мачка манкс последња укрцала у Нојев ковчег. Ноју се журило јер се плашио потоп а је за њом снажно залупио вратима и откинуо јој реп.

ПЕРСИЈСКЕ — Звале су се ангорне нада их је крајем 16. века природњак Николас Перез донео из Персије у Француску. Расношно су лепе и на такмичењима редовно освајају трофеје. Нарочито се цене плаве. Беле могу да буду плавооке и онда су глуве. Ано имају наранџасте очи, чују нормално.

зила се и слика или скулптура мачке. После смрти мачке су мумифициране а такође и мишеви — да би мачке у посмртном животу имале шта да једу. Легенда каже да су Египћани 525. године пре наше ере због мачака изгубили битку са Персијанцима. Довитљиви персијански краљ Камбизис ставио је у прве борбене редове чопор мачака и египатски војници одбили су да одатну стреле на свете животиње.

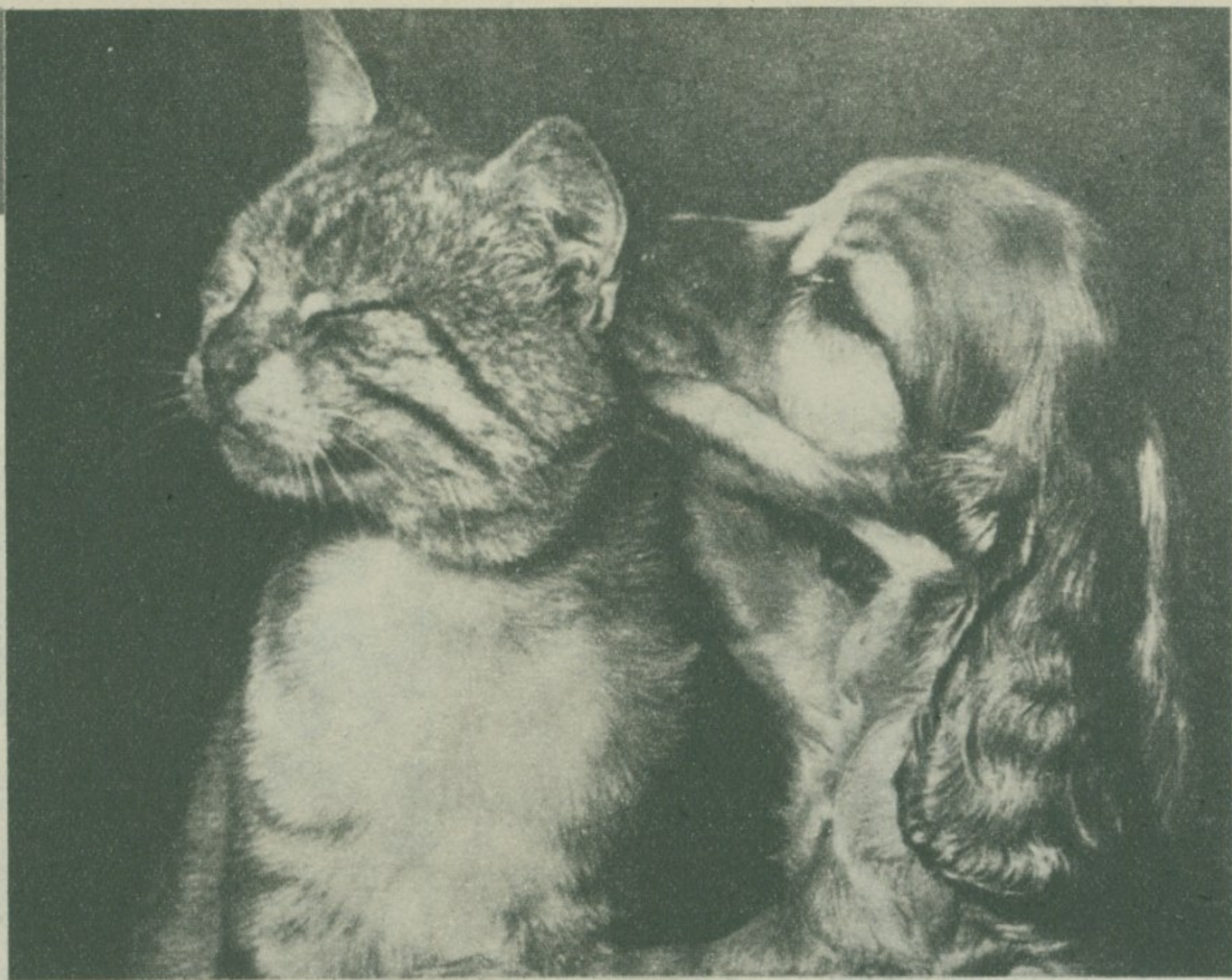
У Кини се веровало да гледањем у мачије очи може да се одреди колико је сати. Мачка је била светиња и у Кини, где се звала мао или мју, Вавилону, Бурми, Сијаму и Јапану.

Припитомљена афричка мачка доспела је из Египта у Европу, изгледа прво у Грчку. Стари Грци нису били особити љубитељи мачака, али су их ценили као ловце на мишеве.

Када смо код мишева, ево једне, можда истините, анегдоте. Закуцао неки путник на врата куће крај друма и скрушено рекао домаћини: „Страшно ми је жао, госпођо, управо сам прегазисо вашу мачку. Учинићу све да вам је заменим“. „Само изволите“, узвикнула је домаћица, „имам миша у кухињи“.

Феничански трговци довели су питому мачку на Апенинско полуострво много пре настанка Римског Царства. Ту се питома мачка укрштала са европском дивљом мачком чије латинско име (*Felis silvestris*) значи шумска мачка. Римски патрицији држали су

Врата никад нису била проблем

Ко наже да се пас и мачка не слању?

мачке у својим раскошним палатама и дичили се њиховом лепотом и грациозношћу покрета. Поредили су их са тигровима. Римска је и пословица, и сада жива у многим језицима: „Мачка једе рибу али низашта не би овлажила шепе“.

Ово није сасвим тачно. Пре свега све мачке знају да пливају, а турске мачке са језера Ван више времена проводе у води него на суви. Оне као раса јесу изузетак и имају и нарочиту длаку прилагођену боравку у води. Остале мачке не мрзе воду, али инстинктивно не воле да буду мокре јер лакше од многих животиња могу да навуку назеб или запаљење плућа. Али, и међу њима има на страних индивидуа.

Мачка Типи, члан породице Мекдоналд из Аустралије, рођени је морнар. Отац породице градио је јахту „Сарис“ у башти и Типи је још тада одлучила да ће јој ту бити омиљено скровиште. Када је „Сарис“ поринута, Типи је одбила да напусти палубу, па је и за њу направљен сигурносни прслук. Као што обично бива Типи се први пут случајно оклизула и плуснула у море кад на себи није имала прслук. Овај догађај био је одлучујући. Од тада Типи скаче са палубе и лови рибе за свој грош а понекад, када закључи да је време да се врати кући, напушта јахту на којој Мекдоналдови пецају и неустрашиво плива до копна кроз Мидл Харбор препун ајкула.

СВАКА ИМА ДЕВЕТ ЖИВОТА

Колико је стари век штовао мачке толико их је средњи прогонио и уништавао. На нишану мржње налазиле су се нарочито црне мачке. Сматрало се да у њиховим

телима обитавају духови вештица. За успомену на тај мрачни период остала је празноверица да црна мачак доноси месрећу ономе коме пређе пут. Сматра

преброди средњовековни погром. Свака мачка има девет живота, каже се од давнина. Изреци је вероватно допринела чињеница да мачка може да преживи

Над те видим из профила...

се да је истребљење мачака у средњем веку допринело ширењу куге јер су се пацови и мишеви размножавали без неопходне мачије контроле.

Али, мачке су једна животиња која је успела да

пад са велике висине. Четврти или пети спрат за цица-мацу је ситница. Године 1973. једна мачка треснула је са двадесетог спрата зграде у Монреалу и остала жива чак неповређена.

За време реконструкције Вашингтоновог споменика радници су готово на самом врху наишли на заблуделу мачку. Мачка се тргла од изненадне буке, изгубила равнотежу — што се иначе ретко догађа — и пала са скеда. Летела је преко сто седамдесет пет метара и жива али омамљена пала право пред пса луталицу. И пас се смртно уплашио и — растргао је.

Није забележено колико је та мачка била стара кад је изгубила свој девети живот, али се зна да домаће мачке просечно живе између осам и дванаест година — седам година људског живота одговара једној мачијег. Многе мачке живе знатно дуже од просека, до двадесет година. Рекордер у дужини живота је тиграста мачка неке енглеске домаћице — умрла је 24 новембра 1939. у дубокој старости од тридесет шест година.

ЧИНОВНИК НА ЧЕТИРИ НОГЕ

Све мачке хватају мишеве, неке из урођеног хобија а неке да би зарадиле за голи живот. Велики мачор Руфус боје песка био је запослен у Британском министарству финансија. Једног дана 1930. године чиновник високог ранга угледао је у ходнику Министарства миша, а од Руфуса ни трага ни гласа. Ствар је схватио веома озбиљно и одмах затражио да се испита Руфусова плата. Испоставило се да мачак неколико година није добијао повишицу и да његова примана нису довољна ни да се прехрани миш а камоли мачка.

Сазван је ванредни састанак али одељења Министарства нису могла да пронађу у чијој је надлежности Руфус. Због бирократске формалности од мачорове повишице не би било ништа да у помоћ није притекла леди Мод Лоренс с добровољним прилогом. Тако је Руфус добио богастије порције и — сасвим је дигао шапе од мишева. Ко би, уосталом, био луд да лови храну ако му је донесу на послужавнику?

Најдрагоценије мачке, зависно од тачке гледишта, су или тиграсти Мики који је током двадесет трогодишње каријере на једној енглеској фарми потаманио око двадесет две хиљаде мишева или две мачке миљенице богатог калифорнијског лекара који им је 1963. године завештао новца и некретнина у вредности од пет стотина хиљада долара (милијарду и пет стотина милиона старих динара пре светских инфлација).

Највећи број мачака држе Американци — званично око двадесет пет милиона. Ту нису урачунате мачке луталице којих у САД има око двадесет милиона. Ово је засад апсолутни светски рекорд.

Бојана Дожкић

ЛОПОВИ УЗМИЧУ ПРЕД НАУКОМ

НА

КРИВОГА БЕДА

СТВОРЕН ИСКЉУЧИВО ДА СЛУША И ИЗВРШАВА НАРЕЂЕЊА, КОМПЈУТЕР ЈЕ НЕМОЋАН КАД ПАДНЕ У РУКЕ КРИМИНАЛАЦА. ЕЛЕКТРОНСКОМ МОЗГУ ОЧИГЛЕДНО НЕДОСТАЈУ ВИЈУГЕ.

Једног дана, пре неких двадесетак година, рачуновођа по имену Елдон Ројс сео је испред компјутера, дубоко уздахнуо и дао се на реализацију добро смишљеног лоповског плана који је требало да му обезбеди милион долара незаконите добити од фирме за коју је радио. Како је касније сам изјавио, одлучио се на овај корак јер се осећао преварен. Обећање да ће учествовати у расподели вишкова изјаловило се и он је смислио освету уз помоћ компјутера.

Његово предузеће бавило се прометом воћа и поврћа и продајом на велико. Посао је укључивао транспорт, смештај у магацине, паковање робе и сл. Цене су се непрестано мењале и само је компјутер могао да региструје сваки овај детаљ. Осим тога, рачуни и друга документа, који су раније подлежали различитим проверама, претворени су у специфичне знакове на електроничној траци у којима је Ројс видео своју шансу: специјално програмирани компјутер повећавао је продајне цене и смањивао вредности уплата а затим разлику, у виду стотих делова долара, делио по рачунима тако да се промена износа готово није ни примећивала. Сваке недеље Ројс је подизао своју гајну добит у виду уплатнице у корист добављача којег је сам измислио. На овај начин он је за шест година присвојио жељених милион долара (један долар — око 30 динара). Кад је најзад одлучио да се заустави, то више није могао да учини. Утврдио је да би се у том случају прилив средстава нагло повећао па би на себе одмах навукао сумњу. Пошто га је кад-тад чекала иста судбина чије му преостало ништа друго него да се сам пријави полицији. Добио је десет година затвора.

Ројсов случај је занимљив и по томе што је на

самом почетку компјутерске ере у Америци истакао слабе тачке система који се базира на рачунарима и у којем је данас у овој земљи запослено преко три милиона особа. Ројс је, дакле, био зачетник једне нове врсте „криминала на фин начин“ који Америку из дана у дан све више и више кошта. Према процени Едварда Бројда, уредника листа „Свет компјутера“, крађе уз помоћ електронских мозгова годишње се увећавају за вредности које премашују више милијарди долара. А открива се тек свака десе-
та.

МОЖЕ И ТЕЛЕФОНОМ

На жалост, са усавањем рачунара могућности за крађе овог типа све су бројније. На пример, све чешћа пракса да се многобројни клијенти на одређено време служе једним јединим великим компјутером као и упрошћен начин његовог коришћења — телефоном или теледириговано — пружили су нове могућности злоупотребе електронских справа за обраду података. Довољно је сазнати шифру неког од корисника истог компјутера па да се, уз помоћ те информације и једног апарата сличног писаћој машини који је повезан са телефоном, компјутеру саопште разноврсни подаци и издају упутства у вези са новчаним прометом.

Други извор ризика су аутомати који баратају новцем и немају директну везу са банкама а стављају се у погон помоћу магнетских картица које замењују кредитна писма и могу лако да се фалсификују.

Иако компјутери извршавају хиљаде једноставних операција које су међусобно повезане сложеним програмима, грешке су лако уочљиве и потребно их је стално исправљати. Тако,

док су већини запослених доступни само неки подаци, програмер мора све да прати како би увек био спреман да интервенише. Неки се, при том, послуже лукавством и апарат про-

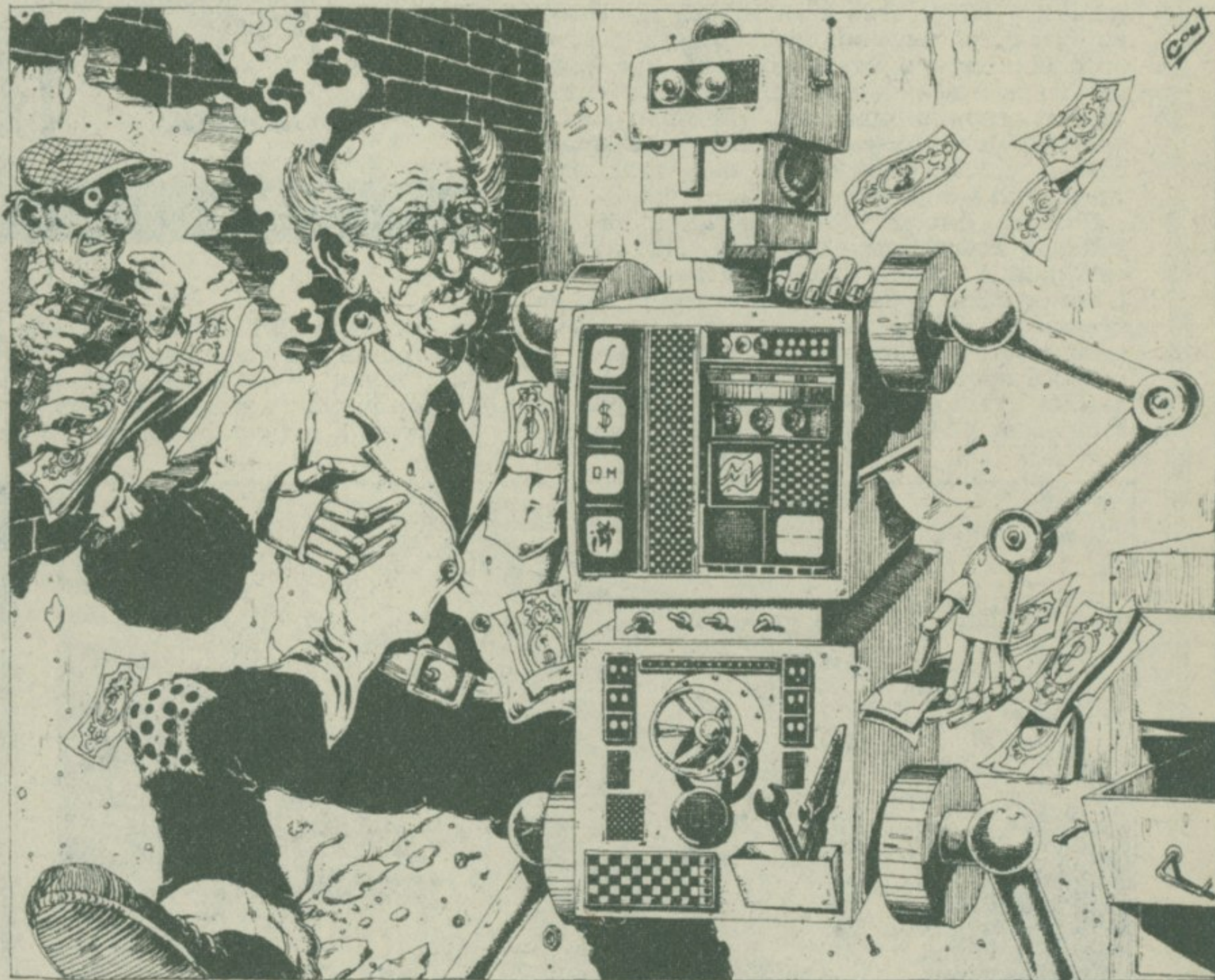
ци који имају слободан приступ компјутерима. Благајници, на пример. Некада су они склонили крађи једноставно завлачили руку у касу и служили се готовином. Сада притискајући на дугмад терминала који је телефонском линијом повезан са обрађивачем података, стављају у погон компјутер који послушно извршава сваку њихову „наредбу“. На овај начин је 1978. године једна благајница Удружене штедионице у Њујорку украла безмало два милиона долара. Налагала је компјутеру да са неких рачуна брише одређене износе и књижи их у корист непостојећих особа.

Да компјутером могу да се послуже и људи који не припадају установи у којој се он налази, најбоље сведочи следећи пример: компјутеризовани рачунски систем у једној вашингтонској банци за идентификацију штедиша, уместо потписа, користи магнетизоване бројчане симболе одштампане на листићима за улагање. Криминалац који је у овој банци отворио рачун, своје обележене листиће кришом је заменио са оним резервним који стоје на шталтерима банака а користе их улагачи који

моћ компјутера: незаконито је присвојено две милијарде долара. Кад је, напиме, пре неколико година продаја осигуравајућих полиса почела да опада, да би спасла фирму, управа је кренула са продајом лажних полиса разним компанијама које се баве осигурањем. Куповали су их по сниженој цени очекујући да ће носиоци наставити да плаћају премије.

Ово кружење лажних полиса контролисао је компјутер. Пуне две године памтио је све могуће (лажне) податке и тиме пружао уверење у њихову аутентичност: регистровао је лажне промене адреса, обавештења о смрти осигураника и остало. Новац од компанија које су куповале полисе коришћен је за исплату премија по другим, такође лажним, полисима. Најзад, кад је обмана осамнаест функционера друштва откривена, утврђено је да је шездесет три од деведесет седам хиљада полиса било лажно.

Данас се улажу огромне своте да би се спречиле овакве крађе. У промету су већ електронски мозгови програмирани да реагују на сваки покушај злоупотребе, иако они најупорнији по-

грамирају тако да, рецимо, занемарује захтеве за исплату који се односе на њихове личне рачуне.

КАД ЈЕ ЧОВЕК БРОЈ

У осамдесет одсто случајева ове компјутерске крађе извршавају несавесни програмери. Користећи се подацима којима компјутер располаже, они су у стању да учине све што желе и доскора су само пуким случајем могли да буду откривени.

Поред неодговорних програмера ту су и службени-

неким случајем забораве листиће са ознаком, па уписују своје име и презиме. Сваку њихову уплату компјутер је аутоматски књижио на рачун претвара. За само три дана он је накупио пет хиљада долара, подигао их и нестао без трага.

ЈОШ РАЊИВИ

У неким случајевима дирекција установе сама руководи центром за обраду податка. С тим у вези, случај Еквити Фонд корпорације највећа је досад откривена превара уз по-

кушавају индиректан контакт и превару уз помоћ других компјутера. Најновији модели реаговаће и на овакве покушаје.

Побољшаће се и систем идентификације — пројектован је компјутер који помоћу ласерског уређаја снима отиске прстију и претвара их у знакове за распознавање. Али, све док нови уређаји не буду у стању да омету сваки покушај злоупотребе савремених обрађивача података, биће крађа, оних које се могу открити као и оних за које нико никад неће сазнати.

ВРШАЦ

У југоисточном Банату, на подножју Вршачког горја, налази се Вршац. Први трагови људских станишта на овом подручју, иначе изузетно богатом археолошким налазима из разних периода, потичу из млађег палеолита. Међутим, први писани документ у којем се спомиње име града је сачувани извештај једног калуђера мађарском краљу Бели VI, с почетка 14. века.

Археолошки налази указују на трако-мизијска староседелачка племена, продоре Кимераца, на миграције Келта. У првом веку старе ере Вршац се, као и јужни Банат, налази у саставу моћне дачанске државе. Касније је град спадао у шири појас Римске империје, а на падинама брега саграђена је и мала римска тврђава — осматрачница. У самом Вршцу и његовој ближој околини бројна су налазишта Сармата који овим делом Карпатске долине доминирају скоро три столећа, односно до почетка 5. века. Већ у 8. веку на ово тле досељавају се Словени, а крајем 9. века и Мађари.

Турци су Вршац први пут освојили 1552. године, а током пола века вођено је неколико битака за вршачки град. Године 1594. поново је подигнут устанак сељака које су помагали ердељски кнежеви. Устаници су напали и освојили град, али тај успех био је краткотрајан. Последња битка око Вршца вођена је 1602. године и од тада град губи значај као утврђење.

Познати Евлија Челеби записује 1664. године да Вршац има 300 кућа, 110 дућана, три дاميје, медресу, две школе, водовод, јавно купатило, пет ханова и суд. Наравно, чувени путописац није пропустио да спомене и богато виногорје и „укусно прожђе“.

Борбе против Турака и године турске владавине уништиле су већину историјских споменика. Године 1717. Вршац је ослобођен

од Турака и 1720. постао средиште Вршачког диштрикта. Од тог времена нагло се развија. Али, током 18. века овај град доживео је озбиљна ратна пустошења: приликом турског упада 1737. године делимично је спаљен. Ус-

коро је уследила нова трагедија: 1739. епидемија куге преполовила је његово становништво. Међутим, приликом последњег турског упада у Банат, 1788. године, Вршчани су успели да сачувају град од разарања.

МАГИСТРАТ НА ТРГУ — Градска кућа, данас зграда Скупштине општине Вршац, била је раније седиште вршачке муниципације или „Магистрат“ а чине је, у ствари, три зграде подизане у три века. Занимљиво је да у једном њеном делу још постоји нарочито улећнуће у зиду са специјалним карикама за које су некада везивани окривљени и тако излагани погледима својих сутрађана.

НЕОБИЧНА ШКОЛА — Првог дана 1806. године у Вршцу је рођен Јован Поповић, по оцу назван Стерија, сигурно највиђенија личност Вршца и један од најзначајнијих писаца наше књижевности. Сем изузетних књижевних дела, од којих су најпознатије комедије, у овом граду није остало готово ништа што је, као споменик, блиско везано за славног Стерију. Претпоставља се да је и ова кућа, позната у Вршцу као Стеријина, била, у ствари, власништво његовог брата Ђоке.

ЗА КОНАК

ИЗ ВРШЦА — У ЕГИПАТ — Оно што је Стерија у историји књижевног живота, то је Паја Јовановић у сликарству. Мајстор палете рођен је у Вршцу 4. јуна 1859. године. Познат, поштован и имућан још за младости, а знатижељан по духу, чувени сликар годинама путује Европом, да би се отиснуо до Цариграда, Египта и на Кавказ. Његовој породици припадала је и кућа на фотографији, позната у Вршцу као „апотека на ступенице“, саграђена у другој половини 18. века. Године 1784. у њој је отворена прва аптека у овом граду.

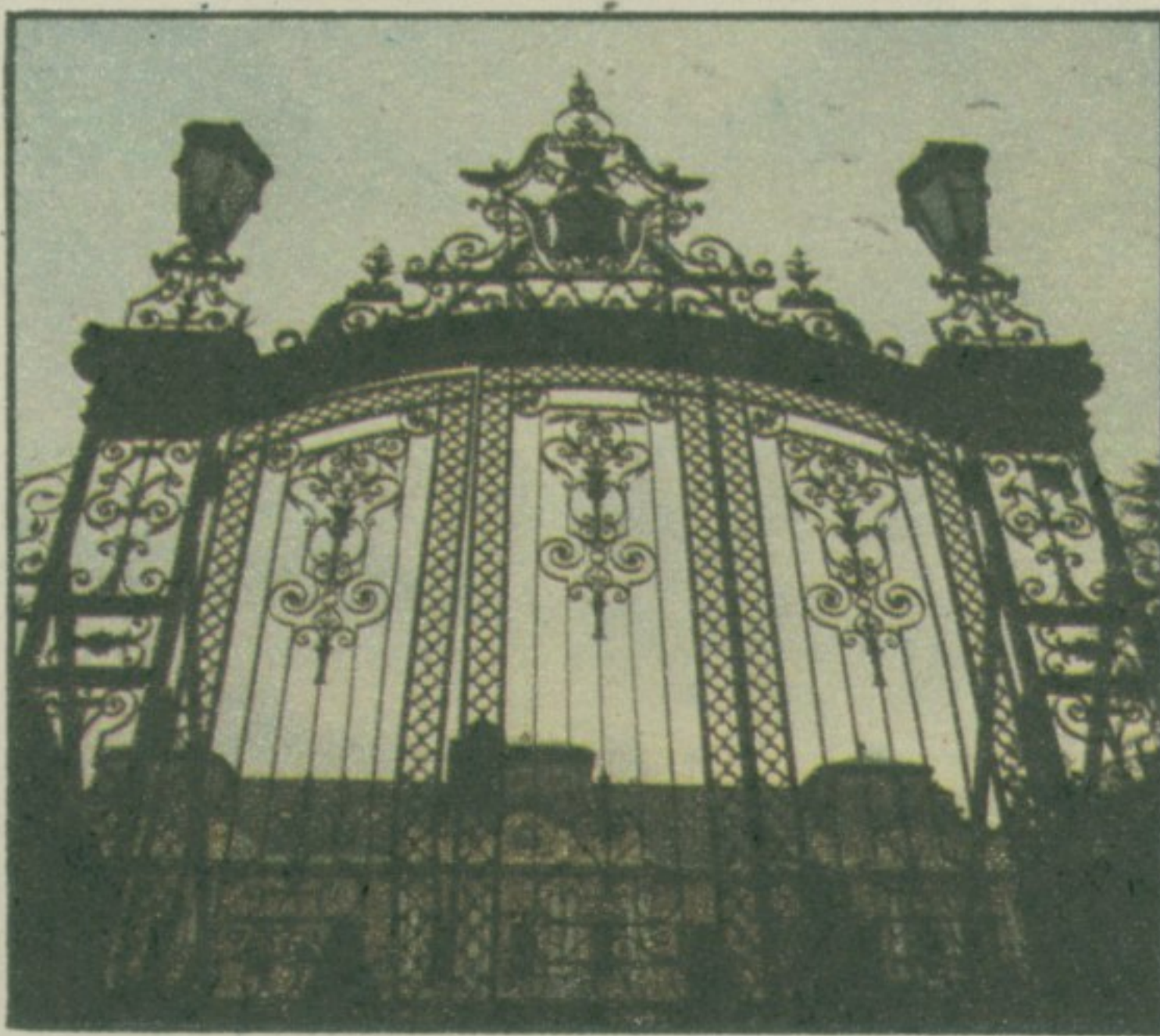

ВОЈД БЕЗ ПРЕБИЈЕНЕ ПАПЕ — Према предању, Карађорђе је, напустивши Србију после првог устанка, на путу за Русију боравио и у Вршцу. Тада је преноћио у овој згради. Пошто, наводно, није имао новаца да плати преноћиште, оставио је газди два пиштоља, по чему је ово барокно здање и добило назив у народу: зграда „Два пиштоља“.

КО ПРОЛАЗИ УЛИЦОМ? — Ко год први пут дође у Вршац, одмах ће да уочи нарочите прозоре готово пола метра истурене на улицу и застакљене са три стране. То су познати вршачки „кибицфенстери“ или „финдери“, прозори — осматрачнице, који постоје на старијим кућама само у Вршцу, неким ближњим местима и — више нигде.

ВИНО У ФОНТАНИ — У централном вршачком парку уздиже се ова фонтана са барокним фигурама, вероватно једна од најнеобичнијих фонтана у нас. О њој се зна само да је саливена у Вршцу. Међутим, знаменитија је по томе што је некада, у време бербе грозђа, кроз њу уместо воде текло — вино! Живели!

НАЈЛЕПША У БАНАТУ — Двор Епархије банатске, седиште банатских епископа, саграђен је средином 18. века. Иако је ово раскошно здање претрпело многе измене приликом преправки почетком овог века, и данас плени погледе и пролазнике. Поред значаја који има као изузетан архитектонски објекат, овај споменик уско је везан за историју српског народа под аустријском влашћу.

ВЕЛИКЕ МИСЛИ ИЗ СКРОМНЕ КУЋЕ — Другог дана октобра 1944. године Вршац је ослобођен и у град је дошао део Врховног штаба са другом Титом на челу. Из ове скромне куће Врховни командант је руководио операцијама за ослобођење Београда.

ХИТ-СТРАНА

ЕРИК БАРДОН

ПРВИ трагови седих власи почели су да се јављају у коси Ерика Бардона, а како и не би када ће 11. маја напунити 40 година! Можда то не изгледа много за радни век човека, али за једног певача који је више од двадесет година провео на музичкој сцени то представља цело поглавље. И заиста, Ерик Бардон означава читаву једну еру у поп музици. Почео је још 1960. године у Њукаслу, да би после од аматерске групе „Алан Прајс Комбо“ направио чувене ЕНИМАЛСЕ (ANIMALS). Најчувенији хит „Кућа излазећег сунца“ (The house of the rising sun) остао је до данас непревазиђен баш због гласа Ерика Бардона. Касније су ту песму певали многи али нико као Ерик! Тада су га прозвали „бели Црнац“!

Његов животни пут је чудан. Успеси и падови су се смењивали и неколико пута је морао да почне од нуле. Године 1966. распадају се ЕНИМАЛСИ. Алан Прајс (Alan Price) оснива сопствену групу, Час Чендлер (Chas Chandler) открива једног црног гитаристу коме постаје продуцент а тако и верни пратилац на кртком животном путу Џимија Хендрикса (Jimmy Hendrix). Ерик Бардон покушава да настави са НОВИМ ЕНИМАЛСИМА (THE NEW ANIMALS), одлази у Америку и чак има два велика хита „Небески пилот“ и „Ноћи Сан Франциска“, али га живот у Америци, а нарочито у Лос Анђелосу баца у нова искушења. Тамо долази у додир са дрогом и почињу његова лутања. Прво покушава са „правим Црнцима“ па формира групе УОР (WAR). Резултат је ЛП плоча „Ерик Бардон обајвљује рат“. Успех са новом групом био потпун да није Ерикове склоности ка дроги и алкохолу. Упушта се у сумњиве послове: оснива фирму за снимање плоча, али је избор тако јадан да фирма ускоро пропада. Онда се окреће филму, жели да буде режисер, па филмски глумац, али без успеха. Када је понсво

дошао до дна одлучује да почне све из почетка. Прво се лечи, затим одлази у Европу, у СР Немачкој упознаје будућу супругу Брит, а 1973. године добија кћер. Породични живот му помаже да изиђе из кризе, али му треба доста времена да се поврати као музичар. Када га је популарни немачки певач Удо Линденберг узео у свој тим 1979. године за турнеју по СР Немачкој, Ерик је са великом муком издржао непрекидно певање и концерт за концерт после вишегдишње паузе тако да је после тога морао у болницу на лечење јер је сасвим изгубио глас. Био је то велики напор, али се исплатило. Стекао је нове симпатије публике, добио велики број навијача, упознао нове музичаре. Резултат тога била је ЛП плоча „Тата“ (»Darkness, darkness«), али и формирање једног новог ансамбла, па је тако настала ВАТРОГАСНА БРИГАДА ЕРИКА БАРДОНА. Та нова група је снимила прошле године врло успели албум „Последња трка“ (The Last Drive). Насловна песма има необичну идеју: у пролеће 1983. године извори енергије пресушују, нафта је таква реткост да многе земље забрањују употребу приватних аутомобила. Возила може да употребљава само армија. Сви возачи се окупљају на северу Европе са својим аутомобилима и полазе на последњу вошњу!! Заиста необична тема за једну песму. На истом албуму се налази и „Последњи песник“. И ту има песимизма:

„Узели сте ми све испред мене,
узели сте све поред мене
а сад хоћете да ми узмете и сунце“

Али, то је оно што тренутно осећа Ерик Бардон.

ПОСЛЕДЊИ
ПЕСНИК
(THE LAST POET)

Музика: Ерик Бардон
(Eric Burdon)

Текст: Бехан
Пева: Ерик Бардон

You have taken the east
from me.
I accuse you, you have
taken the West from me.
You have taken what is
before me.
You have taken what is
behind me.
You have taken the moon.
Now you wanna take the
sun from me.
And my fear is great.
That you have taken my
god from me.
From the spirit, we do
right:
From the spirit, we do
wrong:
But who dares to say,
What is right or what
is wrong.
When it's done from the
spirit.
When it's done, from the
spirit.
Translate me into English.
translate me into French.
Transcribe me into what
you will.
But please don't take my
woman,
Leave my woman alone.
There is sadness in my
sadness.
When I'm sad.
There is gladness in my
gladness.
When I'm glad.
There is madness in my
madness.
When I'm mad.
But please don't take my
madness
The sadness in my sadness.
Hold nothing to my madness
And we can get so low
down.
And we can get so low
down.
Take my spirit some place
else.
Some place else, to the
higher ground.

ПОЉУБАЦ
И ЊЕГОВИ
НАСЛЕДНИЦИ

Америчка група КИС (KISS) прво је скренула на себе па жњу због необичних маски са којима су излазили пред публику. Прерушавање, наравно, не би много помогло да нису били извршни музичари који су темпераментним звуком дизали на ноге многобројни аудиторијум. Убрзо су постали једна од најпопуларнијих америчких група и с правом се може рећи да су стекли и светску

Понекад се догоди да неком ансамблу изиђе плоча на којој свира — неко други! Није то никаква подвала већ потреба да што пре изиђе са првом плочом, а група још није тако добро увежбана да би оставила довољан утисак. У том случају „позајма“ се један или више музичара, плоча се сними, а ансамбл тек касније увежба свирање. Код нас је, на пример, познато да млади ансамбл ПРВА ЉУБАВ није свирао на својој првој плочи, али то гледаоци телевизије нису знали јер су тамо свирали на „плеј-бек“. Још познатији је случај са америчком групом МАНКИС (MONKEES). То је била супергрупа за коју су били направљени велики и скупи планови. Читав тим композитора, аранжера, писаца, организатора и рекламних агената радио је за њих. Тек када је све било готово, расписана је аудиција за чланове. Од музичара се тражило да свирају најмање два инструмента, да певају, да играју, да су млади и леги. Наравно, било је тешко испунити све услове, али кад су нашли ту четворицу, онда се поставило питање плоче. Цела машинерија је требало да се покрене, а младићи још нису били довољно увежбани. Решење је било да неко други сними ту плочу, а МАНКИСИ ће се уживо појавити касније.

Пре неколико година је један од највећих хитова у Европи била песма „Жута река“ (Yellow River). Свирала је група КРИСТИ (CHRISTIE) која је гостовала и у нашој земљи. Била је то лепа мелодија, лако се памтила, па је

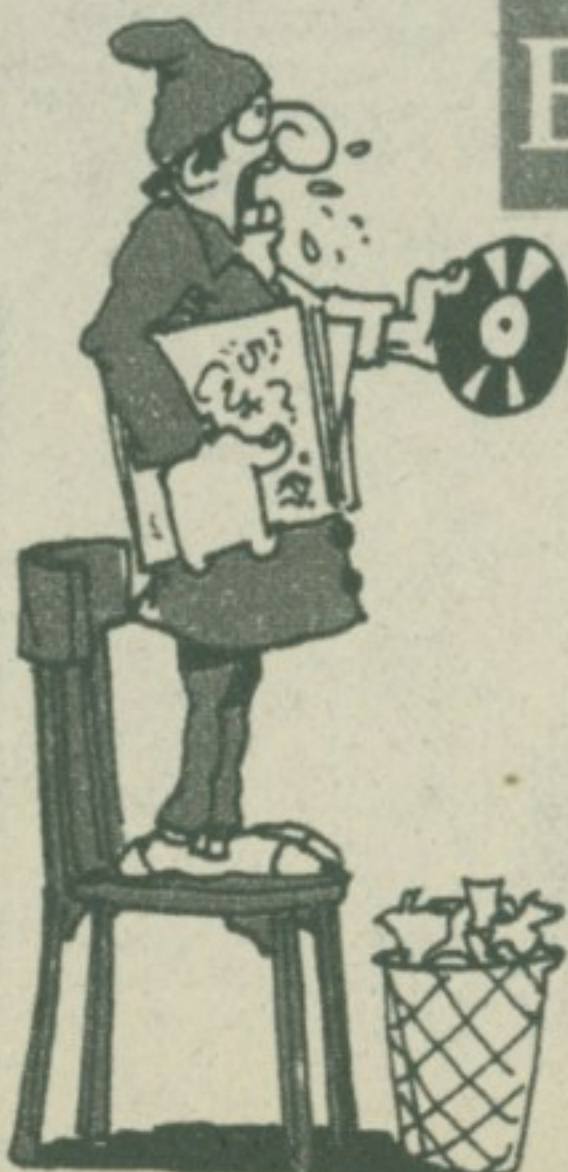
Берза плоча

Продајем добро очуване ЛП плоче, а у обзир долази и мењање. „The best of...“ (JIMMY HENDRIX). „Love for sale“ (BOB DYLAN). „Give as you give“ (SWEET). „Greatest hits“ (JOHN TRAVOLTA). 7 ПЛОЧЕ СРЕБРНИХ КРИЛА, 7 ПЛОЧЕ ЗЛАТИХ, ЗЛАТИНА ЧОЛИЈА ИТД.

Горан Лазаревић,
Пролетерских бригада
15300 Лозница

Продајем добро очуване ЛП плоче: „Ainsi soit il“ (DEMIS ROUSSOS). „Discovery“ (ELO). „Elvis' Golden Records“ (ELVIS PRESLEY). „A star is born“ (BARBARA STREISAND). Срце моје (ЦО МАРАЧИЋ) Љупка (ЉУПКА ДИМИТРОВСКА).

Здравко Барбарих,
Насеље „Иво Лола Рибар“ Е
55000 Славонски Брод

славу. Но баш кад су били на врхунцу, група је почела да се осипа. Питер Крису (Peter Criss) је досадило да изгледа као мачка, скинуо је шминку и оженио манекенком „Копертон“ Дебром Свенском. Публика је то схватила као шамар па су Дебру прогласили за Јоко Оно групе КИС, алудирајући на распад БИТЛСА после женидбе Џона Ленона са Јоко Оно. Узалуд је Крис бранио своју супругу говорећи да је њему већ тридесет и четири године и да му више не приличи да се на сцени појављује као „мачор“, поготово што је поштовалац Френка Синатре и ученик Џина Кроне. Због погрда које су анонимни обожаваоци телефонском саопштавали његовој жени, млади брачни пар је морао да се лиши — телефона!

Љутња поштовалаца групе КИС ипак је била узалудна. Пре или касније, морало је доћи до самосталних каријера њених чланова,

па су до сада, поред заједничких албума, сви чланови групе снимили и сопствене ЛП плоче. Занимљиво је да је сваки члан узео своје име као назив албума, па тако имамо: »Paul Stanley« (CBS E 71040), »Peter Criss« (CBS E 71042), »Ace Frehley« (CBS E 71040), и »Gene Simmons« (CBS E 71039). По напуштању групе КИС Питер Крис планира нови албум (»Out of control«) уз пратњу Њујоршке фил хармоније!

Било како било група КИС је обе збедила свој континуитет јер маске остају, а музичари могу и да се промене. Захваљујући баш тим маскама четири шеснаестогодишњака из Новог Београда одлучили су да формирају групу КИС ЈУНИОРИ. За сада им је успело да изгледају истовремено као и њихови узорци, а што се тиче музике — видећемо! Мора да прође још која година док од јуниора постану — сениори!

МОУ ИЗБОР

Ја сам Аце Ангеловски, један од најбољих диск-џокеја у Македонији. Ученик сам IV разреда Средње грађевинске школе у Струги а живим у Битољу. Сакупљам плоче и имам их око 2300. За мене су најлепше следеће композиције:

ДОМАЋЕ

1. ЦРНО-БИЈЕЛИ СВИЈЕТ — Прљаво назалиште
2. СВЕМУ ДОЂЕ КРАЈ — Генерација 5
3. СТРАНИЦЕ ДНЕВНИКА — Парни ваљак
4. ЦИГАНКА — Ден за ден
5. НАЗАД У ВЕЛИКИ ПРЉАВИ ГРАД — Рибља чорба

СТРАНЕ

1. ANOTHER BRICK IN THE WALL — Pink Floyd
2. YOU'VE GOT TO HIDE YOUR LOVE AWAY — The Beatles
3. HOTEL CALIFORNIA — The Eagles
4. VIDEO KILLED RADIO STAR — The Buggles
5. HEY JOE — Jimmy Hendrix

ПРИЧА О ЖУТОЈ РЕЦИ

хиљаде људи певушило или звиждукало ову песмицу. Убрзо по штампању, плоча је достигла милионски тираж, постала златна и за годину дана продата у преко два милиона примерака. Тако велики успех донео је славу ансамблу и када је крајем године бирана најпопуларнија — мелодија „Жута река“ је надмоћно победила. То је за последицу имало и свечану предају награде. А награду је требало да уручи нико други до престолонаследник Чарлс!

У Енглеској је одвајкада обичај да се на свечаности на којима присуствује краљевско лице мора носити свечана одећа. У овом случају био је обавезан смокинг и лептир машина. Али, ансамбл КРИСТИ никад у животу није имао таква одећа! На својим концертима су увек били шаролико обучени, па су се и на свечаности појавили обучени као хипици. Наравно, нису стигли даље од портита. Овај је био врло строг, захтевао је: или црна одећа или нема ништа од уласка. Чланови ансамбла су све то схватили као добру шалу, па су се окренули и отишли — у кафану, да прославе свој успех! Једино је био очајан Брајан Лонгли (Brian Longley), њихов менаџер и продуцент. Сутрадан се прочуло о овом инциденту па се публика подвојила: једни су им одобравали поступак

(крајње је време да се укине крути протокол), други су рекли да је то невазпитање и обичан безобразлук.

Али, цела ствар се није завршила само на етикецији. Пошто су на поменутој свечаности дељене и друге награде, међу музичарима се нашла и група ТРЕМЕЛОС. И када је прочитана песма „Жута река“, Алан Блејкли, члан групе ТРЕМЕЛОС, рекао је у шали човеку у смокингу који је тог тренутка био крај њега: „Уместо групе КРИСТИ могли бисмо баш и ми да изиђемо — јер смо ми снимили ту плочу! На његову несрећу, тај непознати у смокингу био је новинар „Дејли мирора“ и сутрадан је пукла брука! Строго чувана тајна доспела је на стране овог листа и никакав деманти није могао да помогне.

Тако је у историји поп-музике остало забележено да је први хит групе КРИСТИ снимила група ТРЕМЕЛОС. Наравно, шеф групе и певач Џеф Кристи тражио је касније да његов ансамбл сними „Жуту реку“, али компанија није дозволила да се не би приметила разлика. Мислили су — тајна се неће открити! Иначе све остале плоче групе КРИСТИ снимили су они сами: „Сан Бернардино“, „Човек са много лица“ такође су достигле милионски тираж, али никада популарност „Жуте реке“.

ПРАВИ
ИЛИ
ЛАЖНИ?

ПИРАТИ ВИСОКЕ МОДЕ

Кад гледате ове цртеже и моделе на луткама шта бисте рекли: да су прави или лажни? То јест, јесу ли ово оригиналне креације диктатора високе моде, или — копије?

Тешко да би ико осим самог креатора могао да одговори на то питање (на нашим сликама су оригинални историјски модели, изложени већ месец и по дана у миланској књижари „Хиљаду и једна ноћ“). А мало је познато да су модели високе моде неко време представљали огроман изазов за фалсификаторе. Не баш из хобија! Била је то уносна грана привредног криминала у којем су учествовали снажљиви лопови међународног калибра.

Каже се да се мода на свету појавила одмах после смоквиног листа. А можда никад у историји модни креатори нису били толико цењени као у првој послератној деценији. У то време кад се свет још борио с немаштином, у Паризу је седео Диор и гледао кроз неки прозор на париске мансарде, тако да му је 1947. синило да лансира „њу лук“ (нови изглед). Он се састојао у женственом изгледу жене и, наравно, одмах се допао. Тако је Диор постао Диор, а прославили су се и други, све сами Французи и Парижани: Коко Шанел, Жак Фа, Карвен, Роша, па остали.

У ствари, као да се помало вратила мода из првих деценија нашег века, са равним хаљи-

нама, спуштеним струком и шминкама које су постале шиљатије него икад, са штиклама танким попут игле. И шешири су опет ушли у моду, вечерње хаљине поготово... Отмени и богати су, наравно, имали времена и пара за изласке и тоалете.

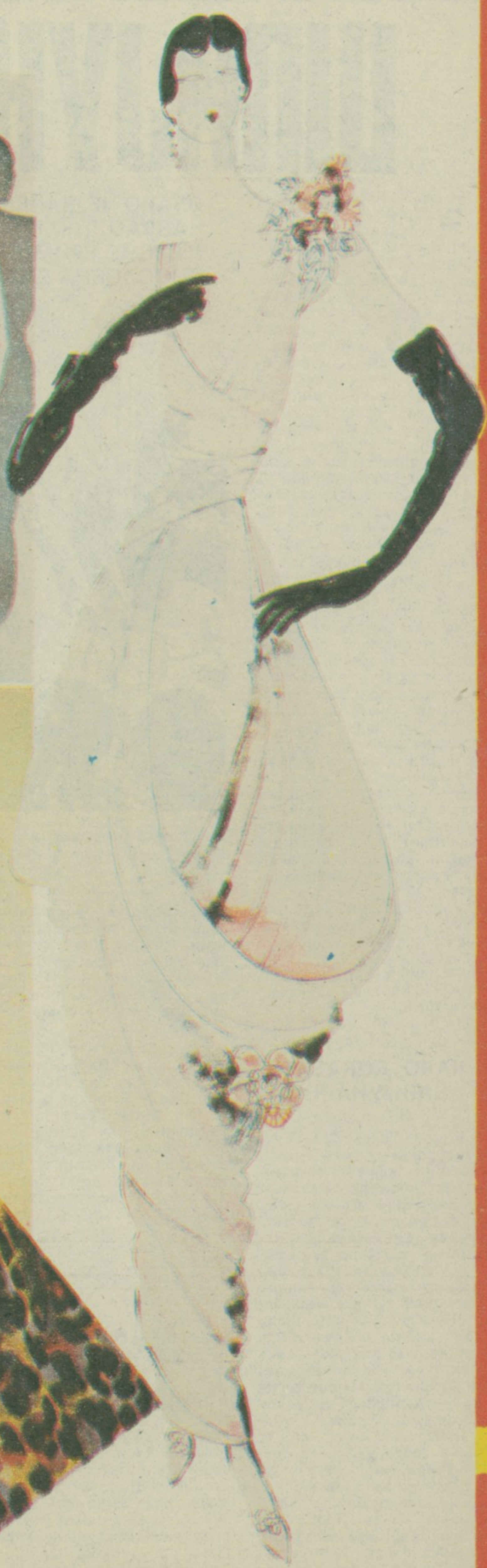
Француска мода, разуме се, била је намењена власницима дебелих лисница, а таквих је највише било — преко Океана, у Америци. Али сви париски креатори заједно не би могли да произведу толико скупocenих хаљина колико су Американке хтеле да купе. Процењивало се да је заинтересованих за колекције било чак двадесетак хиљада!

Па ако сами творци модног луксуза нису могли да сашију толико хаљина, то су могли — фалсификатори! Пирати високе моде, како су их називали у париској полицији која је имала доста око њих. Ипак, шверцере моде полиција никада није стварно онемогућила. То је учинило тек време: данас висока мода нема прођу из педесетих година, па ни фалсификовање није тако уносно. Уосталом, највећи париски креатори одавно већ производе конфекцију па и све друго, чак упаљаче и хемијске оловке. Наплаћују име.

На следећој страници доносимо неке најзбудљивије епизоде хватања шпијуна високе моде, о којима је наредник париске полиције Ги Иснар написао целу књигу.

Фалсификатори модела морали су бити људи без маште и са много талента: требало је по сећању репродуковати модел виђен једном или два пута на модној ревији. Изгледа немогуће, али су они најбољи то чинили са 95 процената подударности са оригиналом! То су били лопови, али са задивљујућом меморијом, посебно када се зна да би запамтили детаље двадесетак модела који би продефиловали пистом за само један час. Ово су оригинални модели из „златног доба“ високе моде, када је цветало фалсификовање. Можете их гледати колико хоћете, а онда затворите „Забавник“ и покушајте да их нацртате по сећању и добићете представу о способностима модних фалсификатора!

ШПИЈУНИ У ЧИПКАМА

Елзи Едел је била шармантна млада Американка без икаквог талента за модне креације, али са таквим „кликером“ да је згрнула богатство за једну једину сезону! Требало се само сетити, али и имати почетни капитал јер једна креација Диора, Карлена, Шанел или Нине Ричи, може да кошта и колико аутомобил, на пример. Тако је било и педесетих година када је Елзи Едел допутовала у Париз, присуствовала модним ревијама и купила 42 модела. Спаковала их је у своје кофере и вратила се у САД. Није ни царину платила, забога па то је њена лична гардероба!

Елзи је почела од Њујорка: организовала је „Ревиију француске високе моде“, за коју је наплаћивала папрене улазнице. Никакво чудо: француска мода, нарочито у послератној Америци, представљала је нешто о чему се сањало, а што су могле себи да приуште само оне пребогате даме, с кучићима, „ролс-ројсевима“ и чековним рачунима и, наравно, те доконе госпође једва су дочекале овакву прилику. Довитљива „креаторка“ пошла је затим на турнеју по већим градовима Америке.

Убрзо је имала толико пара да је отворила кројачницу и лепо умножила „диоре“ и „шанеле“. Долари су пљуштали, Елзи Едел блистала од задовољства.

КАКО ДОКАЗАТИ ШПИЈУНАЖУ?

Шта је једна Елзи Едел за огромну Америку пуну долара и жеље да се одене „а ла франсез“? Шверцери високе моде толико су се намножили да су постали појава, а у париској полицији — отворено је посебно одељење за откривање баш те врсте криминала. Начелник тог одељења био је Ги Иснар који је написао књигу „Право или лажно“ о хватању ових „шпијуна у чипкама“, како је назвао крадљивце модела — мушкарци су у том послу били изузеци!

Иснарови људи су се доста добро носили с противником на почетку ере шпијунирања хаљина.

Онда се појавила дивна, zgodна, млада Ивон Жерлаш, девојка блиставих и бистрих очију. Присустовала је чак по неколико пута приказивању исте колекције, толико је била отмена и

ОВАКО ЈЕ НАЧЕЛНИК У ПАРИСКОЈ ПОЛИЦИЈИ ГИ ИСНАР НАЗВАО ПЉАЧКАШЕ ИДЕЈА МОДНИХ ДИКТАТОРА — СВОЈЕВРСНЕ КРИМИНАЛЦЕ ОД КОЈИХ СУ НЕКИ ЗГРНУЛИ БАШНОСЛОВНА БОГАТСТВА У »ЗЛАТНО ДОБА« ВИСОКЕ МОДЕ — ПЕДЕСЕТИХ ГОДИНА.

заљубљена у високу моду. Једино, није имала пара баш ни за један модел.

Ивон Жерлаш није носила никакве реквизите, само је мирно посматрала модне ревије. Ипак, секретар оне Коморе пријавио је ову девојку Гију Иснару као шпијунку! Али, њену кривицу тек је требало доказати.

Иснар је послао два инспектора на Ивонину париску адресу — један хотел. Био је 2. фебруар 1956. године, време када је „избацивање“ колекције у право било завршено. Инспектори су банули у хотел и од портира затражили број собе госпођице Жерлаш. Добили су одговор да се она — управо одвезла таксијем на аеродром Орли!

ЛУДА ТРКА ЗА ИВОНОМ

Значи — одлетеће... ако је хитно не спрече! Док је један телефонирао цариницима да госпођицу задржавају што дуже буду могли, други је истрчао на улицу да заустави први такси (на срећу, њих у Паризу увек има). Почела је луда трка према Орлију. Укратко, требало је спречити авион за Њујорк, у којем је Ивона Жерлаш

већ седела, да полети на време. И запањена госпођица се нашла у просторији за претрес путника. Ризик се исплатио: у њеном коферу био је лебео албум са цртежима већине модела који су те сезоне креатори искреирали, као и гломазна коверта са описима материјала... Ивон Жерлаш била је талентована крадљивица: цртала је моделе по осећању! Зато је долазила по неколико пута на исте ревије — што ју је и одало. Да је само могла да купи неколико хаљина, нико у њу не би посумњао.

За инспектора Гија Иснара убрзо је настало теже доба. Јер „визуелисте“, како су назвали шпијуне типа Ивоне Жерлаш, било је далеко теже прозрети него оне са скривеним фото-апаратима.

Врхунац ужаса за диктаторе светске моде из Париза настао је када се у Америци појавила фирма „Фешн сервис Симстон“ („Модни сервис Симстон“). Дрзник Дејвид Симстон објављивао је два пута годишње, управо по приказивању колекција у Паризу, један албум у боји који је назвао „Интерпретације париских колекција“. Ту је било неколико десетина цртежа хаљина које су управо продефиловале париским модним листама, а албум је коштао — две хиљаде долара! Симстон га

је слао својим претплатницима широм САД и Канаде. Претплатника је било пет хиљада, значи, зарађивао је 20 милиона долара годишње! (И то ондашњих!)

Удружење париских креатора тужило је Симстона америчком суду и није добило ништа, због недостатка доказа. Онда су се, 1959. обратили Гију Иснару — пошто је Симстон већ пуне четири године пунио своју касу! Иснар је лудичном инспектору Бесону поверио нимало лак задатак да открије Симстонову „париску везу“.

МИСТЕРИОЗНИ »ХЕР ДОКТОР«

Како су Симстонови албуми излазили само два пута годишње, персонал модних кућа није могао бити осумњичен. Кривца је требало тражити опет међу отменим посматрачима ревија. Стрпљиви Бесон почео је да листа спискове сталних посетилаца годинама уназад... Марија Кириен-Шредер, новинарка неког бечког журнала, била је акредитована као дописник још од 1952. године. Нарочито је пратила моду и — није пропуштала ни једну ревију у сезонама колекција. Али, Бесон није био лањ, па је

прелистао и читава годишта дотичног часописа. Показало се да је ова вредна новинарка тек ту и тамо слала понеки допис свом листу! Зашто су је, онда, плаћали?

Бесон је почео да прати Марију, девојку озбиљног и скромног изгледа која је у животним навикама била тачна као сат. Становала је у једном отменом хотелу на најпознатијој париској авенији Шанзелизе, где је свакодневно доручковала и ручавала „у минут“. У сезони колекција излазила би пре подне и по подне — на модне ревије. Затим би се враћала у хотел и затварала у собу добра два сата, да би увече одлазила до оближње поште и слала у Беч велике, дебеле коверте, препоручено. Извештаји листу? Нипошто... Пошиљке су биле упућене „хер доктору Бидерману“. На полеђини је, као име пошиљача, стајало — Марија Рена! Псеудоним.

Бесон је био уверен да је Марија К. Ш. „визуелиста“ и да шаље цртеже париских модела. Само, какве је везе имао „хер доктор“ са фирмом Симстон? Можда је ово био неки неочекиван, сасвим други траг? Међутим, Бесону је шесто чуло, тај необјашњиви савезник полицијца, говорило да је баш тај Бидерман Симстонова „птичица“. Зато је од бечке филијале Интерпола затражио обавештење о њему.

Требало је чекати месецима. За то време, Бесон није испуштао из вида Марију К. Ш. Најзад, стигла је информација из Беча:

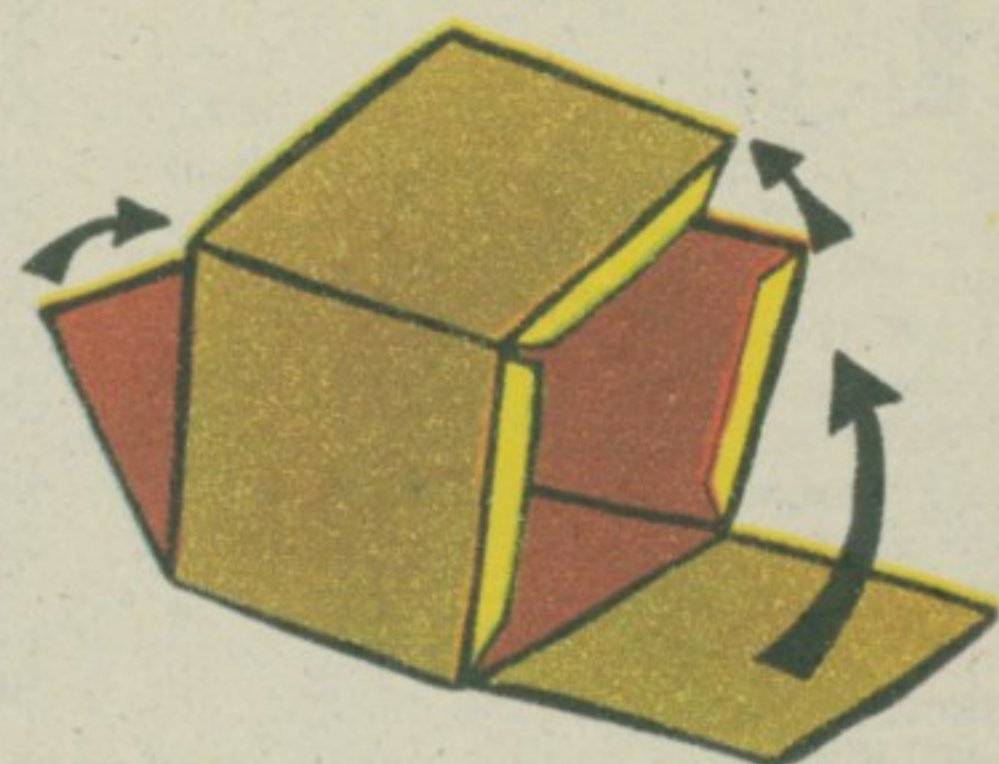
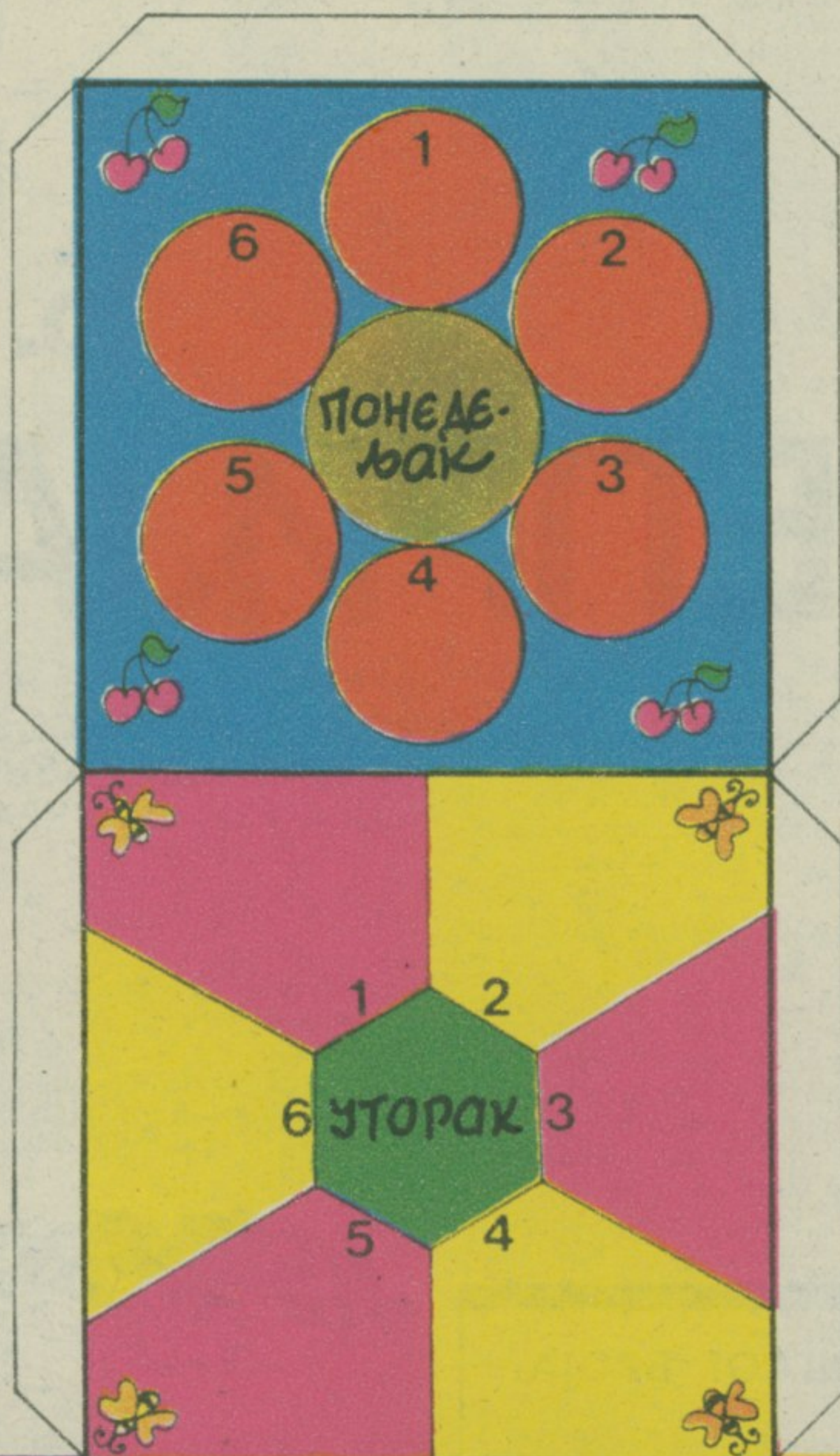
„Доктор Бидерман је други муж разведене госпође Дејвида Симстона...“!

Бесон и Иснар су подскочили када су прочитали тај текст. Шесто чуло је било у праву! Следеће вечери Марија К. Ш. је ухапшена док је у пошти испуњавала образац за препоручену пошиљку, коверту са укупно — четрдесет модела! Нацртаних руком изузетног талента.

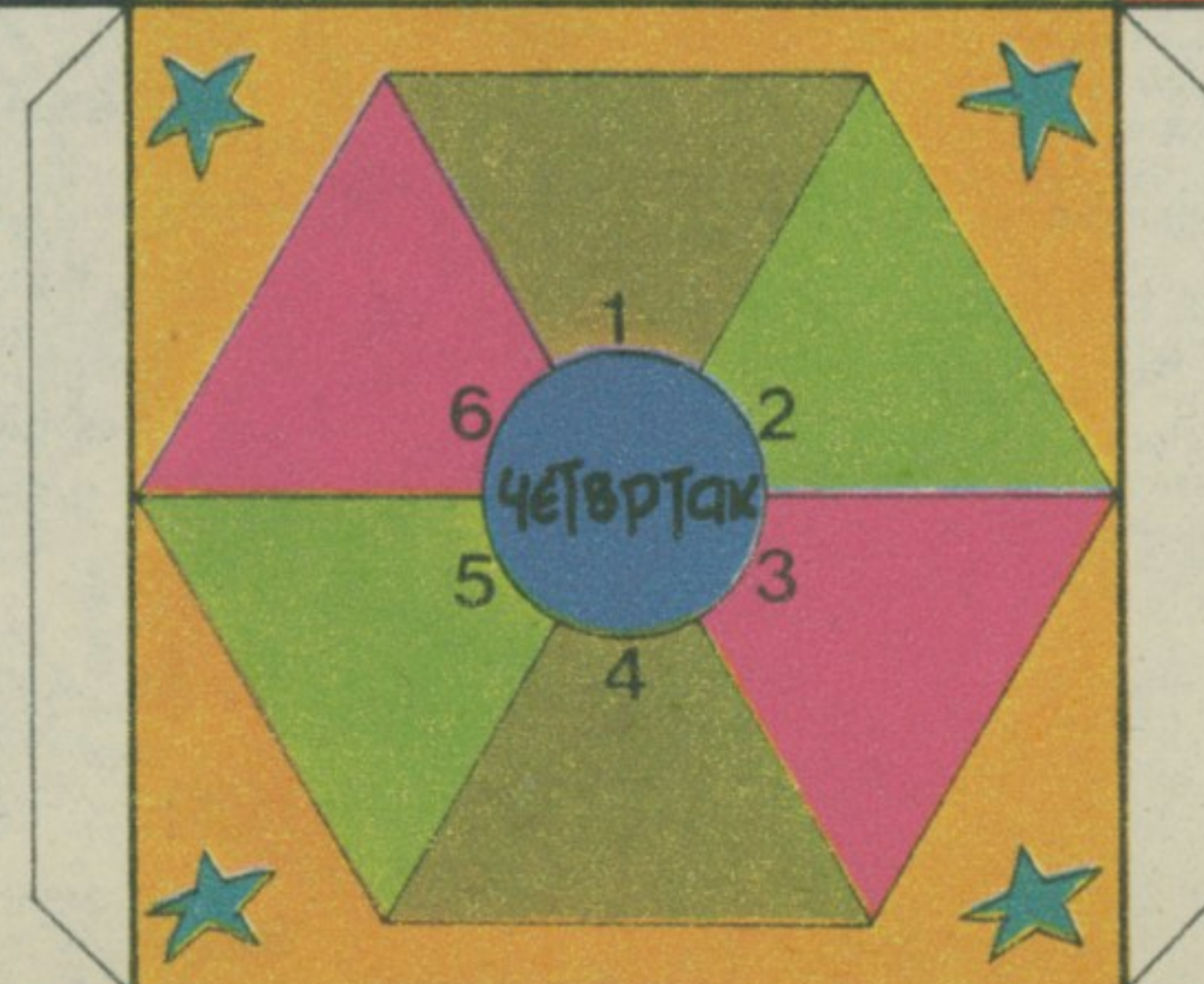
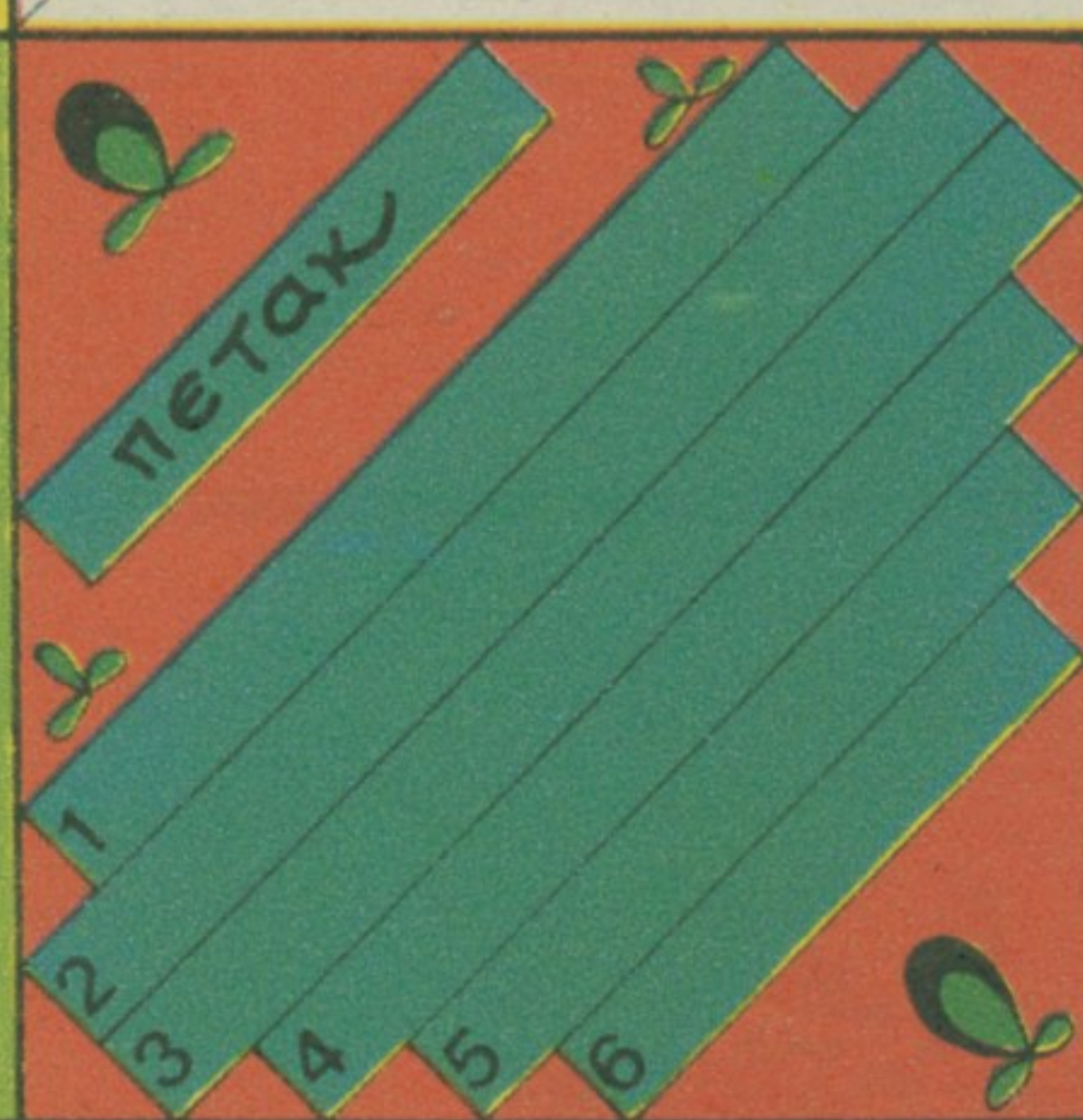
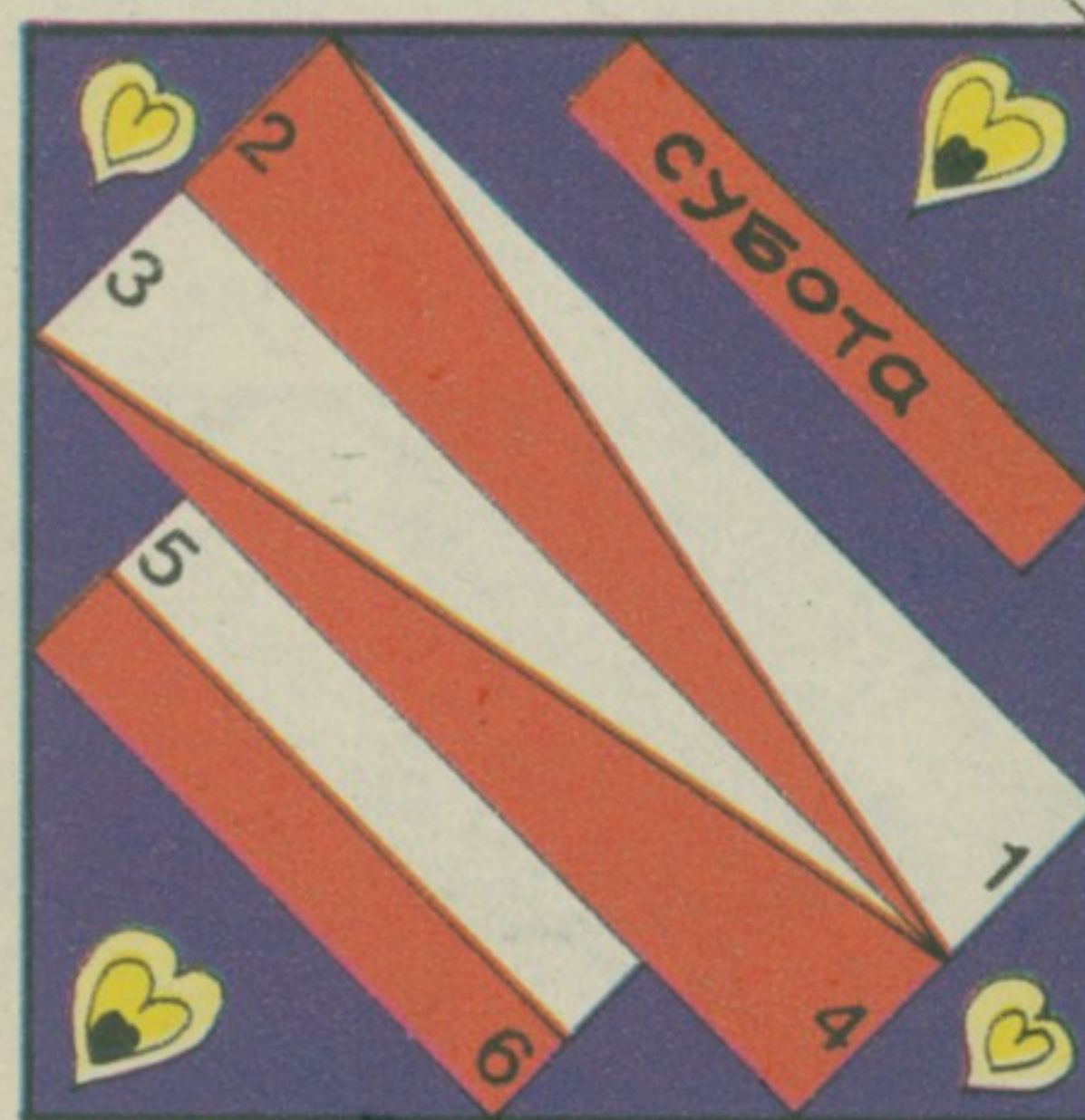
По салонима париских креатора и данас има шпијуна, модели се и даље краду и шверцују преко Океана. Тога ће, вероватно, бити док буде модних диктатора. Само, никад више као педесетих година! Јер, висока мода данас више — није у моди... Ствар се окренула: данас сви траже (амерички) цинс, то јест фармерке. И конфекцију

КОЛКА РАСПОРЕД ЧАСОВА

Исеците
колку са
обавезним
белим
наставцима
за
лепљење,
савијте
је по
линијама
и
залепите.

Туга и равнодушност биле су опасна осећања у са-моћи. Вратио сам се у пећину и седео сатима, док ме не прену дечије гугутање. Шта се ради са бебом Драк? Како ћу јој направити пелене? Чиме ћу је хранити? Џери ми ништа није рекао! Првих неколико дана сам очајавао: Замис је одбијао и храну и воду. На своје огромно запрепашћење схватио сам касније да су драковске бебе савршене: нити једу, нити пију, нити их треба прати. Мали Замис је имао наслаге сала од којих је живео првих девет дана. Тад је почео да хода, једе и говори прве речи, као и да се сам брине о својим физиолошким потребама.

И поред малог Замиса осећао сам се потпуно усамљен. У предугим данима и ноћима тишине схватио сам да самоћа води лудилу. Говорио сам сам са собом, претио свемиру и планетама, проклињао људе и Драке. Готово сам заборавио да ће лето брзо проћи и да, ако не сакупим довољно дрва за дугу зиму, нећемо ни Замис ни ја преживети. То сазнање ме је вратило у стварност. Дао сам реч да ћу се старати о Замису. Мали Драк је растао невероватном брзином.

Једног дана зачух га како ме дозива: „Ујаче!“ а затим дотрча. Држао је уздигнуту жуту ручицу.

— Види: један, два, три — рече бројећи прсте.

Онда узео моју руку и поче исто бројање. Иако је имао свега осам месеци Драк је постављао питања

МОЈ

фантастична
прича

БЕРИ
Б. ЛОНГЏИР

2

НЕПРИЈАТЕЉ?

ВРАТИО САМ СЕ НА ЗЕМЉУ. МЕЂУТИМ, КАО ДРАКОЉУПЦУ ШАНСЕ ЗА УСПЕХ НАГЛО СУ МИ ОПАЛЕ. ПРОБАО САМ РАЗНЕ ПОСЛОВЕ, АЛИ НИГДЕ НИСАМ МОГАО ДА СЕ СКРАСИМ. НИСАМ ВИШЕ ПРИПАДАО ЗЕМЉАНИМА.

Замис правио сапун у пећини, ба-цих поглед на небо и учини ми се да видех нешто на њему. Немогуће, помислих. Замис, сад већ висок као ја, истрча напоље на мој узвик и упита ме шта гледам.

— Вероватно нека птица — рекох.

— Птица? — зачуђено ме погледа Замис.

Тад се сетих да на небу Фајрина IV нисам никада видео птицу, па зато Замис и не зна шта је то. Био сам узбуђен. Ипак, закључио сам да сада не смео кренути у потрагу за могућим дошљацима јер је зима била на прагу.

— Ја бих волео да свог наслед-

— Ја сам капетан Стирман. Како се осећате?

— Лоше.

— Није чудо — одврати капетан. — Били сте у тешком стању када вас је извиђачки одред довео у болницу.

Пошто угледа мој упитни поглед, капетан настави:

— Па да, ви не знате. Рат између Сједињених Држава са Земље и Дракона је завршен. Оформили смо заједничку планетарну комисију која ће надгледати колониза-

цију нових свемирских подручја. Ви сте још на Фајрину IV, али чим се будете још мало опоравили, пренећемо вас на Земљу.

— А Замис... Џериба Замис? Шта је с њим. Он је отишао да доведе помоћ.

— Жутах? — рече капетан.

Осетих како ми се крв пење у лице од беса.

— Не жутах, него мој другар Драк са којим сам провео четири године.

— Хм... опростите, нисам знао да сте дракољубац — рече капетан подсмешљиво. — На жалост, не знам ништа о њему. Сигурно су га прихватиле драковске државне екипе које се налазе на овој планети.

Отишао сам на Земљу. Као дра-

КРАТАК САДРЖАЈ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА:

Два најбоља ратна пилота двеју планета, Земље и Драка, борила су се изнад ненастањеног Фајрина IV у дугом свемирском рату због колонизације нових планета. Земљанин Вилис Девиц и Дарк Џериба Шиган успели су да сруше један другог и падну на узан спруд усред помамног мора и олује која, изгледа, никада није престајала. Непријатељство је убрзо заменила очајничка заједничка борба за голи живот. Како су Дракови били средњег рода, Џериба Шиган је добио наследника и пре него што је умро од Девица је затражио и добио обећање да ће бебу Замиса одгајити као правог Драка.

као људско дете од осам година. Почео сам објашњавање. Убрзо је научио оба језика, обе азбуке, као и историју своје лозе.

Следећег лета заједно смо ловили јегуље и змије. Док смо се одмарали поред ватре, Замис ме погледа и рече:

— Желео бих да ми покажеш гроб мога родитеља.

Отишли смо. Седели смо поред нагомиланог камења.

— Ујаче, како би требало да се осећам.

— Не разумем — рекох.

— Видим да си ти тужан што си на овој планети и мислим да би желео да се и ја тако осећам.

— Не, не желим да будеш тужан, већ да си свестан одакле си потекао и где ћеш опет отићи. Једном речју, где ти је дом.

— Али, мени је ово дом — рече Замис.

Крајем следећег лета, док је

ника назовем Девиц, а не Таи — рече једном Замис — иако би се деда Готиг љутио. Знаш, једног дана отићи ћемо на планету Драк и обавестити га да се лоза наставила.

Чим се лед отопио, спаковали смо торбе и кренули у потрагу за онима који су долетели на планету. Сад смо их већ неколико пута јасно видели на небу. Вационски бродови, али чији, питао сам се.

Ходали смо данима. Отупелог мозга и уморних, промрзлих удова једва сам се вукао за Замисом. Одједном, тле ми нестаде под ногама.

— Ујаче! Ујаче! Пробуди се! — викао је Замис.

Упао сам у велику рупу прекривену танким слојем још неотопљеног леда. Лева нога ми је била сломљена.

— Иди и доведи помоћ. Ја не могу даље...

Једва је пристао да ме остави. Отишао је тужан, жући него икад, паметно, одрасло дете од четири године.

— Девиц! Мајоре Девиц!

Отворио сам очи и угледао нешто што нисам видео током пет земаљских година: људско лице.

кољупцу шансе за успех су ми нагло опале. Пробао сам разне послове, али нигде нисам могао да се скрасим на дуже време. Нешто ми није дало мира. Нисам више припадао Земљанима који су без изузетка презирали и мрзели све што је било у вези са планетом Драк.

После две године лутања по Земљи, одлучио сам се да одем на Драк. Дозволе и визе није било лако прибавити, али после још две године упорних покушаја успео сам да се укрцам на свемирски брод који је превозио службену мисију мира са Земље. Пут је трајао годину дана. Најзад сам стигао на планету Драк. Ни тамо ситуација није била боља: сви су мрзели Земљане.

— Ви сте Иркман који је тражио да разговара са Џериба Замисом? — упита Замисов деда и Џеријев отац Готиг до кога сам дошао после невероватних компликација.

— Да. Замис вам је морао причати о мени.

— Доста лажи — узвикну старац. — Зашто сте у ствари овде? Због новца, мог утицаја, куповине земље... или нечег другог?

— Где је Замис? — упитао сам мрштећи се.

— Иркман, НЕМА Замиса. Лоза се прекинула. Зашто лажете? Реците шта вам је потребно, ја немам времена за губљење.

— Ви ми, очигледно, не верујете, али... — и онда сам му испричао све што сам знао о Шигану и Замису. И даље ме је гледао с неповерењем. Тад сам устао и почео рецитацију о Џериба лози. После три сата, стари Готиг скочи на ноге, поклони се и изви-ни због претходног неповерења.

После многих разговора у Комисији за прихват изгубљених Дракова и захваљујући великом утицају и богатству породице Џериба, сазнали смо да је Замис жив, али да га држе у лудници! Нисам могао да верујем својим ушима. „Па то је нејпаметнији Драк... хм, биће, које сам икад упознао... филозоф, са потпуним знањем Талмана кад је имао само четири године!“

— Крили смо га од његове уважене породице, док не прође кроз период рехабилитације — рече председник Комисије. — Мали Замис се вратио на Драк пропагирајући љубав према Земљанима. Породица и цењена лоза Џериба били би осрамоћени заувек!

Нашли смо Замиса на клупи у башти Дома за рехабилитацију. Лекар нас је упозоравао.

— Скоро је излечен. Овај сусрет могао би за њега бити кобан.

Међутим, и ја и Готиг сматрали смо да нас Замис мора видети. Чучнуо сам испред Замиса и рекао:

— Је л' ме познајеш?

Жуте очи безизразно су ме гледале. Болничар ме повуче за руку и рече:

— Пустите га, Иркман, видите да вас не зна!

— Замисе — викнуо сам очајно.

— Дошао сам овамо са Земље само да те видим... — па се окре-нух болничару. — Шта сте му учинили, ви проклети...

— Ви то не разумете — умеша се

лекар. — Са својом љубављу према људским бићима, Замис није имао никакву шансу да нормално живи и ради у нашем друштву. Зар мислите да је погрешно што смо га вратили у стање у коме ће моћи да мисли као сви остали?

Нисам имао одговора. Сетио сам се својих искустава на Земљи, као и сазнања да тамо не припадам, баш као ни овде.

Тад Замис узе моју руку, рашири прсте и поче да броји на енглеском, прво моје прсте, па онда своје. Онда ми стави руку на об-раз и рече:

— Ујаче, рекао сам ти да те никада нећу заборавити.

Никад нисам бројао године које су пролазиле јер шта значе године у свемиру? Брада ми је већ била седа. Клечао сам поред гроба мог старог друга Шигана. У близини се уздизао још један, саграђен пре четири године, где је почивао стари Готиг. Ускоро ће опет почети сезона леда и зиме. Живот у насељу ми није пружао довољно слободе, па сам се вратио у пећину.

— Могао сам остати са њима доле, али некако сам увек, посматрајући океан, осећао како ме срце вуче у пећину, овамо. Ти ме разумеш, Џери, је л' да?

Зачух кораке. Долазио је Таи са својим наследником.

— Ујаче, донео сам ти свог наследника да га научиш Талману, нашој историји и да му испричаш све о животу на Фајрину IV, нашој садашњој планети коју смо назвали Пријатељство. Била би ми част, ујаче, да се прихватиш тог задатка, да Таија научиш исто оно што си научио мене као и мог родитеља Замиса.

— А како је твој родитељ Замис?

— Болешљив. Баш га је данас посетио лекар.

— Кажи му да се покупи и дође са мном да живи у пећини. Погледај ме! Здрав сам као дрен!

— Рећи ћу му. А, да ли ти треба нешто из насеља?

— Хм... да. Мало вискија и тоалет папир.

Таи се поклони:

— Свакако, ујаче, донећу ти све сутра. Нека те многа јутра обасјају сунцем здравља.

— Хоће, хоће.

Таи се окрете и оде натраг у колонију коју је Готиг основао тиме што је своју целу породицу и све даље рођаке преселио на Фајрин IV. Планету смо назвали Пријатељство. Живео сам са њима годину дана, па се онда преселио у пећину да сакупљам дрва, хватам јегуље и усољавам их, правим уље и сапун и шијем одећу од змијске коже. Да, и да одлазим на Џеријев гроб и са њим поразговарам. Живео сам срећно? Да, срећно... на планети Пријатељство. То је био мој свет јер смо се овде сви разумели.

— А ти, мали, зваћеш се Готиг — рекох детету узимајући га у наручје. — А твој наследник ће се звати Шиган.

Бацио сам поглед на сиво узбуркано пространство мора и осетио да ће ускобо на ову планету лоћи још Земљана.

(КРАЈ)

укрштене речи

ВРСТЕ ОРУЖЈА

Оружје је, на жалост, део нашег живљења. Све га је више и све је убојитије, људски ум као да не познаје и не признаје границе када је у питању изум новог средства за убијање. По једном процени сваког минута се у свету потроши милион долара за наоружање. Самим тим угрожене су и мирољубиве земље јер су принуђене да одвајају велика средства да би браниле своју независност. У нашој укрштеници, под зато одређеним бројевима, треба уписати неке од врста оружја.

АУТОР ВЕ- ТАК	1	ПРО- РА- ЧУНА- ТИ	НА- ДОК- НА- ДА	ОКРУГ- ТАСТ, ЗАОБ- ЉЕН	КАП- ЦИ- ЈА	100m²	КА- РИ- НИК	СТРУЧ- ЊАК ЗА АТО- МИС- ТИКУ	БАВИ- ТИ СЕ ЧИТА- ЊЕМ
2									
ОДАБИ- РА- ТИ									
ЧЕС- НИК У ТР- ЦИ						РЕКА У АВСТРИ- ЈИ			
ПРЕ- ВРЕ- МЕ- НО					СТРИК				
БУДА- ТЉА У НАРОД- НОМ ПЕСТИ				НАЈВИ- ШАТАЧ- КА НЕ- БЕСКОЈ СВОДА					
РАЗУМ- НА БИГА					СТАРОПЕ- ПЛЕМЕ				
ДРЕВ- НИ ГРАД НА СИ- ЧИЛИЦИ				ЈЕДАН МЕСЕЦ					ЗНАК ЗА КАТАЈ
			МОТИВ			ЗНАК ЗА БОР	РБАВИ	САНТОР	
ПОЗА- ДИ	4 5							ЈЕДНО- ИФРЕК БРОЈ	
ТИХО (ПРИЗНА- НИ)						ОСИЈЕК			6
24. СЛО- ВО ГИ- РИТИЈЕ		ОДМЈИ- ВАЧ КО- МОШИ	ТОНА						
ОШТЕ- РЕ- ЊЕ						НА- ЗИВ			
ЗНАК ЗА КАПИ- ТУЛ		7	ТРАЈАН ГРУКЕ			"ПОТИ- ТИКИН ЗАВАС- НИК"	ВЕТИ- НО ВО- ДЕНО ПРОС- ТРАНСТ.	ВОЛТ	ДРАМА КАРЕЛА ЧАПЕКА
						ИРНОГОР СКО КОТО			
ПО- ТЛА- НО	ЗНАК ЗА УРАН		ВЕТИ- КИ АУ- ТОРИТЕТ			РЕКА У ИТАЛИЈИ			
КРАГИ НАЗИВ ЗА ЕС- ТОНИЈА	ОДЈЕК		ОВЈЕ	БОРИ- САВ СТАНИО- ВИК	ЖИВАН				
8					ИВАН ТОП- ТАК				
ОПИСЕ- РА КАТА- РИНА			СТАНОВ- НИК СТА- НА					"ЕАСТ"	АМПЕР

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: П, хрскавица, локалитет, оговарати, правити, ињ, Чајетина, пита, Иран, р. с. и, оф, бака, млатарати, Аурора, ас, ЈОД, рш, т, арен-датор, наутика, кабина, паж, Ср, алкари, топ, Стив, амеба, ина, т, Тара, Ач.

ТРАЖИ СЕ ЈЕДНА, А ИМАМО ШЕСТ

Позивамо све штедише, читаоце и пријатеље, да учествују у ИЗБОРУ НОВЕ ШТЕДНЕ КАСИЦЕ ИНВЕСТБАНКЕ!

*Ко штеди, зна се: имаће и прасе!
Лице касице дато је налепницом, која
се доцније може и мењати, тако да се
променом налепнице добијају ликови
других животиња: меде, пса итд.*

Задатак

У шест узастопних бројева представићемо вам шест модела касица, да бисте их све упознали, имали времена да размислите, посаветујете се са пријатељима и одаберете онај модел, који вам се буде највише допадао.

Начин избора

У седмом броју поновићемо ликове свих модела касица, са гласачким листићем, на коме ћете заокружити број-шифру оне касице, за коју дајете свој глас. Гласачке листиће ћете предавати искључиво на шалтеру Инвестбанке у вашем месту становања, и зато ћемо у неколико наврата објавити адресе шалтерских места Инвестбанке.

Они наши пријатељи који живе у местима где не постоји Инвестбанка, треба да своје гласачке листиће прикупе у школи, најбоље у сарадњи са наставником ликовног васпитања, и да их писмом пошаљу на адресу: Инвестбанка — пропаганда, 11000 Београд, Кнез Михаила 14—16.

Изненађење за гласаче

Одлучили смо се да све гласаче за уложен труд, а у знак пријатељства изненадимо малим поклоном... који ће им бити уручен приликом предаје гласачких листића. Нашим пријатељима који буду гласали поштом, поклоне ћемо такође предавати поштом.

Предлог за све читаоце

Све читаоце сматрамо својим пријатељима и сарадницима, па их позивамо да отворе своје штедне књижице, наравно уколико то још нису учинили. Иначе, да поновимо за штедише почетнике: штедне књижице се лако и б е с п л а т н о отварају на нашим шалтерима, а потребан је и почетни штедни улог, који не може да буде мањи од 10 динара. Штедне књижице се могу отворити и за колективну-разредну штедњу, али тада бригу о таквим штедним књижицама треба да води неко од наставника. Колективне штедне књижице првенствено препоручујемо пријатељима, који живе у местима где не постоји Инвестбанка. Коначно, о изабраном моделу нове штедне касице известићемо Вас накнадно, а у току године кад будемо произвели прву серију нове касице, многи од вас ће их добити. Засад је важно да штедите и сарађујете са нама.

ШАЛТЕРСКЕ ЈЕДИНИЦЕ ИНВЕСТБАНКЕ

БЕОГРАД, Теразије 7—9, Трг М. и Енгелса 10, 29. новембра 118—120, Његошева 72, Сарајевска 22, Цара Душана 24, Војводе Сепе 259, Војводе Степе 38, Пожешка 16, Царца Вашингтона 28, Таковска 10, Македонска 29,

Нови Београд, Народних хероја 30, Јурија Гагарина 94, Борча, Б. Радичевића 32, Глогоњ, М. Тита 4, Н. Пазова, Лењина 4, Н. Бановци, М. Тита 83, Сремчица, Београдска 68, Овча, Б. Кидрича 52, Качарево, М. Тита 38, Обреновац, Боре Марковића 2, Кучево, зграда „Хомолски мотиви“, Раброви, Кучевски пут 66

МУШИЦЕ

PEZ®

HP Kolinska
Kolinska

ДРАГИ PEZ ПРИЈАТЕЉУ
Нове фиџурице — PEZ КАМИОНЕ, потражиће у вашој најближој про-
давници.
Играјте се PEZ КАМИОНИМА, сладиће се PEZ БОМБОНИМА!

ПОЛИТИЧКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавнице,

У ПРАВУ СИ

Молим те да ми одговориш да ли је Сомбор дао иједног народног хероја? Ја тврдим да није а мој колега да јесте: ко је у праву?

Читалац из Сомбора

Ти, Сомбор није дао ниједног хероја, али их је било неколико из околине града.

ПРИЧЕ ЗА ФИЛМ

Мислила сам се дуго да ли да ти пишем или не: шта сам одлучила на крају, види се. Ево у чему је мој проблем: једном приликом рекла сам другарицама да ћу написати неки роман, приповетку или причу, а оне су ми се смејале. Нису ми веровале. Али, ја сам села и заиста написала две приче. Обе љубавне. Једна од другарица их је прочитала и рекла да су занимљиве, па бих волела да их објавим. Надам се да ћеш ми ти у томе помоћи и рећи коме да их пошаљем и да ли бих могла да их пошаљем чика Јови Ристићу, па да он по њима сними филм. Волела бих да чујем његово мишљење јер га веома ценим. Да ли можеш да ми даш његову адресу па да му пишем?

Читатељка из Алексинца

Приче које си написала можеш да пошаљеш листу „Здраво“ који има исту адресу као и Забавник. Ако су оне заиста занимљиве као што мисли твоја другарица, биће објављене. Што се тиче чика Јове, њему можеш да пишеш на адресу: Јован Ристић, Радио-телевизија Београд, Таковска 10. Да ли ће он по твојим причама снимити драму или филм, то ће ти он одговорити.

НЛО ПОД ЛУПОМ

Молим те да објавиш адресу неке америчке институције за проучавање НЛО и да ми одговориш да ли код нас постоји нека слична организација?

Дамир Миловановић,
Сплит

У Београду постоји Аматерско друштво за изучавање човека и

свемира које се бави и проучавањем НЛО. За одговор на питања која те интересују можеш да се обратиш председнику Друштва Слободану Петковићу, Мије Ковачевића 9, стан 4, 11000 Београд.

КЛУБОВИ ЗА КЛИЗАЧЕ

Стални сам читалац Забавника па те молим да ми одговориш где могу да тренирам уметничко клизање?

М. З.
Београд

У Београду постоје два клизачка клуба. Један је „Палилула“ а други „Младост“. Чланови и једног и другог окупљају се сваке суботе и недеље на клизалишту хале „Пионир“. Чарлија Чаплина 39, од 6 до 9 часова. Ако желиш да се учланиш у један од ова два клуба, потражи на клизалишту другове Новаковића или Маричића.

ЛЕВА РУКА ЗБОГ ВИСОКЕ ЦЕНЕ

Молим те напиши зашто се сат носи на лијевој руци?

Данко Микулић,
Загреб

У време кад су настали први ручни часовници њихови механизми су се налазили у кућишту ма која нису била ни приближно „издржљива“ као ова данашња. И најмањи ударак могао је да заустави скупочену нараву. Зато су часовничари препоручивали купцима да сат носе на руци која им је мање оптерећена, односно којом мање раде. Најчешће је то била лева. Осим тога, ако се сат носи на левој руци, онда без икаквих тешкоћа може да се утврди које је време а да се при том не прекида посао који се у том тренутку ради. И на крају, желели бисмо да ти напоменемо да људи који се у раду претежно служе левом руком, сат, по правилу, носе на десној.

ТИБЕТАНСКА КЊИГА МРТВИХ

Желио бих, уколико је могуће, да ми одговорите ко је превео и издао књиге „Ји чинг“ и „Тибетанска књига мртвих“, те колика је њихова цијена? Хтио бих да знам и коме да се обратим, односно да понудим књигу из области такозване психолошке филозофије коју самостално пишем?

Деан Бенчић,
Јулије Добрила 2
Пула

Књигу „Ји чинг“ издао је Културни центар из Врњачке Бање а продаје се по цени од 300 динара. Постоје три превода „Тибетанске књиге мртвих“ од којих један у издању „Бука Караџића“ из Београда, Краљевића Марка 9. Како смо сазнали, сва издања ове књиге су распродата.

Књигу коју пишеш, кад завршиш, покушај да понудиш једном од ова два издавача.

ЗМИЈОЛИКИ ГУШТЕР

Молим те да ми одговориш да ли је сљепа змија или безноги гуштер?

Един Нухић,
Дароваоца крви 15
Сарајево

Слепа змија је безноги гмизавац из реда гуштера. Креће се као змија, па није ни чудо што многи верују да то и јесте. Храни се искључиво кишним глистима и пужићима. Рађа живе младунце.

ШКОЛА ЗА МУШКАРЦЕ

Најлепше те молим да ми одговориш да ли и жене могу да се баве активном војном службом? Где код нас постоје војне школе у које девојке могу да се упишу?

Маца,
Пирот

Јављам вам се други пут са истом молбом: завршио сам први разред заједничког средњег образовања и интересује ме да ли после другог могу да се упишем у војну медицинску школу? Да ли таква школа постоји у СР Србији? Посебно ме интересује да ли је има у неком војвођанском граду?

Горан Додић,
Оџаци

Интересује ме да ли по завршетку средње школе могу да служим војни рок од 15 месеци. Молим те и да ми кажеш где се налази нека војна школа у коју бих могла да се упишем?

Горица Рајковић,
Лесковац

Тренутно похађам 8. разред основне школе и пошто ми се оно усмерено образовање не свиђа, желела бих да се упишем у неку војну школу. Интересује ме да ли постоји нека средња војна школа за девојке? Да ли је тачно да у Сплиту постоји војна санитетска школа?

Александра Шлегер,
Футог

Наш одговор Маца, Горици, Александри и свим девојчицама и

девојкама које би желеле да се упишу у неку средњу војну школу је да за сада таква могућност не постоји. Одговор је истоветан и што се тиче служења војног рока.

Једина наша војна санитетска школа налази се у Новом Саду и има два смера: један за медицинске и други за фармацеутске техничаре. Ове године на смер за медицинске техничаре се уписује после завршеног 8. разреда осмогодишње школе а на онај за фармацеуте сви они који су завршили прву фазу усмереног образовања.

СТЕПЕН СРОДСТВА

Први пут ти пишем и молио бих те да ми кажеш да ли су брат и сестра прво родбинско кољено?

Тони,
Сплит

Брат и сестра су у другом степеном сродства. Прво су отац и син, отац-кћер; мајка-син; мајка-кћер.

ТАЈНИ РЕЦЕПТ

Често пијем кока-колу, па ме интересује да ли се она заиста прави од костију као што сам чула? Какав је заправо њен састав?

Маријана Вранић,
Лењинов булевар 119
Нови Београд

Од чега се прави кока-кола, то је строго чувана тајна, али се зна да се не прави од костију.

НЕПРИЛИКЕ ЗБОГ НОСА

Имам 18 година и мучи ме спљоштен нос. Кад сам имала седам година, оперисала сам синусе али операција није успела. Ишла сам и на зрачење и опет ништа. Доктор ми је рекао да морам да поновим операцију али кад напуниш 18 година. Дао ми је и капи за нос али ми ни оне не помажу. Шта да радим и да ли је пластична операција коју ми лекар препоручује тешка? Стално имам утисак да ме сви гледају у нос и зато све чешће избегавам друштво. Понекад ми се деси и да се на улици окрећу за мном и кажу ми да имам нос као Мате Парлов. Молим вас да ми помогнете.

Г. Стојанова,
Скопље

Пошто ти нос већ прави силне неприлике, најбоље је да послушаши лекара и чим напуниш 18 година одеш на операцију. Верујемо да ће ти она помоћи и потпуно решити и психичке и физичке проблеме. Описивање тока операције изискивало би доста простора, али те уверавамо да она није тешка и да нема потребе да је се плашиш.

КО ЈЕ ЛЕПИ ЦОКА?

Молим те да ми одговориш кога од спортских новинара зову „лепи Цока“, Петра Лазовића или Милојка Пантића? Молим те да ово писмо не заврши у кошу јер твој одговор не интересује само мене.

Силвио Пантнер,
Бане Шурбата 26
Сарајево

Петра Лазовића.

ОПРЕЗНО СА ЖИВОМ!

Мда ће вам се можда моје питање учинити незанимљиво, ипак вас молим за одговор: недавно смо мој друг и ја читали у „Забавнику“ о живи па нас интересује у којој мери је опасна по живот? Ја мислим да је доза која се налази

у топломеру смртоносна а мој друг се не слаже с тим. Ко је у праву?

Драган Раденковић,
Гуштерица

Жива, једини течни метал, спада у отровне елементе. Наравно, срећеним концентрацијама. Количина која се налази у топломеру није опасна по живот али може, у непроветреној просторији, да изазове извесне тегобе. Уколико се у просторији у којој је то-

пломер разбијен одмах отворе прозори, готово је сигурно да живина испарења неће оставити никакве последице.

РАЗЛИЧИТО ИМЕ— РАЗЛИЧИТЕ МЕРЕ

Молимо те да напишеш нешто о барелу. У питању су различити ставови и мишљења која су довела и до велике опкладе. Једна страна тврди да је барел 1,76 hl као што је писало у твојој рубрици „јесте ли већ чули да...“ а друга да је барел 158 l. У Пролетарској „Малој енциклопедији“ пише да је барел енглеска реч и да се у Енглеској користи као мера за течност. Један енглески барел једнак је 164 l за разлику од америчког који има 170,3 l. Прочитали смо још и да постоје барели за маст, брашно, рибу, итд. У Каузеровом електротехничком приручнику нашли смо да је барел 158,76 l. Очекујемо да ћете нам ви помоћи да разјаснимо шта је тачно а шта не.

Радован и Милорад,
Нови Бечеј

Оно што о барелу пише у „Малој енциклопедији“ јасно показује да се он као јединица користи за мерење течности али и брашна, меса и харинги. Међутим, то није све. У Енглеској барел се користи и као мерна јединица за цемент, пиво, уље, бутер, сапун, свеће, поташу, суво грождје, америчку смолу.

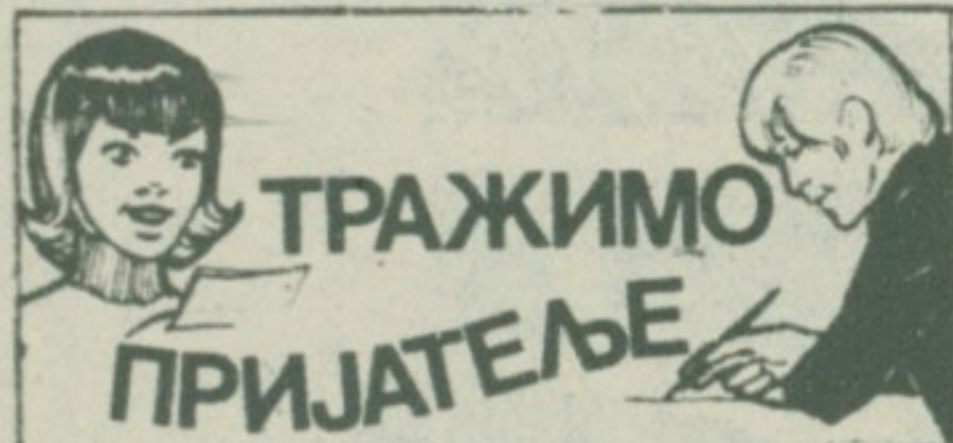
У Америци барелима се мери вино, уље, риба, усољено месо, сланина, кукуруз, петролеј, пиринч. Пошто су у питању не само различите земље већ и „производи“, то се сви поменути барели — разликују. Тако амерички барел уља има 1,18 hl а енглески 147,81 l. Према томе, да ли ће неки барел имати оволико или онолико литара, односно килограма зависи од тога шта се мери и где се мери.

разгледнице и салвете, по избору. Ана Стефановић, 11000 Београд, Баба Вишњица 26

За металну значку нудим 15 различитих салвета. Марта Острогонац, 24000 Суботица, Бјеловарска 43

Желела бих да са читаоцима Забавника размењујем сличице Хајди. Невенка Вељановска, 91000 Скопље, Партизанских одреда 143

За папирнату луктицу (са делом) из Забавника нудим пет салвета а за две десет. Зорица Кнежевић, 23000 Зрењанин, Бурђевска 24

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

За сваки очувани број листа „Здраво“, од 1 до 100, нудим шест салвета. Мирјана Вулановић, 38320 Баковица, Маршала Тита 367

Молим све читаоце који поседују следеће сличице серије „Дивљи запад“ 274, 278, 252, 256, 243, 227, 234, 204, 174, 154, 143, 142, 136, 132, 120, 124, 104, 67, 52, и 21 да ми их пошаљу. Заузврат нудим

ПОЛИТИКА Мозаик

У НОВОМ БРОЈУ

ПОСЛЕДЊЕ, 4. ПИТАЊЕ ВЕЛИКЕ НАГРАДНЕ ИГРЕ

ФИЛМОВИ КОЈИ СЕ ПАМТЕ

УЧЕСНИКЕ ОВЕ НАГРАДНЕ ИГРЕ, КОЈИ КУПОНЕ СА ТАЧНИМ ОДГОВОРИМА ПОШАЉУ НАЈКАСНИЈЕ ДО СЛЕДЕЋЕГ ЧЕТВРТКА, ОЧЕКУЈУ НАГРАДЕ:

**ПОНИ-ЕКСПРЕС, ФИЛМСКА КАМЕРА,
ТЕЛЕВИЗОР минирама пика, ПОНИ-БИЦИКЛ,
НЕСВРСТАНОСТ И НЕСВРСТАНИ У 108 КЊИГА,
5 ФОТОГРАФСКИХ АПАРАТА
И ЈОШ 91 ВРЕДНА НАГРАДА!**

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изишао је 28. фебруара 1939. године.

Директор НО „ПОЛИТИКА“
Вукоје Булатовић

Главни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Владимир Горбунов

Издавачки савет:

Ђорђе Радишић (председник), Драгослав Антић, Добривоје Арсић, Драгомир Вуксановић, Неда Живковић, Радомир Животић, Олга Јанковић, Живорад Љубичић, Војислав Марјановић, др Иван Николић, Петар Петровић, Снежана Стаменковић (потпредседник), Јелисавета Суруџић, Невзат Худаверди.

Редакција:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојковић, Владимир Дорошев, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Витомир Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Милош Томић.

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић, Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 15 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 165,00 динара, полугодишња 330,00 динара, годишња 660,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 330,00 динара, полугодишња 660,00 динара, годишња 1.320,00 динара.

Претплата се врши на жиро рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Продаја — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ЦЕНОВНИК годишње претплате у страниј валути по земљама:
САД \$ 70.—, СР НЕМАЧКА DM 124.—, ФРАНЦУСКА Ffr. 290.—, ШВЕДСКА Skr. 292.—, ШВАЈЦАРСКА Sfr. 115.—.

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „ПОЛИТИКА“ код ИНВЕСТ БАНКЕ — Београд, број: 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

WALT
Disney

МИКИ

АХ, КАКАВ НЕЗАБО-
РАВАН ЗАЛАЗАК
СУНЦА!

БАШ УЖИВАМ ДА
ПОСМАТРАМ КАКО
ПАДА ВЕЧЕ!

ОХ! ИЗЛАЗИ ПРВА
ЗВЕЗДА! ТРЕБА НЕ-
ШТО ДА ПОЖЕЛИМ!

ЖЕЛИМ ДА МИКИ БАНЕ И
ПОВЕДЕ МЕ У НЕКИ ЕЛЕ-
ГАНТАН РЕСТОРАН...

... ГДЕ БИ СМО ВЕЧЕ-
РАЛИ И ИГРАЛИ УЗ
ЛАГАНУ МУЗИКУ!

МОЖДА ЈЕ ТО ОН!

ОХ, ТИ СИ!

ЈА ДОШ'О ДА
ОДИГРАМО КОЈУ ПАР-
ТИЈУ МИЦА!

Е, БАШ ТИ ХВАЛА!

Copyright © 1980
Walt Disney Productions
Walt Disney Register